

Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy
Katedra hudební výchovy

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem svou diplomovou práci včetně příloh vypracovala samostatně pod vedením vedoucí diplomové práce a všechny použité podklady a literaturu jsem uvedla v příložném seznamu.

Historie hudebního kurzu Rodina zpívá, hraje a tancuje
diplomová práce

Autor: Pavla Veverková

Vedoucí diplomové práce: PaedDr. Alena Tichá, Ph.D

Praha 2008

Děkuji PaedDr. Aleně Tiché, Ph.D za chápavé vedení mé diplomové práce. Můj velký dík také samozřejmě patří zakladatelům kurzu, Pavlu Jurkovičovi a Jiřině Rakosníkové jednak za realizaci úžasné myšlenky muzicírování rodičů s dětmi, také za osobní setkání a osvětlení událostí, na které už jsem dávno zapomněla. Hance děkuji za poskytnutí mnohých cenných materiálů. Všem současným i

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem svou diplomovou práci včetně příloh vypracovala samostatně pod vedením vedoucí diplomové práce a všechny použité podklady a literaturu jsem uvedla v příloženém seznamu.

Nejvíce však ale děkuji Evě Veverkové, své mamince, bez jejíž pomoci by se práce velmi těžko dostala do konečné podoby v modrých deskách.

V Praze dne 16.11.2008

Podpis studentky:

Děkuji PaedDr. Aleně Tiché, Ph.D za chápavé vedení mé diplomové práce. Můj velký dík také samozřejmě patří zakladatelům kurzu, Pavlu Jurkovičovi a Jiřině Rákosníkové jednak za realizaci úžasné myšlenky muzicírování rodičů s dětmi, také za osobní setkání a osvětlení událostí, na které už jsem dávno zapoměla. Hance Halíkové děkuji za poskytnutí mnohých cenných materiálů. Všem současným i minulým lektorům – Janě Žižkové, Pavlu Linkovi, Ludmile Battěkové, Aleně Adamové, Rafaele Drgáčové, Jitce Kafkové, Janu Veverkovi, Věře Číhalové a Dominiku Linkovi děkuji za milou spolupráci a odpovědi na mé všetečné otázky. Nejvíc však ale děkuji Evě Veverkové, své mamince, bez jejíž pomoci by se práce velmi těžko dostala do konečné podoby v modrých deskách.

2.2 Kurzy pod hlavičkou České Orffovy společnosti (od roku 1996)	14
2.2.1 Letní mezinárodní kurz – „Setkání“	14
2.2.2 Rodina zpívá, hraje a tancuje	14
2.2.3 Hračky s hudbou pro rodiče s dětmi	15
2.2.4 Letní orffovský kurz v Písku	17
3. Cesty českých průkopníků Orffova Schulwerku	18
3.1 Orffov Schulwerk	18
3.1.1 Pěvecká výchova v rámci orffovy školy	19
3.2 Historie orffovské školy v Československu	20
3.3 Orffova škola a Pavel Jurkovič	20
4. Kurz „Rodina zpívá, tančí a hraje“ v Pelhřimově	23
4.1 Cesta k pelhřimovskému kurzu	23
4.2 Zarážky kurzu	24
4.3 Pelhřimovský kurz v průběhu let	24
4.3.1 Jana Žižková a Pelhřimov	25
4.3.2 Zpěvníky	27
4.3.3 Organizační zázemí kurzu v Pelhřimově	28
5. Deontologický harmonogram kurzu	30
5.1 Společné dopolední zpívání rodičů a dětí	31
5.1.1 Hudební rozvíčka	32
5.2 Dopolední bloky	32
5.2.1 Skolka	33
5.2.2 Sazba	33
5.2.3 Taneční	36
5.2.3.1 <i>Teorie a pohybová charakteristika dětí mladšího školního věku</i>	37
5.2.3.2 <i>Jitka Rákosníková a její taneční pojetí</i>	37
5.2.3.3 <i>Taneční pojetí Ludmily Battěkové</i>	38
5.2.4 Hračky	38
5.2.5 Orffosu	39
5.2.6 Jakými začátečníci a mírně pokročilí	41
5.2.7 <i>Podrobnější zpívání pro rodiče a děti</i>	41

Obsah:

	Str.
1. Historie hudebního vzdělávání s důrazem na osobnost učitele	5
1.1 Stručná historie a osud učitelů do první poloviny 20. století	5
1.2 Malý nástin současné situace	10
2. Hudební kurzy (Česká hudební společnost, Orffova společnost)	12
2.1 „Kurzy pod hlavičkou České hudební společnosti	12
2.1.1 „Setkání přátel komorní hudby“ v Bechyni	13
2.1.2 Letní škola staré hudby	13
2.1.3 Letní jazzová dílna	13
2.1.4 Interpretační seminář Společnosti pro starou hudbu	13
2.1.5 Mezinárodní letní škola staré hudby ve Valticích	13
2.1.6 Sdružení přátel Léčivá píšťalka	14
2.2 Kurzy pod hlavičkou České Orffovy společnosti (od roku 1996)	14
2.2.1 Letní mezinárodní kurz – „Setkání“	14
2.2.2 Rodina zpívá, hraje a tancuje	14
2.2.3 Hrátky s hudbou pro rodiče s dětmi	15
2.2.4 Letní orffovský kurz v Plzni	17
3. Cesty českých průkopníků Orffova Schulwerku	18
3.1 Orffův Schulwerk	18
3.1.1 Pohybová výchova v rámci orffovy školy	19
3.2 Historie orffovské školy v Československu	20
3.3 Orffova škola a Pavel Jurkovič	20
4. Kurz „Rodina zpívá, tančí a hraje“ v Pelhřimově	23
4.1 Cesta k pelhřimovskému kurzu	23
4.2 Začátky kurzu	24
4.3 Pelhřimovský kurs v průběhu let	24
4.3.1 Jana Žižková a Pelhřimov	25
4.3.2 Zpěvníky	27
4.3.3 Organizační zázemí kurzu v Pelhřimově	28
5. Denní harmonogram kurzu	30
5.1 Společné dopolední zpívání rodičů a dětí	31
5.1.1 Hudební rozcvička	32
5.2 Dopolední bloky	32
5.2.1 Školka	33
5.2.2 Sbor	33
5.2.3 Tanec	36
5.2.3.1 Tělesná a pohybová charakteristika dětí mladšího školního věku	37
5.2.3.2 Jiřina Rákosníková a její taneční pojetí	37
5.2.3.3 Taneční pojetí Ludmily Battěkové	38
5.2.4 Poslech	38
5.2.5 Orchester	39
5.2.6 Flétnoví začátečníci a mírně pokročilí	41
5.3 Podvečerní zpívání pro rodiče a děti	41

5.4. Večerní zpívání pro dospělé	41
5.5 Pátek – závěrečné vystoupení	42
5.5.1 Výstava	42
5.5.2 Vystoupení	43
5.6 Výlety	43
5.7 Pohádka	43
6. Jednotlivé ročníky zpěvníků	45
1989	48
1990	49
1991	50
1992	51
1993	52
1994	52
1995	53
1996	54
1997	56
1998	57
1999	58
2000	60
2001	61
2002	62
2003	64
2004	66
2005	67
2006	69
2007	71
2008	73
7. Lektoři pelhřimovského kurzu	76
8. Zhodnocení pelhřimovského kurzu v roce 2007	81
8.1 Zpracování dotazníku 2007	81
8.2 Sledování realizace programu kurzu 2007	85
9. Závěry	96
Příloha 1 – Frekventanti kurzu z roku 2007 a jejich účast v předchozích letech	98
Příloha 2 – Účast na jednotlivých ročnících kurzu - statistika	101
Příloha 3 - Výlety	103
Příloha 4 - Filmové záznamy jednotlivých ročníků kurzu na DVD	104
Příloha 5 – Fotky z jednotlivých ročníků kurzu	107
Příloha 6 – Ukázky zápisu písní ve zpěvnících	108
Příloha 7 – Formulář dotazníku	116
Seznam použité literatury a pramenů	122

Karel Čapek: „Učitel odborník v dobrém slova smyslu, ten, který svou látku miluje, který svou nauku považuje za tak krásnou a životu potřebnou, že poctivě a horoucně hledí žákům z ní podat to nejcennější a ideově nejbližší, je dobrý a dokonalý pedagog, i kdyby koktal a byl prchlivý jako švec: a pravím, žáci ho budou milovat.“

1. Historie hudebního vzdělávání s důrazem na osobnost učitele

1.1 Stručná historie a osud učitelů do první poloviny 20. století

„Česká krajina zplodila mnoho znamenitých hudebníků. Kde a u koho byli vzdělávání tito výborníci? Kdež jinde než ve venkovských školách. Venkovští učitelové, kteří již zdávna v Čechách i k tomu zavázáni byli, aby v kostelích kantorovali, obvykle vyučují mládež mimo literární umění i zpěvu a instrumentální muzice.“ Jakub Jan Ryba

„Kantor je česká alternativa latinského výrazu cantor. Latinské i české slovo označovalo původně zpěváka, od 19. století funguje výraz kantor jako hovorové expresivní označení učitele vůbec.“(in: Slovník české hudební kultury, 1997, str. 423). Kantoři byli především praktičtí hudebníci, zpívali od útlého dětství, starali se o vokalisty, po mutaci často vstupovali ve sboru i sólově, dovedli si tedy poradit s pěveckou výchovou mládeže. Obvykle ovládali několik hudebních nástrojů a vyznali se i ve hře na jiné nástroje. Na schopnostech a zkušenostech učitele záležela úroveň rozvoje hudebnosti žáků. K povinnosti kantora patřila i péče o sakrální hudbu, rozepisoval skladby pro malý orchestr. Kantor byl současně správcem kostelního kůru. Zpěvem se začínala a končila denní vyučování, což se v malých obměnách udrželo až do 19. století. Vzdělavatelé mládeže také psali poezii, vlastní texty k duchovním i světským skladbám, obrazy lidové mluvy. Sbírali a zapisovali duchovní písně, měli podíl na vzniku českých zpěvoher, obohacovali české hudební divadlo. Různé aktuální události (státní svátky, výročí,...) byly podnětem k vzniku menších či větších hudebních děl. Dokonce na zámcích se hrávaly kantorské symfonie.

Produkce učitelů zaujímala jen okrajové místo hlavního proudu umělecké tvorby, avšak působením na nejširší vrstvy populace se kantoři nejvíc zasloužili o udržování tradice hudebnosti českého národa. Již v období baroka a klasicismu byli čeští kantoři ceněni nejen ve své vlasti, ale i v ostatních evropských zemích,

byla jim přičítána velká zásluha za hudebnost českého národa. Právě kantor hudební výchovy neměl jen pedagogické poslání, byl to i vychovatel často s vlastní tvořivou činností. Jsou jména známých kantorů, která se vžila do obecného povědomí a kterým vděčíme za mnohé. Jednak za výchovu dětí, jednak za vlastní tvorbu, která sice svou kvalitou těžko předčila hudbu skladatelů zvučných jmen, ale přispěla k hudebnímu rozvoji tisíců žáků.

Hudební výchova a její výuka je od svých počátků úzce spjata s církví a církevními obřady, ostatně stejně jako hudba sama. Za zmínku stojí, že ve 13. století byl v chrámu sv. Víta zřízen vůbec první pěvecký sbor u nás – složený z vikářů a bonifantů. Ve 14. století je pak, na popud Karla IV., byl založen Chrámový sbor kněží a objevuje se i jméno prvního kantora u nás, kantora Chvalky pečujícího, jak bylo jeho povinností, o zpěváky, varhany, kancionály apod. Rozvoj jakýchkoli škol souvisel v těch dobách s rozkvětem obchodu a růstem měst. Stejně jako jinde v Evropě pečovala v českých zemích o výchovu a vzdělání mládeže nejprve církev, zpočátku v kláštorech benediktinů a dalších řádů, později při kapitulách a katedrálních chrámech. Až později byl kantor podřízen městu či škole.

Hudba je a byla vždy spjata nejen s církví, hudba je také politikum. Husitská revoluce povýšila jednohlasou píseň na sdružovací a politickou zbraň. Ve zpěvu byli cvičeni jak chlupci, tak dívky. Žižka pokládal zpěv všech za jakousi občanskou povinnost. I jednota bratrská byla po vzoru husitů velkou zpívající obcí. Hlavním učilištěm zpěvu byla sborová shromáždění, kde se učilo hromadnému zpěvu. Jednota od roku 1501 pečovala o vydávání písňových kancionálů. Vydáváním kancionálů byli nejčastěji pověřováni kněží hudebně vzdělaná v cizině s praxí na bratrských školách. Husitství bylo sice dobou válek a velkého strádání, zároveň právě touze po kolektivním zpěvu vděčíme za mnohé, dnes dostupné hudební prameny.

Velké pedagogické a didaktické dílo Jana Amose Komenského (1592-1670) bylo vyvrcholením humanistického školství. I on klade důraz na zpěv a múzickou výchovu vůbec. Své Informatorium školy mateřské uvádí větou: „*Musica maxima nobis naturalis est*“. (Hudba je nám nejpřirozenější). Komenský apeluje na každodenní zpívání ve škole i mimo ni. Naši hudební pedagogové se k němu, zvláště po druhé světové válce, často vracejí, vždyť jeho myšlenky (byť jinak

formulované) se často úzce prolínají s myšlenkami Orffovské školy a s dalšími pokrokovými trendy.

Bitvou na Bílé Hoře (1620) začalo pro české země období velkého strádání, od fyzického ubíjení robotou přes hospodářské újmy po násilné zbavování náboženského přesvědčení. Odchod mnoha příslušníků tzv. inteligence a kantorů do emigrace, zrušení bratrských a utrakvistických škol, nastolení jezuitské moci, to vše brzdilo pokrok našich zemí. Velkou roli při uchování existence našeho národa hrály zbývající školy a lidová kultura organizovaná vesnickými kantory. Lid dával hudbou, zpěvem a tancem průchod citům, stesku, odporu proti násilí. K velkému rozvoji došlo i na poli hudby instrumentální. V období kolem bitvy na Bílé hoře zanikl typ partikulárních škol, výchovu přejaly řádové koleje. Ve druhé polovině 17. století se poměry v zemi postupně konsolidovaly. Do krajů se vracel život, města se vzpamatovávala z třicetileté války. Nacházíme bohatší prameny o školách a učitelích.

„České kantorství z přelomu 18. a 19. století, to je v hudební historii jev naprosto mimořádný. Dodnes se na venkovských kůrech nacházejí skladby svědčící o nadání, ale též o skladatelské dovednosti, invenci a českosti učitelů, jejichž úděl nebyl omezen jen na čtení, psaní a počítání ve škole. I malá obec s farním kostelem ráda vítala kantora s hudebním nadáním a schopnostmi, který by nejen sedal k varhanám, ale své žáky ve škole vedl k muzice, aby vychovával dobré zpěváky a instrumentalisty pro chránovou hudbu, ale také pro muziku k tanci a pro slavnostní příležitosti. Žáci se ve škole učili elementární gramotnosti, po odpoledních pracovali na polích a večer pak navštěvovali zkoušky orchestru, připravující premiéru nové mše pana učitele. (In: Jurkovič, 2006, str. 58n.)

Tradice povolání spojeného s hudbou počínaje 18. stoletím je nazývána „zlatým věkem českých kantorů“, ve venkovských farních a filiálních školách jich působilo od 17. století do roku 1850 přes deset tisíc. Sice o nich povětšinou nevíme nic, ale už jejich příjmení svědčí o jejich náklonnosti a přízni ke své profesi, byla často nomen-omen (Kantor, Žák, Horna, Buben, Cimbálník,...) V řadách kantorů nacházíme i reprezentanty české hudební kultury – jmenujme kupříkladu Smetanu, Dvořáka, Fibicha či Janáčka.

Mnohé školy vzaly v období třicetiletých válek za své, často se vyučování odbývalo v chalupách, učitelé žili v nuzných podmínkách, a ke školním závazkům

měli mnoho hudebně-kulturně-společenských povinností, je tedy jasné, že se kantorským povoláním zabývali pouze velcí nadšenci, o to samozřejmě větší pedagogické osobnosti. Na počátku 18. století se často z ochoty ujímali výuky trivia na venkově vojíni, myslivci, řemeslníci – překvapivě mnozí z nich se vyznali v hudbě. Ve městech ještě působili učitelé vzdělaní v jezuitských a piaristických kolejích. Existenční podmínky učitelů se v různých místech lišily. Záležely na učitelově povaze, schopnostech, iniciativě (časté byly například sňatky s bohatými dcerami). Na každý pád, příklady zámožných učitelů hudby jsou ojedinělé. Nepostradatelní byli učitelští pomocníci, často pro tento post kantoři získávali vyspělejší žáky.

Výuka zpěvu patřila v triviálních školách k povinným předmětům, hře na hudební nástroje kantoři vyučovali jen vybrané chlapce. Schopní učitelé pak mohli ze svých svěřenců sestavovat žákovské kapely. Učitelé se kolem poloviny 18. století podíleli na produkci moravských a českých zpěvoher – školních her, importovaných barokních oper, lidového divadla a pod.

Na počátku druhé poloviny 18. století došlo na území rakouské monarchie ke změně v péči a vzdělávání mládeže. Marie Terezie prohlásila školství za politikum, svěřila je státní správě a zřídila zvláštní úřad-dvorskou studijní komisi. Dekret z roku 1752 upravil dosavadní postavení středních škol. Následovala řada známých reforem, roku 1774 byl pak vyhlášen Všeobecný školský řád, který zavádí povinnou školní docházku. Tereziánské (či pozdější josefínské) reformy proměnily kantora (tedy především hudebníka a regenschoriho) ve státně kontrolovaného učitele s výraznými hudebními aspiracemi. Od té doby mluvíme o učiteli jako o kantorovi pouze obrazně, učitelé (hlavně na venkově) se ale i v 19. století stále věnovali tradičním povinnostem na kůru, mnohdy z existenčních důvodů. Uvádění reforem do praxe počínalo zřizováním preparandií pro vzdělání učitelů a pořádáním kurzů pro budoucí krajské komisaře. Provádění takovýchto změn vzbudilo odpor nejen starších kantorů (jejichž kvalifikace na vyučování nestačila), nejen farářů, kteří měli vštěpovat víru novými postupy, nespokojeni byli i rodiče, protože povinná školní docházka bránila dětem v pomoci s domácími pracemi. Proto se přeměna škol uskutečňovala vlastně až do k devatenáctého století.

Velkou pedagogickou silou a osobností, vrcholným reprezentantem kantorského fenoménu byl *Jakub Jan Ryba* (1765-1815). Zasloužil se o povznesení

českého zpěvu ve škole, byl to člověk s velkým rozhledem, který nelpěl jen na kantorském řemesle. Celkem věnoval Ryba zpěvu a hudbě ve škole asi 15 hodin týdně. Snažil se počesťovat hudební teorii, bez níž by nebylo hudební praxe. Zmiňme jeho potřebu vychovávat hudbou „zanedbanou a zpustlou mládež“ – zhudebňoval často mravoučné verše, uváděl na pravou míru babské povídačky a výmysly.

Spontánní hudební tvořivost českého lidu zřejmě existovala již odedávna, samozřejmě, čím hlouběji zajdeme do minulosti, tím méně o její povaze víme. S takovou tvořivostí se určitě setkávali ve svých působištích venkovští kantoři. Upravovali a stylizovali dobové tance, představu si uděláme z kantorských pastorálií¹, na počátku 19. století pak vstupuje do módy vlna staronových menuetů, länderů a německých tanců, záhy přibývá valčík. V první polovině 19. století se do světa rozletěla česká polka.

Důležitým hudebně-výchovným střediskem se stala Hudební konzervatoř, která měla vliv i na obrozenecký rozvoj hudebnosti. Od roku 1811 to byl ústav sdružující velkou část pražských umělců a současně pedagogů. Věhlas konzervatoře byl ve své době stejně velký jako práce českých venkovských kantorů v dobách předklasicismu a baroka.

Myšlenky francouzské revoluce a osvícenství se rychle šířily i k nám. Říká se, že české národní obrozené bylo vyzpíváno – česká obrozenecká píseň vnikla do škol a sehrála výchovnou roli. Vznikaly nejrůznější sbírky obrozeneckých písní, které potvrzují propagační činnost vlasteneckých učitelů. Písně jimi vybírané do zpěvníků měly spíše výchovnou funkci.

Od roku 1850 se povolovalo zakládání soukromých hudebních škol a ústavů, českých i německých. Souběžně s rozvojem spolkového života 60.let začal u nás i velký rozvoj hudební pedagogiky, která se z pražského centra dostává i na hudební venkov. Došlo také k hudební emigraci trvající až do první světové války. Čeští pedagogové a hudební teoretici se snažili o promýšlení vlastních metodických postupů, chtěli se osvobodit od cizích metodik. První práce byly napodobeniny německých „methodenbuchů“, i naši autoři psali své první hudebně teoretické práce německy. Tehdejší metodiky zpěvu promýšlely otázky intonování, protože zpěv byl

---

¹ Pastorálie neboli pastorela je výraz pro některé typy uměleckých projevů s pastýřskou (zprostředkovaně i vánoční) tematikou. Na venkově plnila pastorela nejen obřadní funkci, ale také funkci světskou (hlavně pastorel instrumentální).

do té doby prováděn metodou náslyšnou, tedy napodobováním předzpívaného, lidová píseň se tehdy stává vděčným a přitažlivým didaktickým materiálem. Období začínající rokem 1890 bylo charakteristické nárůstem hudební produkce a reprodukce v českých a moravských zemích, procesem profesionalizace a komercializace hudby, docházelo ke slábnutí vlasteneckých hybných motorů a rozpadal se homogenní celek české národní hudby. České školství se snažilo podporovat lásku k hudbě, hlavně lidové písni a lidové tvorbě. Posledních deset let 19. století se nese ve znamení uplatnění lidové písně ve škole.

Počátkem 20. století se začalo učit v rámci hudební výchovy podle nových intonačních metod - Battkeho metody vycházející ze stupnicové řady na solmizaci (do re mi fa sol la si do) a z trojzvuku. Metoda Emila Jaques-Dalcroze (1865-1950) začíná a vrcholí ve znamení rytmu, tedy ve znamení základní tělesné schopnosti. Tyto metody byly adaptovány na české prostředí, stejně jako později Orffova škola, tím, že pedagogové vybírali dětem bližší lidové písně a úryvky lidových písní - tzv. nápěvky. Bohužel, tato éra přinesla i pojetí lidové písně jako intonační materiálu, ne jako hudební a duchovní obsah skladby. Tato jednostrannost projevila i nezájem dětských dětí o zpěv a hudbu, pokles pěveckých aktivit a rozvoje dětské hudebnosti vůbec. První výzkumy hudebnosti u dětí na přelomu století měly vědecky zdůvodnit nutnost modernizace vyučování zpěvu. Stížnosti na úpadek HV z přelomu století nelze převést na nižší hudební školství, od této doby se slibně rozrůstá počet nově zakládáných hudebních škol na českém venkově, dochází tedy k rozvoji i mimo centra. Přes všechny stížnosti na úpadek HV se silně rozrůstal hudební život na českém venkově i v nově vznikajících kulturních centrech, jež hudební školy zásobovaly novými profesionálními umělci.

1.2 Malý nástin současné situace

Již Komenský v Informatoriu školy mateřské radí matkám, aby dětem daly hudební nástroje, bubínek, píšťalku, třmínek (=triangl) nebo husličky dětinské, aby se děti seznámily s jejich zvukem a oblíbily si je. Tuto moudrou radu, jako ostatně mnohé jiné, jsme dosud nepřijali, až nás na ni upozornil **Carl Orff** ve svém *Schulwerku* a ukázal nám, že jí lze využívat jako nejsilnějšího aktivizačního prvku v hudební výchově. Také zahraniční zkušenosti (USA aj.) tuto formu Hv potvrzují jako účinnou a u žáků oblíbenou. Je proto správné, že i v novém kurikulárním dokumentu (RVP ZV) je tato složka zahrnuta do vzdělávacího obsahu *Hudební*

výchovy a že je vyžadováno její využívání v hudebně výchovném procesu po celou dobu vzdělávání na ZŠ.

Dnešní materiální podmínky umožňují několik různých způsobů, jak zapojit hudební nástroje do hudební výchovy. Jako nejznámější je **orffovské pojetí**, které používá snadno ovladatelné nástroje k doprovodu písní a tvorbě jednoduchých skladbiček. Na našich školách se omezuje převážně jen na nástroje bicí - pořízení orffovských melodických nástrojů je dnes velice nákladné a školy na ně nemají peníze. A tak dochází k jejich nahrazování levnějšími, ale zato mnohostrannějšími nástroji elektronickými (keyboardy, klávesami), se kterými se pak buď pracuje orffovskými postupy, nebo se používají ke hraní nonartificiální, ale i artificiální hudby.

Dnešní učitel hudební výchovy, který zdaleka nenaplnuje staré kantorské poslání, předstupuje před žáky ve velmi obtížné situaci. Kantor měl leckdy usnadněnou práci tím, že v mnohých rodinách se zpívalo a muzicírovalo, hudba byla přirozenou součástí světského i církevního života a lidé (hlavně na venkově) život byl s církevním životem spjat v daleko větší míře než dnes. O tom, jakou výchovnou funkci má současný učitel hudební výchovy, můžeme polemizovat, je ale velkým štěstím, že se tvořiví, autoritativní pedagogové, vlastně naplňující staré kantorské poslání a milující svou práci, sešli na hudebním kurze v Pelhřimově, kde se snaží předávat tradici živého muzicírování prostřednictvím hudby všech možných žánrů a práce s ní.

2. Hudební kurzy (Česká hudební společnost, Orffova společnost)

2.1 Kurzy pod hlavičkou České hudební společnosti

Jednou z hlavních náplní působení ČHS byla organizace kurzů ve sféře pedagogické (doškolovací konference, kurzy a semináře), ve sféře zájmově umělecké a v péči o individuální hudební aktivity. V této oblasti vykrystalizovalo několik hudebních kurzů, které často v různých obměnách a na stejných či jiných místech fungují dodnes.

Nejdůležitější opakující se projekty ČHS od roku 1989

Cyklus koncertů Společnosti J. Novotné	Praha	leden-prosinec
Dřevěná a pražská píšťalka	Praha	leden-únor
Víkendové semináře společnosti pro HV	Hradec Králové	Rychnov nad Kněžnou březen, duben
Víkendové semináře muzikoterapie	Praha	březen
Mezinárodní den boje proti hluku	Praha a ČR	10. 4.
Orffova škola – víkendové semináře	Praha, Morava	celoročně
Letní škola HV – Léto s hudbou	Rychnov nad Kněžnou	červenec-srpen
Rodina zpívá, hraje a tancuje	Pelhřimov	červenec
Setkání přátel komorní hudby	Bechyně	červen-červenec
Mezinárodní letní škola staré hudby	Valtice	červenec
Interpretační kurzy pro děti a rodiče	Písek	červen-červenec
Interpretační kurzy pro dechové nástroje	Vimperk	červenec-srpen
Mezinárodní kytarový festival	Brno	
Léčivá píšťalka	Želiv, Říčky	červenec-srpen
Cyklus koncertů ve Foerstrově síni	Praha	leden-červen, září-prosinec
Pražské dny harmoniky	Praha	říjen
festival koncertního melodramu	Praha	
Interpretační soutěž melodramu	Praha	říjen
Mezinárodní konference „Treffen der Nachbarn	Praha	listopad

2.1.1 „Setkání přátel komorní hudby“ v Bechyni

Setkání bylo od roku 1974 tradičním a značně vyhledávaným interpretačním seminářem. Mnoho let bylo součástí Jihočeského hudebního festivalu. Projekt vznikl z potřeby pomoci velkému množství dobrých amatérů a učitelům hudby na LŠU. Ti (zhruba ve 180 členném složení) doplňovali své znalosti a získávali cenné zkušenosti od erudovaných pedagogů či zahraničních lektorů.

2.1.2 Letní škola staré hudby

Pořadatelem je Sdružení pro českou hudbu a umění. Letní škola staré hudby je zaměřená na interpretaci hudby starších stylových období, zejména na hudbu středověkou, renesanční a barokní. Koná se každoročně v červenci v jihočeských Prachaticích, v roce 2008 v tomto místě již podesáté. Do roku 1998 akce probíhala v Bechyni. Program Letní školy staré hudby zahrnuje individuální hodiny, kolektivní výuku techniky, ansámblovou hru, poslechové semináře, přednášky, koncerty lektorů a účastníků. Výuku v přibližně patnácti třídách vedou špičkoví domácí i zahraniční lektori.

2.1.3 Letní jazzová dílna

Dílna, pořádaná od roku 1984 ve Frýdlantě v Čechách (asi pro 80 účastníků), se zaměřuje na interpretační problematiku jazzové hudby. Když se v roce 1983 výbor České jazzové společnosti rozhodl uspořádat letní interpretační kurzy, byli tímto úkolem pověřeni Karel Velebný a Aleš Benda, zásluhu na tom, že tento interpretační seminář zakotvil a zdomácněl ve Frýdlantu, má místní flétnista a zpěvák Radek Jech. Kurz se zaměřuje na získání teoretických znalostí a jejich následné praktické využití během hry.

2.1.4 Interpretační seminář Společnosti pro starou hudbu

Seminář fungoval od roku 1985 v Kroměříži (s kapacitou asi pro 300 zájemců). V rámci kroměřížských setkání působili zahraniční lektori, z nichž někteří náleželi k evropské interpretační špičce (Siegfried Pank z Lipska, prof. Eduard Melkus z Vídně, James Griffet z Velké Británie,...) Seminář založil profesor Miroslav Venhoda. Programem byla speciální odborná výuka interpretace staré instrumentální i vokální hudby, souborová hra, poslechové semináře a koncerty staré hudby. Nyní se seminář koná každoročně ve Valticích.

2.1.5 Mezinárodní letní škola staré hudby ve Valticích

Valtice jsou domovem Mezinárodní letní školy staré hudby od roku 1989. Jedná se o nejrozsáhlejší interpretační kurzy staré hudby v České republice, na

jejichž půdě zazněly stovky koncertů a vznikla řada projektů i hudebních souborů. Valtice jsou místem pro mladé profesionály stejně jako amatéry, místem, kde lze pracovat pod vedením renomovaných hudebníků z celého světa. Hlavní část výuky se koná dopoledne, od 9 do 12:30. Po obědě je možné využít nabídky třídy B - barokního orchestru, poslechových nebo dalších speciálních seminářů a přednášek, včetně tanečních lekcí. Každý večer zazní ve Španělské konírně, v městském kostele nebo na zámeckém nádvoří koncert, na kterém vystupují lektoři letní školy nebo hosté. Poslední dva dny jsou vyhrazeny studentským koncertům.

2.1.6 Sdružení přátel Léčivá píšťalka

Sdružení vzniklo v roce 1992 jako nová složka ČHS a pořádalo hudební tábor píšťců (HuTaPi) – týden hudební, nástrojové a terapeutické výuky dětí a rodičů. Účastníci hráli na sopránovou zobcovou flétnu, učili se hudební hry a zpěv v kolektivu, často flétna fungovala jako doplňková rehabilitace při léčení respiračních chorob. Na kurzy se přijímaly pouze děti s jedním z rodičů nebo prarodičem. Cílem kurzů bylo naučit děti noty a hrát podle nich, ale také je naučit, jak se chovat na koncertech a co k tomu patří.

2.2 Kurzy pod hlavičkou České Orffovy společnosti (od roku 1996)

2.2.1 Letní mezinárodní kurz – „Setkání“

Tyto mezinárodní letní kurzy – Setkání se konají od roku 1996 s podporou Nadace Carla Orffa, zpočátku vždy ve Slavonicích, od roku 2000 se střídají jednou za dva roky partnerská místa na Slovensku, ve Slovinsku a v roce 2005 v Polsku. Cílem těchto kurzů celoživotního vzdělávání v oblasti hudebně-pohybové výchovy je prohlubovat tvořivé umělecké dovednosti a přispívat k pochopení principů Schulwerku Carla Orffa. V duchu idejí Schulwerku Carla Orffa vytváří mezinárodní tým lektorů pokaždé specifický obsah svých lekcí zaměřený na vzájemné poznávání národních kultur. Radost z hudby, pohybu, objevování nových cest a odkrývání vlastních schopností, prožívání společných hudebních setkávání přispívají k příjemné atmosféře a inspirují k další tvořivé práci.

2.2.2 Rodina zpívá, hraje a tancuje

Kurz se koná druhý týden července v Pelhřimově. Týden pro rodiče s dětmi pod vedením L. Battékové, J. Žižkové, P. Linky a dalších pokračuje v tradici nastolené Pavlem Jurkovičem.

2.2.3 Kurz Lenky Pospíšilové Hrátky s hudbou – tvůrčí dílna Muzicírování a malování dětí s rodiči

Manželé Pospíšilovi, kteří první dva roky strávili s Pavlem Jurkovičem jako lektoři kurzu v Pelhřimově, od roku 1992 vedou své vlastní kurzy. Poptávka po tomto typu kurzu zčala převyšovat náplň kurzu, proto se dnes dělají dva turnusy. Svůj kurz oproti kurzu pelhřimovskému ještě rozšířili o malování, setkali se s velmi tvůrčím člověkem, který byl zároveň muzikant, s Jiřím Vejpravou. Toho po letech vystřídal Zbyněk Drozda, dnes se o výtvarnou stránku kurzu stará Jana Machalíková. Není lehké spojit hudbu s malováním, mezi těmito dvěma činnostmi je určitý rozpor, protože hudba a tanec jsou činnosti kolektivní, malování je vlastně protipólem - je individuální a tichou činností. Možná že spojením se vyrovnávají dvě hladiny, ta tichá a niterná s hlučnou a společenskou.

2.2.3.1 Denní harmonogram

Dopoledne je na programu výtvarná dílna, odpoledne potom dílna hudební. Každý rok má nějaké téma, kolem něhož se všechny výtvarné a hudební činnosti točí. Narozdíl od Pelhřimova, Janov je založen na spontaneitě, není připraven (samozřejmě kromě základního tématu a tematicky vybraných písniček). Spontánní je samozřejmě i závěrečné vystoupení, nikdy se vlastně neví, jaké bude a jak dopadne. Součástí hudební dílny je orchestr, teprve namísto se zjišťuje, jaké jsou možnosti (tedy nástrojové obsazení).

Dílny jsou z velké části determinovány prostředím. Nejdříve probíhaly v Brisku, ve městě a Lenka Pospíšilová nelituje přesunu do přírody, kde všichni účastníci získávají velkou inspiraci. Kurz za léta měnil působiště, až zakotvil v Janově nad Nisou, kam se jezdí dodnes. Při objektu školy v přírodě v Janově (kde je zajištěno ubytování, strava i místnosti pro denní program) je fotbalové hřiště a další možnosti aktivního vyžití, děti si hrají venku a rodiče relaxují, odpočívají. To vidí Lenka Pospíšilová jako velkou přednost celého kurzu. Nejčastěji jezdí maminky bez tatínků, velmi často učitelky (stejně jako do Pelhřimova). Účastníci se hodně střídají, opakuje se asi tak jedna polovina těch, co byli, někdo přijede pětkrát, šestkrát, někteří i desetkrát. Věkový rozptyl je jiný než v Pelhřimově, odrostlá mládež není tak stará, horní hranice je zhruba 17 let. Návštěvník kurzu nezaujímá předem dané místo (jak je tomu např. v Pelhřimově) – jeden den zpívá, druhý den tančí, třetí třeba hraje v orchestru. Všichni mají společný program, tančení rodičů

s dětmi je založeno na stejném principu jako v Pelhřimově. Lidé rotují, mění se, jedna skupina jde do výtvarny a někdo zase do hudebny – narozdíl od Pelhřimova, kde má každý svou předem danou roli. Odpoledne si účastníci mohou vybrat, jakou činnost chtějí dělat – zda navštívit hodinu orchestru, výtvarnou dílnu, vyrábět loutky, hrát stínové divadlo a mnoho dalších činností různých pro každý rok. (Příklad dílny – jeden rok se nacvičovala opera Prodaná nevěsta /tedy její stěžejní árie/ s nahrávkou. Každá rodina měla za úkol nacvičit jen jeden výstup).

V Janově je patrný jeden výchovný moment - rodiče často pomáhají dětem hrát, dělají jim asistenty a zároveň mohou vidět, jak se jejich dítě chová ve společnosti jiných dětí, jestli dělá problémy. Na kurzu manželů Pospíšilových je i výrazný moment sdružovací – všichni všechno dělají spolu, od jídla po celodenní program. Možná pak dochází k většímu stmelení jednotlivých rodin i rodin mezi sebou. Odpoledne, když je nádherné počasí, klidně se vypustí program a jdou ven.

Lenka Pospíšilová je velkou příznivkyní kurzu v Pelhřimově, jen na ni nepůsobí dobře prostory, které jí připadají odosobněné, podle ní lidi takové prostory svazují a omezují jejich tvořivost.. Jarmila Jeřábková říká, že pohyb by se měl dělat v přirozeném prostředí, kde bude tanec doprovázen ještě estetickým zážitkem. Názor Jiřiny Rákosníkové je zase opačný: jestliže chceme děti něčemu naučit, je možná lepší interiér. Je otázkou, jestli je to didaktické nebo jestli chceme, aby dětem bylo „jenom“ hezky. Rákosníková říká z vlastní zkušenosti, že v otevřeném prostoru těžko udržíme dětskou pozornost.

V Janově se hraje podle zpěvníků. Lenka Pospíšilová neprozrazuje témata dalšího dne, ráno účastníky čeká chvílka napětí. Obsahem a formou je tvůrčí dílna zaměřená především na rodiny s dětmi navštěvujícími první stupeň základní školy, tedy ve věku 5-10 let. Je vhodné, když se tvůrčí dílny zúčastní i starší, nebo mladší děti než běžný věkový průměr. Starší děti dostávají na starost hru v orchestru a hudebně náročnější činnosti – improvizaci a podobně. Starší děti se zapojují tak, že připravují pro děti večerníčky a podobně, už umí improvizovat, účastní se tedy jinak než ostatní. Dělají korepetici, hrají v kapele, vlastně jsou takovou pomocnou silou.

2.2.4 Letní orffovský kurz v Plzni

Orffovské kurzy organizuje Pavla Sovová s ochotnými spolupracovníky v Plzni od roku 2002. Organizačně je zaštiťovaly tyto instituce - Plzeňské pedagogické centrum, mateřské centrum Plzeňské panenky, poslední 4 ročníky dělá

Pavla Sovová na svůj živnostenský list - ale je to nekomerční nezisková akce, zpravidla podpořena Krajským úřadem.

Team organizátorů se snaží jednak o propojení estetických disciplín (HV, VV, dramatická výchova), ale také o propojení těchto předmětů s průřezovým tématem Environmentální výchova. Další jejich "specialitou" je širší cílová skupina - zpravidla mají skupinu pedagogických pracovníků (učitelé, vychovatelé), skupinu větších a menších dětí, jejich rodičů a vždy je zastoupena i skupina rodičů s velmi malými dětmi do tří let. Děti jsou pak doslova „odchované“ orffovou školou.

Kurzy měly doposud následující zaměření:

2002 Hudba je i v Tobě (Hlavní lektor Jana Žižková - Praha)

2003 Hudba a pohádka (Hlavní lektor Katka Tůmová - Praha)

2004 Hudba a fantazie (Hlavní lektor Martin Ptáček - Brno)

2005 Domov a hudba (zahr. lektor Jacek Tarczyński z Lodži)

2006 Hudba a tradice (hlavní lektor - Alena Tichá - Praha)

2007 Hudba a příběh (Zahraniční lektorka Cora Croetz - Mnichov)

2008 Hudba a hra (zahr. lektor Jacek Tarczyński z Lodži)

3. Cesty českých průkopníků Orffova Schulwerku

3.1 Orffův Schulwerk

„Všechny moje ideje, ideje elementární hudební výchovy, nejsou nové. Bylo mi jen určeno a dopřáno tyto staré a nepomíjející opět z dnešního pohledu nově vyslovit a s jejich uskutečněním začít. A tak se necítím jako tvůrce něčeho nového, nýbrž jako ten, který staré dědictví podává dál, podobně běžci ve štafetě, který rozněcuje pochoděň na starém ohni a nese ji do dneška. Tento los čeká i mé následovníky; neboť jestli idea zůstává živá, neskončí ani s jejich životem. Zůstat životný, to ale znamená: měnit se, měnit se s časem a jeho proměnami; a v tom spočívá to nadějně a vždy znova vzrušující.“ - Carl Orff

Orffův Schulwerk vznikl ve 20. letech dvacátého století z iniciativy Carla Orffa. Právě v té době se začaly zakládat mnohé taneční a výrazové školy a roku 1924 založil Orff společně s Dorotheou Günterovou tzv. Günterschule s touhou prolínání pohybové a hudební výchovy a možností vybudování nové rytmické výchovy. Těžiště z harmonie se přesunulo na složku rytmickou, a tedy přirozeně došlo k upřednostnění využití rytmických nástrojů. Schulwerk usiloval o aktivizaci žáka pomocí vlastního muzicírování, tedy hraní na rytmicky orientované a lehce naučitelné nástroje. Samozřejmě bylo zapotřebí použít i nástrojů melodických. Na základě exotických a středověkých předloh vznikly xylofony, metalofony, zvonkohry. V průběhu samotné hry hrála velkou roli improvizací technika vyvinutá v samotném jejím průběhu, aby žák mohl dojít k osobitému výrazu.

První Schulwerk z roku 1930 obsahoval rytmicko-melodická cvičení, jež byla svým hravým způsobem přístupná i laikovi, už pro ztvárnění rytmu dupáním, tleskáním a kroky. Vznikl taneční orchestr složený z orffovských nástrojů. Schulwerk měl tendenci se uchytit na velkých berlínských školách. Kvůli politické situaci ale orffovy velké plány nemohly být uskutečněny, taneční škola Günterové vyhořela a Orff čekal na novou výzvu, mezi tím se věnoval skladatelské práci. Ona výzva přišla až roku 1948 v podobě telefonického dotazu bavorského rozhlasu, který ho žádal o spolupráci. Orff se zase vrátil k pedagogice a zjistil, že dřívější Schulwerk byl určen spíše pro vychovatele a pro dospělé, zaměřil se proto na hudební výchovu předškolních dětí, jednotu hudby a pohybu, pojem „elementární“ – instrumentář, slovesnou a pohybovou formu. Objevil, že hudbu musí děti provádět jako spoluhráči, nikoli jako posluchači a hledal, jak se dostat do dětského světa, až

nalezl cestu dítěti nejbližší - tedy říkadla, jednoduché písně a ty nejjednodušší melodické postupy. Každé dítě je podle Orffa nějak hudebně oslovitelné.

Dětem se v rozhlase instrumentář líbil a chtěly s ním pracovat, bavilo je muzicírování. Zvládly psát na rýmy a písňové texty vlastní melodie a doprovody, velké bylo i možné spojení s výtvarným uměním. Výsledkem práce v rozhlase byla pětisvazková Hudba pro děti. Od roku 1951 byl Schulwerk vyučován v plném rozsahu. Schulwerk se v rychlém sledu dostal do Švýcarska, Belgie, Holandska, Anglie, Portugalska, Jugoslávie, Španělska a Řecka a Hudba pro děti byla překládána do jiných jazyků. Každý národ samozřejmě poskytl Schulwerku své lidové písně.

Po dokončení pětisvazkové Hudby pro děti považoval Schulwerk vlastně za uzavřený, ale jeho neustálé rozšiřování ho přesvědčilo o opaku. Schulwerk dnes bývá citován skoro v každé odborné hudebně-pedagogické práci. Problémem je, že pokud se jeho metody snaží aplikovat pedagog nepoučený, nechá třeba děti používat orffův instrumentář bez porozumění a tím páchá víc škody než užítku.

Orffův Schulwerk je směr výuky hudební výchovy, který nevznikl podle promyšleného plánu, ale z nutnosti něco změnit. Blíže je umělecky založeným temperamentním improvizátorům než čirým systematikům. V každé své fázi chce dávat podněty k samostatnému utváření, není nikdy definitivní, stále se vyvíjí, ve fázi vzniku, v pohybu, v procesu utváření.

3.1.1 Pohybová výchova v rámci orffovy školy

Cíl pohybové výchovy v Orffově škole je vymezen takto – „slouží elementární hudební výchově a chce poskytnout prostředky, abychom jednoduchým způsobem též pohybem znázornili rytmicko-dynamické hodnoty zážitků, poněvadž rytmická vnímavost a schopnost reprodukce je obzvláště v dětském věku velmi úzce spjata s motorickým životem“.(in: Pohybová výchova v rámci Orffovy školy, str. 103)

Pohybové výchově musí předcházet výchova tělesná, aby se došlo ke správnému tělesnému vývoji. Orffova škola by měla děti vést k samostatnému zpracování hudební látky, nejen k opakování po vzorech. Není úkolem udělat z dítěte hudebníka nebo tanečníka, jen mu rozšířit obzory, probudit jeho vnímání hudby, aby se tím otevřely dveře do jeho vlastní hudební říše.

3.2 Historie orffovské školy v Československu

„Hodnotu činu i díla nejlépe prověří čas. Je to však v jistém smyslu rčení obrazné, protože se ono prověření vlastně týká množství lidí, kteří získají nutný časový odstup pro svůj úsudek. Je však třeba vědět, že hodnocení Schulwerku nepřichází z jednoho místa, ale že se na něm podílí a bude podílet mnoho národů z celého světa. Myslím, že pro objektivitu současného i budoucího soudu o něm je to podklad neobyčejně důležitý.“ (In: Vladimír Poš, str. 15In.)

První zprávy o české orffově škole se k nám dostaly kolem roku 1960. Tou seriózní informací je článek z 6. čísla Estetické výchovy z roku 1962 od Jarmily Brožkovské, která navštívila Orffovský institut v Salzburku. Ladislav Daniel v té době zkoušel improvizaci s dětmi a snažil se oprostít od diatoniky (užíval kupříkladu pentatoniku). Za jeho přispění došlo k výrobě prvních chromatických orffovských nástrojů. Od léta 1964 se situace změnila. V Budapešti se konal 6. kongres Mezinárodní společnosti pro hudební výchovu (ISME). I přes značné potíže s návštěvou kongresu se ho zúčastnilo 40 delegátů z Čech, kteří tak mohli poznat situaci v Maďarsku, ale i v celé řadě jiných zemí. Češi se vrátili poučení, povzbuzení, protože celých dvacet let žili v iluzi, že není třeba inovací, že můžeme čerpat z věhlasné hudební tradice našeho národa. V Budapešti přednášel tehdy nejbližší Orffův spolupracovník Wilhelm Keller, s nímž navázal spojení Vladimír Poš. Tomu vděčíme za první zevrubnější informace, ale také za zápal, s nímž Orffovy ideje propagoval v odborném tisku a na seminářích pro učitele hudební výchovy. Z jeho iniciativy byly vydány už v roce 1969 první dva svazky České orffovy školy.

Vyvrcholením počátečních snah jsou léta 1966-1997, kdy byl v Československé televizi vysílán první film na téma Orffovy školy. Český rozhlas pak zařazoval do programu skladbičky Ilji Hurníka a Petra Ebena. I přes počáteční menší neúspěchy, způsobené převážně nedostatkem praxe, získali příznivci mnohé cenné zkušenosti, které nadále uplatňovali při vydávání dalších dílů orffovské školy.

3.3 Orffova škola a Pavel Jurkovič

Roku 1964 se Pavel Jurkovič od Ilji Hurníka dozvěděl o Orffově Schulwerku. Hurník mu zapůjčil čtvrtý svazek Hudby pro děti s gramofonovou deskou, Jurkovič se pro nový směr hudebního školství nadchl a studium

v Salcburku na Orffově institutu bylo pro něj jasným pokračováním. Po složení přijímacích zkoušek v roce 1965 tedy vstoupil do úplně nových vod, ale i přes některé bariéry se na Orffově institutu prosadil. Velké problémy mu dělal pohyb, ve svých pamětech píše: „*To překvapení spočívalo především v pohybových nárocích, s nimiž jsem neměl žádné zkušenosti: namáhavá tělesná cvičení, pohybové studie, improvizace, to všechno mě fyzicky zmáhalo a vytvářelo vposled i komplexy méněcennosti, které mizely v disciplínách hudebních, kde jsem dokonce předčil své kolegy, ať už v intonaci, improvizaci, v hlasové výchově, ansámblové hře, dirigování, kompozici.*“

Pavel Jurkovič dodnes rád komponuje písně pro děti, když už ne pro školáky, tak alespoň ukolébavky pro novorozeňata. Jeho tvorba pro děti je založena na jednoduchých melodiích, velmi častý je postup c-d-e-g-e-d-c a jemu podobné, melodie velmi souvisí s obsahem písně, kupříkladu melodie písničky Turek je založena na stoupavých a klesavých postupech v orientální stupnici.

Na závěr studia na Orffovské akademii vytvořil Jurkovič diplomovou práci o melodice a harmonii moravské lidové písně a hudebně-pohybovou kompozici Taneční rondo (Všichni svatí tancovali). Přátelství s Orffem nabývalo na síle už během jeho studia. Orff si cenil jeho práce, on zase oceňoval Orffa jako člověka počítajícího s každou lidskou bytostí, ať profesionálem nebo muzikantem na elementární úrovni, považoval za hodnotný Orffův pedagogický optimismus, respektující dětskou radost, tak často potlačovanou teorií.

Konec šedesátých a sedmdesátých let znamenal pro „český orffovský tandem“ Vladimír Poš, Božena Viskupová a Pavel Jurkovič absolvování mnohých cest po Čechách, Moravě a Slovensku. Vladimír Poš vykládal orffovu školu z hlediska hudebně pedagogického, Božena Viskupová z hlediska pohybového, Pavel Jurkovič muzicíroval s orffovským instrumentářem. Už v roce 1969 vyšlo první vydání České Orffovy školy Ilji Hurníka a Petra Ebena (první dva díly), o tři roky později třetí díl, druhé vydání prvního a druhého dílu v roce 1982 a 1983, orffovské písničky se dostaly do nových učebnic. Po odchodu Vladimíra Poše do Rakouska se rozšířil team lektorů o Miroslava Střeláka, Petra Jistela a Ladislava a Boženu Danielovy.

Orffovské kurzy konající se v Chebu se později přestěhovaly do Znojma. Česká Orffova škola Ilji Hurníka a Petra Ebena je pevně zakotvená v české tradici.

Ujali se jí mistři oboru skladatelského, kteří zároveň dovedou porozumět hudebním potřebám dítěte. Elce pelce Petra Ebena, Jan Hanuš- Barevné písničky, právě všechny tyto cykly pro děti jsou vybudované na tradici orffovské školy a zároveň na tradici lidové písně. Trio Jaroslav Mihule, Miroslav Střelák a Pavel Jurkovič vyrobilo nové učebnice hudební výchovy, záslužnou práci udělala i Libuše Kurková tím, že vytvořila několik významných publikací s návody na hudebně-pohybovou činnost s malými dětmi.

V orffovském duchu se muzicírovalo téměř 40 let, potom roku 1995 byla založena Česká Orffova společnost. Od založení byl Pavel Jurkovič jejím předsedou. Po šesti letech tuto funkci předal Jarmile Kotůlkové, organizující kurzy a semináře s mezinárodní účastí.

4. Kurz „Rodina zpívá, tančí a hraje“ v Pelhřimově

4.1 Cesta k pelhřimovskému kurzu

Myšlenku pelhřimovských kurzů, tedy společného muzicírování rodičů s dětmi, nesli už jejich „předchůdci“ – hudební víkendová setkání rodičů s dětmi konající se ne pravidelně, jednou až dvakrát do roka na Jihlavsku. Pořádala je paní Alena Kotoulková (dnes Linhová), která byla ředitelkou tamní mateřské školy. Tomuto počínu přálo Okresní kulturní středisko a začalo vydávat k víkendům zpěvníky (v jejichž tvorbě se přirozeně pokračovalo i v rámci následného pelhřimovského kurzu). Každý účastník si odvezl domů nejen zpěvníček, ale i pomůcku, připomenutí víkendu plného muziky. Iniciátorem pokračování takových hudebních setkání a především pak prázdninových týdenních kurzů byly nejvíce děti, které si je vyžadovaly. Okruh zájemců se rozšiřoval.

Ještě před prvním hudebním víkendem Pavel Jurkovič na toto téma mluvil s tajemníkem ČHS Stanislavem Tesařem. Shodli se, že by bylo milé, kdyby se vedle orffovských kurzů pořádaly i kurzy, kde by se prolínaly dva světy, svět dětí a dospělých, kde by se scházela celá rodina, i s předpokladem, že otců tam bude poměrně málo. Na Jihlavsku byly rodiny kompletní, akce byly ale jen víkendové, od pátku do neděle je čas, který by jinak rodina trávila třeba na chalupě. Podle Pavla Jurkoviče byly matky – účastnice jihlavských kurzů velice energické a donutily své muže, aby šli s nimi.

Když se nezpívalo nebo netančilo, rodina šla na výlet, do přírody. Pavel Jurkovič se snažil o zasazování některých písní (např. vítání jara) do přirozeného prostředí – v čase vynášení smrti účastníci vyrazili ven, k potoku a hodili smrtku do vody, tím se pak kupříkladu píseň *Neseme Mařenu* stala hmatatelnou.

Roku 1988 se konal již poněkoliťatý kurz staré hudby v Kroměříži, kde se sešly tři důležité osobnosti, které stojí u založení kurzu. Jiřina Rákosníková jezdila do Kroměříže od roku 1985 (na vyzvání jejího zakladatele Miroslava Venhody), i za těch málo let tam udělala mnohou taneční práci – kupříkladu secvičila vánoční hru nebo v roce 1988, kdy profesor Venhoda zemřel, kroměřížskou hru *O svaté Dorotě panně* na jeho počest. Hana Halíková, v té době pracující u ČHS jako referentka hudebně-pedagogické činnosti a navštěvující zmiňovaný kurz, se shodla s Pavlem Jurkovičem (který se toho roku přijel podívat na závěrečné vystoupení), že kurz v Kroměříži má skvělou myšlenku, ale že je tam spousta dětí, jejichž potenciál vlastně zůstává nevyužitý.

Mluvili o možnosti uspořádat vícedenní kurz o prázdninách, v němž se do programu zapojí lidé všech věkových skupin od předškolních dětí až po rodiče.

Pavel Jurkovič měl pocit, že na hudebních víkendech pro rodiče s dětmi schází více pozornosti pohybu. Shodou okolností pak v Kroměříži poznal práci Jiřiny Rákosníkové. Byl vděčný za to setkání, protože Rákosníková je podle něho pedagožka schopná donutit k improvizaci a angažovat do tance všechny, kteří jsou po ruce – rodiče i děti. Pro všechny nachází způsob tanečního vyjadřování, na který stačí. Už v Kroměříži viděl, jak dává každé písničce osobitý výraz, tvář, dělá z ní vlastně obrázek, který se dá namalovat. Požádal ji proto, aby se s ním podílela na hudebních kurzech v Pelhřimově, resp. jí oznámil, že bez ní se kurzy konat nebudou. Rákosníková po dlouhém váhání (nechtělo se jí opustit Kroměříž) a souhlasila. Na začátku prázdnin tedy vedla tanec na kurzu staré hudby a pak přejížděla do Pelhřimova, bylo to 14 dní po konci školního roku, kdy už jiným učitelům začínají prázdniny. Po třech letech proto Kroměříž ukončila. Cítila, že jejím dětem je v Pelhřimově také dobře, že má čím víc ráda společenství, které se tam vytvořilo.

4.2 Začátky kurzu

V rámci prvního a druhého ročníku byli přítomni i manželé Pospíšilovi, kteří asistovali, měli na starosti instrumentální složku – třeba i zobcové flétny. Protože bylo na kurzu hodně lidí, dělilo se osazenstvo na dvě skupiny (jednu vedli Pospíšilovi a druhou Jurkovič s Rákosníkovou), obě skupiny pracovaly na stejném hudebním materiálu, který nabízel zpěvník. V tělocvičně se začínalo hudební rozvíčkou a společným zpíváním, posléze se skupiny rozdělily do jednotlivých tříd. Na kurzu byla ještě přítomna Dáša Bednářová, která se snažila o organizaci, ale přesto práce se dvěma skupinami byla chaotická. Oba lektorské tandemy měly poněkud jinou představu o způsobu práce na kurzu, samozřejmě si vyšli vstříc, ale většinou, v rámci vedení větších skupin je potřeba jednoho autoritativního vedení. Po dvou letech se Lenka Pospíšilová oddělila a založila vlastní kurz, kam za ní přešli lidé, kterým lépe vyhovoval její styl práce (asi polovina), další část zůstala věrná kurzu Pavla Jurkoviče a paní Rákosníkové.

4.3 Pelhřimovský kurs v průběhu let

Za doby působení Pavla Jurkoviče a Jiřiny Rákosníkové měl kurz osobitou a tvůrčí atmosféru. Pavel, který se věnuje vážné hudbě od časného mládí, který je hudebním skladatelem a milovníkem i znalcem české hudební tvorby od raných

počátků až z autorům 20. století, vnesl do kurzu kulturní a hudební přesah. Dovedl také okamžitě reagovat na nečekané situace, např. když se po oddělení kurzu Lenky Pospíšilové se v roce 1991 sešlo v Pelhřimově jen asi 60 účastníků a z dospělých uměli pouze dva hrát na hudební nástroje, na místě vytvořil krásné doprovody písní pro hoboj a housle podle zručnosti hráčů. Stejně citlivě zde v pozdějších letech vedl malý a stále narůstající orchestr dětí a dospívající mládeže, učil je zaposlouchat se do krásy tónů, dát přednost ostatním nástrojům tak, aby vynikla barevnost celku, vždy malé zpěváky a muzikanty povzbudil a nabídl jim cestu. Desítky učitelů povzbudil v jejich nelehké práci, a tak jeho vklad a přínos v pelhřimovském kurzu přetrvává dodnes.

Se stejným pochopením k potřebám a schopnostem dětí a se stejným tvůrčím způsobem vedla taneční část kurzu i Jiřina Rákosníková, která si přitom uměla nenásilnou formou udržet i kázeň a pozornost dětí. Po krátkém seznámení s dětmi svým pedagogickým talentem odhadla, co v kterém dítěti je a dala jim vhodnou příležitost projevit se, aniž by to přesahovalo možnosti toho kterého dítěte. Dokázala připravit i náročné kompozice, při kterých děti v kostýmech zpívaly i hrály zároveň, vše v rámci jednoho týdne – „Když Panna Maria po světě chodila“, „Ptačí koncert“ a další. Od roku 1992 zapojila do tance i maminky, vytvořila pro ně nezapomenutelný cyklus „Vrby se nám zelenají“, plný poezie a krásného pohybu. Děti při pátečním koncertu pak s překvapením pozorovaly své maminky, které se na chvíli proměnily v ladné tanečnice a zpívaly a tančily- byl to oboustranný prožitek.

Léta ubíhala a pro Pavla Jurkoviče začal být kurs po celoroční práci náročný, proto se začal rozhlížet po společníkovi. Když se rozhodoval o možné spolupráci, padla volba naprosto jednoznačně na Janu Žižkovou a podpořil i Pavla Linku. I to je známka lidské moudrosti, Pavel Jurkovič si dokázal vychovat své následovníky, kterým pak předal svou práci, ve které oni s neztenčeným úsilím pokračují dodnes.

4.3.1 Jana Žižková a Pelhřimov

Lektorka Jana Žižková nastoupila po studiích, dříve než mohla začít vlastní kariéru, na mateřskou dovolenou, která trvala téměř 10 let. Po celou tuto dobu nemohla aktivně rozvíjet své schopnosti ve zpěvu, který studovala na AMU, neměla ani příležitost hrát na klavír a věnovat se studiu hudby. Aktivně muzicírovala hlavně na kurzech v Pelhřimově, na které ji upozornil její otec, Jaroslav Smolka

(muzikolog, skladatel a pedagog) a kam začala jezdit hlavně kvůli nejstaršímu synu Vojtěchovi (dnes se Vojtěch hudbě nevěnuje, ale amatérsky hraje v pelhřimovském orchestru na housle, skvěle zpívá, ovládá hru na kytaru). Na Jurkovičových kurzech se jí líbila práce s dítětem, spojení zpěvu a pohybu, ale brala je hlavně jako osobní terapii - díky pochvalnému přístupu Pavla Jurkoviče získala zpět sebedůvěru - Pavel totiž neví, co je „nepochválit“, každému v jeho přítomnosti narostou křídla.

Vzhledem k odpovědnosti za rodinu si po skončení mateřské dovolené musela hledat zaměstnání na dopoledne. Myšlenka učit na ZŠ byla lákavá. Posléze ale zjistila, že realita ve škole (ZŠ Jana Masaryka) je jiná. Narazila na to, že nemohla doprovázet na piano, doprovázela tedy na kytaru, což ji hlasově vyčerpávalo. Uvědomila si, že s kantorstvím nemá velké zkušenosti, začala proto jezdit na kurzy pro učitele. Říká, že teprve po 20 kurzech člověk pronikne do toho, jak se vlastně vede sbor, lidé, jak se dělají úpravy a podobně.

V této době spolupracovala s Pavlem Jurkovičem a zjistila, že on se po desetiletích práce na ZŠ s rozšířenou hudební výchovou v Umělecké ulici chystá do důchodu. Napsala mu proto dopis, jestli si myslí, že by práci po něm mohla převzít a Pavel Jurkovič souhlasil. První rok s ním sdílela kabinet a mohla chodit na jeho hodiny, což, jak sama říká, byla ta nejlepší vysoká škola. On na oplátku docházel do jejích hodin a radil, co dělá dobře a co by mohla ještě zlepšovat. Když se pan Jurkovič později ze zdravotních důvodů do školy už se nevrátil, zůstala zde na celý úvazek. Nalezla v práci moc radosti, učení se stalo jejím koníčkem.

Předávání lektorství v Pelhřimově dělal Pavel zvolna a postupně, žádným ostrým řezem. Jeden rok Janu Žižkovou nechal napsal zpěvníček, nechal ji některé skladby opatřit doprovodem, svěřil jí vedení sboru. Stejně tak i Pavlu Linkovi svěřil některé úpravy. Jeden rok pak řekl po třech dnech kurzu, že jede domů, že už to ostatní lektoři umí. Od té doby kurs vedou Jana Žižková s Pavlem Linkou a Lenkou Battěkovou. Naštěstí se potkali tři lidé se stejnou krevní skupinou.

Jana Žižková si nemyslí, že by děti v roce 1992 byly hudebnější, stačí, když přijedou tři, čtyři děti, které např. táhnou sbor, a pak jde vše lépe. Své hodiny na ZŠ vede v orffovském a „jurkovičovském“ duchu. Začíná hrou na ozvěnu, hrou na tělo, z čehož se přejde na rytmická cvičení s doprovodem rytmických nástrojů. Cesta přes rytmus k hudebnosti je rychlá, když se to děti naučí, není problém s xylofony, metalofony a spol. Zvuk xylofonu jí nadchl a je šťastná, že ve škole může s těmito

nástroji pracovat. Možná je škoda, že v Pelhřimově tyto pro všechny jistě příjemné a účelné rozcvičky dnes chybí.

4.3.2 Zpěvníky

Zpěvníky pro účastníky kurzu, které každý rok lektoři vydávají, mají předem promyšlenou, strukturovanou a podle obdobného schématu každoročně se opakující stavbu. Noty jsou psány rukou, texty na počítači, v prvních ročnících psal Pavel Jurkovič rukou vše, ale texty byly často nečitelné. Zpěvníky jsou záměrně psané rukou – dle Pavla jsou noty krásný výtvarný artefakt, psaní ručně je lidsky bližší. Poslední léta přidává Jana Žižková i sborové partitury. Ostatní materiály – tedy velká část skladeb pro sbor mládeže a not orchestru je distribuována ve formě xerokopií – mají tu nevýhodu, že se poztrácejí a je těžké je zpětně dohledat. 2 C
nezbude.

Zpěvník č. 1 – 16, které připravoval Pavel Jurkovič

První část tvoří lidové písničky ze všech koutů Čech, Moravy a Slezska každoročně se společným, sjednocujícím a nosným tématem – ročními období, přírodou, zvířaty, lidovými tradicemi, řemesly. Pavel Jurkovič při skládání tematických celků vycházel nejčastěji z této literatury:

Plicka, Karel: Český rok

Sušil, František: Moravské národní písně

Erben, Karel Jaromír: Písně národní v Čechách

Prostonárodní české písně a říkadla

Bartoš, František: Národní písně moravské

Druhá část zpěvníku je složena z písniček pro děti, jejichž autorství nese nejčastěji Pavel Jurkovič a mnozí další, často autoři orffovské školy jako Ilja Hurník či Petr Eben. Jurkovič se celý život snažil o to, aby i jeho písničky byly podobné lidovým písničkám, byl si vědom vlastního směřování a spojení lidové písničky se svou tvorbou. Jeho písničky, které se dají počítat na stovky, dělal je hodně pro rozhlas, v celých cyklech. O spojení jeho písniček s písněmi lidovými říká, že to byli a jsou rodní bratři. Jsou osmidobé, šestnáctidobé, mají jednoduché melodie a hravé texty, nejčastěji od V. Fischera, J. Žáčka, V. Čtvrťka či J. Vodňanského. Používá také texty klasiků – J.V. Sládka nebo K. Halase.

Třetí část slouží k večernímu zpívání rodičů, často ne s tak hravou, ale závažnější tematikou, jakou je vojna, láska, smrt, toužení, svatba. Pavel Jurkovič sám by nevybíral hudbu z cizích krajin, myslí si, že cizí kultury je zvenčí moc, je lepší posilovat spíše kulturu národní.

Zpěvníky od č. 17 připravuje nový tým lektorů

První část zpěvníku taktéž tvoří lidové písně, vybírané podobnou metodou, jako to činil Pavel Jurkovič.

V rámci druhé části se lektorský team snaží, aby v ní bylo pokaždé něco od Jurkoviče, přidává i skladby od Jaroslava Uhlíře a Zdeňka Svěráka.

Třetí díl se jmenuje „Všude se zpívá“ – vychází z písní různých kultur, staré muziky, hebrejské hudby (efektní hlavně na tanec).

4. 3.3 Organizační zázemí kurzu v Pelhřimově

Proč se právě Pelhřimov stal „místem setkávání“? Jednak zde byla možnost společného ubytování pro velký počet rodin v přátelské atmosféře v místním domově mládeže, tam začal již první ročník kurzu. Lekce probíhají v krásné aule budovy gymnázia a to vše je záramováno blízkostí historického centra města. ..

Organizátorka kurzu, Mgr. Hanka Halíková měla zkušenost s organizací víkendových kurzů pro pedagogy (v Bruntále, Jihlavě, Chebu, Karlových Varech nebo Plzni), ČHS sice postupem času pro nedostatek peněz tyto kurzy přestala podporovat, víkendy ale běží dál (na živnostenský list). Hanka Halíková se pelhřimovským kurzem se zabývá po celý rok. V únoru posílá lidem přihlášky, lidé se jí přihlašují i krátce před zahájením kurzu, ale její devízou je trpělivost a shovívavost.. Nerada nikoho odmítá, i když v 90. letech byl takový zájem, že musela některé lidi skutečně odmítnout, protože při nadměrném počtu lidí se nedá efektivně pracovat.

V kompetencích organizátorky je dále zajištění ubytování, stravování, projednání pronájmu s ředitelem gymnázia. Ředitel Stanislav Makovec je muzikant (člen kvarteta a zpěvák místního sboru), takže jí vychází vstříc, stejně tak i ředitelka mateřské školky (jejíž zahrada se ke kurzům využívá) Marie Procházková je hudebnice, proto má pro požadavky Hany Halíkové pochopení. Každý rok je nutné zajistit vypůjčení pultů od hudební školy. Orffův instrumentář půjčuje Lída

Battěková v Muzikservis. Pan Liška od roku 1995 dělá společné fotografie (vždy v pondělí), v pátek natáčí video, které si účastníci mohou objednat.

Byly roky, kdy se vyskytly menší i větší problémy s organizací, Hanku Halíkovou občas napadlo kurzy přesunout na jiné místo (možná i levnější, protože ceny ubytování a hlavně stravování každým rokem narůstají), ale respektovala přání Pavla Jurkoviče, podle něhož by měl Pelhřimov zůstat Pelhřimovem. Od roku 2003 kurz nepravidelně dotuje Ministerstvo kultury, příspěvek je 100-200 Kč na osobu. O kurzu Rodina zpívá, hraje a tančí nepravidelně píší Listy Pelhřimovska, občas se objeví zpráva v televizi Vysočina.

Kurz měl za svou historii 1937 účastníků, celkově jím prošlo 535 lidí (mnozí opakovaně). V prvních letech bylo v Pelhřimově mnoho předškolních dětí (třeba 25), ty postupně odrůstaly. V roce 2006 došlo k propadu v účasti, byl to zlomový rok, kdy stará mládež odrostla a už nepřijela (a její rodiny většinou také ne), v posledních letech je zde skupina nové mládeže. Je skvělé, že do Pelhřimova už jezdí „dětí dětí“ (např. Marie Žižková a Marie Švarcová se svými potomky a Martin Kaše, který se sice účastnil jen prvního ročníku, ale roku 2008 přijel se svou dcerou).

Kurz se měnil podle toho, jaké osazenstvo je navštěvovalo. Pavel Jurkovič stál o to, aby do Pelhřimova jezdili lidé opakovaně (to platilo i o kurzech Orffovských, které dělal od roku 1969). Právě na účastníky, kteří přijíždějí vícekrát, může mít kurz dlouhodobější dopad. Vytvářejí ostrov porozumění a přízně, která nekončí poslední hodinou toho dne.

5. Denní harmonogram kurzu

Kurz v Pelhřimově se odehrává na dvou místech. Účastníci jsou ubytováni v internátním domově mládeže (U Agrostroje 393 01, Pelhřimov), který je o prázdninách volný. V rámci domova mládeže je i jídelna, kde se účastníci stravují. Hudební program se pak realizuje v prostorách pelhřimovského gymnázia, tedy ve třech třídách a velké aule.

- Adresa domova mládeže : U Agrostroje 393 01, Pelhřimov
- Adresa gymnázia: Jirsíkova 244, 39301 Pelhřimov

Každý den v Pelhřimově se řídí podle pravidelného schématu, jinak by v tak velkém obsazení zavládly zmatky, což prokázaly zkušenosti z prvních dvou let kurzu. Tehdy byli lidé rozděleni do dvou skupin a pracovali paralelně, bylo proto víc přesunů, lektoři neustále přebíhali z místnosti do místnosti, a to pro ně bylo frustrující a ubíralo jim to energii, v rozhovorech to reflektovali jako záležitost znepríjemňující jim práci. Proto se schéma kurzu v pozdějších letech ustálilo a dnes již poněkolkáté (k roku 2008) vypadá takto:

Dopoledne:

08:30 společné dopolední zpívání rodičů a dětí

09:45 přestávka

10:15 první blok pro děti (sbor, tanec nebo poslech)

10:45 druhý blok pro děti (sbor, tanec nebo poslech)

11:15 orchestr

Podvečer a večer:

(18:00 – pravidelný, ne však každodenní nácvik pohádky jen pro vybrané „aktéry“, převážně v rámci prvního stupně)

18:30 podvečerní zpívání rodičů s dětmi

21:00 večerní zpívání pro dospělé a mládež (dříve jen pro dospělé)

Týdenní harmonogram:

Celý týden kurzu má svůj stabilní průběh, lety osvědčený.

Sobota příjezd během dopoledne a odpoledne, program začíná podvečerním zpíváním rodičů s dětmi.

Neděle program dle pravidelného denního harmonogramu

Pondělí program dle pravidelného denního harmonogramu

Úterý program dle pravidelného denního harmonogramu, odpoledne možný společný výlet

Středa program dle pravidelného denního harmonogramu

Čtvrtek program dle pravidelného denního harmonogramu, odpoledne možný společný výlet

Pátek dopolední program podle pravidelného harmonogramu, místo hodin poslechu pro mládež jsou 2 půlhodiny poslechu pro dospělé. Odpoledne ve 14.30 začíná vernisáž, kterou vždy slavnostně otevírá průvodním slovem Rafaela Drgáčová. Po výstavě, zhruba v 15 hodin, je písní „Dobry den“ otevřeno závěrečné vystoupení trvající obvykle přes dvě hodiny. V rámci něj se také děkuje lektorům, ti dostávají dárky, na které se společně vyberou peníze. Po večeři se dospělí účastníci kurzu sejdou v jídelně, kde se koná večer plný zpívání a povídání s občerstvením – jídlem a pitím, co lidé sami donesou.

Sobota v sobotu ráno se balí a účastníci postupně odjíždějí, v 10 hodin mohou jít do jídelny a ještě naposledy, na rozloučenou, společně přezpívat celý zpěvník od začátku do konce (a také si zatančit).

Plánování dne – lektoři se sejdou ráno na kuchyňce, výběr písní rozhoduje paní Battěková, protože vše se nejvíce točí kolem tance.

Jednotlivé součásti hudebního programu

5.1 Společné dopolední zpívání rodičů a dětí

Převážná většina účastníků kurzu otevírá den společnou snídaní v jídelně domova mládeže. Po snídani, v 8 hodin a 30 minut je na programu ranní zpívání rodičů s dětmi, v jehož průběhu se nacvičují písničky z první části zpěvníku, jak hudebně, tak i tanečně za doprovodu orchestru.

Dopolední zpívání vždycky začíná pozdravem – společnou písní „Dobry den“ (s touto tradicí začal Pavel Jurkovič), od dob Jany Žižkové s doprovodem orffovských i jiných nástrojů (flétny, housle), které obstarávají nejčastěji děti z prvního stupně, ale i dospělí. Úvodní pozdrav vyvolává u lidí, kteří ho neznali, údiv a radost. Pavel Jurkovič říká: „Lepší je se pozdravit víckrát než ani jednou“. „Dobry den“ je pozdrav jednoduchý, založený na dvou základních harmonických funkcích - tónice a dominantě – bez pracného učení se i nejmenší děti mohou přivítat se svými nejbližšími a přáteli. Když potom děti slyší jinou písničku

s tónikou a dominantou, jsou jim ony funkce již dobře známy, aniž by se o nich mluvilo, aniž by někdo vyslovil slovo tonika či dominanta.

Osazenstvo, které nehraje na nástroje, se z organizačních důvodů, hlavně pak z důvodu nedostatku prostoru dělí na dvě poloviny, protože všichni by se na parket auly nevešli. Tato společná část končí v 9:45.

5.1.1 Hudební rozcvička (v rámci dopoledního zpívání, viz ukázka DVD)

Dříve začínalo dopolední zpívání rytmicko-pohybovou rozcvičkou (trvajícím cca 15 minut). Ta možná v současné době trochu chybí, převážně děti se potřebují rozhýbat, naladit na hudbu, na rytmus. Tradici hudebního rozcvičení Pavel Jurkovič s Jiřinou Rákosníkovou důsledně zachovávali po celou dobu svého působení v Pelhřimově. Aniž by si to dospělí a děti uvědomovali, skrz rytmická cvičení, hru na tělo a slabičné vyjadřování se nenásilně a prakticky učili základům hudební teorie. Šlo o cvičení v duchu orffovské školy, tedy procvičování hlavně rytmu.

Příklady cvičení v rámci rytmické a hudební rozcvičky:

- rytmické slabiky (tá, tyty, triola, tykytyky,...)
- opakování tleskání a dupání se zavřenými očima + opakování jednotlivých motivů. Jednotlivé motivy se vždycky opakovaly tak dlouho, dokud jejich provedení opravdu nebylo jednotné.
- jednoduché kvodlibety, někdy melodie, jindy jen říkání textu.
- rytmizace lidových říkadel - mluvené slovo doprovázené tleskáním, podupy či jinými elementárními pohyby.

Jak vypadala pohybová rozcvička:

Pavel Jurkovič korepetoval, hrál akordy na varhánky, na pomalou hudbu děti běhaly pomalu, na rychlou hudbu zase rychle, opět tak docházelo k „orffovskému“ sepjetí složky pohybové a rytmické. Jiřina Rákosníková děti učila správnému tanečnímu postavení, rovné chůzi, ladnosti pohybu. Děti chodily a rozsvěcely hvězdičku na prsou, vytahovaly hlavu z temene.

5.2 Dopolnední bloky

Rodiče mají v této době čas trochu si oddechnout, protože dopolední bloky jsou určeny pouze dětem. Pelhřimov skýtá mnoho příležitostí k nákupům, ke kavárenskému životu či k relaxaci na klidných místech.

5.2.1 Školka

Dopoledne v MŠ v Pelhřimově má svá pravidla, ale záleží na počasí. Děti s paní Adamovou mají k dispozici jen zahradu MŠ, takže v případě nepříznivého počasí musí být v klubovně na internátě, kde je samozřejmě náročnější děti zaujmout a individuálně se jim věnovat. Za ideálního stavu jsou děti s paní Adamovou podstatnou část dopoledne na zahradě a před obědem se soustředí na společnou chvíli s rodiči a také na nácvik závěrečného vystoupení. Alena Adamová volí většinou hudebně pohybové ztvárnění písně s prvky dramatizace a nesmí samozřejmě chybět hanácký taneček s rodiči, to už je každoroční tradice a paní Adamová tak vyjadřuje lásku ke svému rodnému kraji. Když se část dětí znovu objeví v MŠ v dalším roce, může zařadit i náročnější píseň či pohyb – doma si připraví více možností a variant a podle situace na místě a spolu s dětmi a rodiči vytvoří konečnou podobu.

Dopolední program pro první, druhý a třetí stupeň

V rámci dopoledního programu jsou děti rozděleny do tří skupin, a to podle věku na první, druhý a třetí stupeň. Nejdříve se střídá jen tanec a sbor, od roku 2003 přibyl i poslech, tyto tři aktivity se tedy střídají cyklicky. Na každou aktivitu je vyhrazených 30 minut, to není moc času, lektori se proto snaží o co největší efektivitu a úspornost. Jedna skupina stihne dvě aktivity denně.

5.2.2 Sbor

„Měl by tedy dětský zpěv patřit k častým projevům ve škole i doma. Protože je hudební výchova většinou záležitostí kolektivní, je výkon každého jedince zodpovědný: špatný, nedbalý výkon kazí společné dílo. Je tedy hudební výchova výchovou k občanství, k zodpovědnosti za společné dílo. Vylučování méně zdatného zpěváka ve jménu dobrého výsledku není však tou správnou cestou: „Můžeš zatím třeba rytmicky hučet, ale buď s námi, však budeš brzy zpívat jako my.“ Je to prostě výkon na cestě k něčemu lepšímu. Odměňujme tedy každý pokrok pochvalou. Je to pobídnutí, které se zúročí. Nevšímavost ke snaze takzvaných „nezpěváků“ v té patřičné chvíli může dítě znechutit a zpomalit tak jeho vývoj. Je jistě pozoruhodné, že právě po kroky takových dětí vítají ostatní s potěšením. To je jev ne zcela samozřejmý: sdílet radost z úspěchu druhého je znamením opravdové lidské dobroty, často i zkouškou opravdového přátelství. Politovat umí skoro každý.“ (Jurkovič 2006, s. 35n)

„Sborový zpěv vede k získání pěveckých schopností, podporuje zájem o hudbu a smysl pro harmonii, rozvíjí paměť, představivost, soudnost a schopnost estetického hodnocení a nadto jedinečným způsobem vychovává k pozornosti a družnosti, k podřizování se celku, k odpovědnosti a kázni – tím vším k pravému kolektivnímu životu.“ (Lýsek 1958, s. 5)

Z mého výzkumu vyplynulo, že velká část žáků má hudební vzdělání, proto není velkým problémem z nich sestavit pěvecký sbor. Je tam málo bručounů, tedy těch, co nejsou schopni reprodukovat pěvecký výšku tónů. V ostatních sborech by byli jistě odsouzeni k mlčenlivosti a poznamenávání komplexem hudební méněcennosti. V Pelhřimově ale samozřejmě takto odstrkování nejsou. Není čas někoho učit zpívat. Jen si užít muziku. Za týden se děti většinou nestačí ani sezpívat. Mezi dětským sborem a sbormistrem by podle mého měl být přátelský vztah, což v tomto případě opravdu je. Jana Žižková všechny děti pěvecky i nástrojově zaměstnává. Veřejné vystoupení je pak odměnou za dobře odvedenou práci.

Práce v takové rychlosti (dokonce bez rozezpívání, ale děti jsou rozezpívány z dopoledne) sice nemůže být individuální, ale většina dětí do sboru nikdy nechodila, jeden týden sborového zpívání v roce je pro ně velkým zážitkem. Dětské písničky z druhé části zpěvníku mají jednoduché melodie, zazpívá je každý. Jana Žižková se ani tolik nezabývá dynamikou, jako se spíš snaží zachytit výraz skladby. Všichni umí noty, což je pozitivní předpoklad ke sborové činnosti.

Pěvecké sbory pod vedením Jany Žižkové mají repertoár sestavený podle věku a samozřejmě náročnosti. Druhý a třetí stupeň skoro každý rok zpívá jednu a více písní společně. Program je vybírán tak, aby zaujal jednotlivé věkové skupiny zpěváků. Z osobní zkušenosti ví, že děti a mládež mají rádi moderní písně, a tak často podléhá jejich vkusu.

Pro skupinu A Jana Žižková vybírá většinou písničky ze zpěvníku. **Pro starší zpěváky** (tedy skupinu B a C) lektorka čerpá z několika okruhů:

- *staré muziky* (nejčastěji české středověké písně) - Buoh všemohúcí, Svatý Václave, Já Vám píseň zazpívám, Písnička příkladná, ...
- *klasiky* - My poor bird (inspirováno Mahlerovou první symfonií)
- *spirituálů* – Dál tou vodou, Starý příběh, Až se k nám právo vrátí, Oh freedom, Poutník, ... (převážně repertoár Spirituál Kvintetu)

- *moderních skladeb* - Falling slowly Markéty Irglové a Glenna Hansarda, Adiemus Karla Jenkinse, ...
- *folku* - Tři cikáni od Asonance, Kometa Jaromíra Nohavici, Proměny Čechomoru, Batalion, Válka růží, ...

Většina písní je opatřena hudebním doprovodem (flétny, kytara, housle) a je napsána ve vícehlasých úpravách, častá jsou sóla (když se zrovna v daném roce vyskytne nadějný sólista). Písňový materiál shromažďuje lektorka Jana Žižková v průběhu celého roku. Poslední dobou používá materiály ze školy, kde učí, i pro děti z Pelhřimova, je to pro ni příjemné zjednodušení práce. Ve škole ví přesně, co děti zvládnou, píše jim tedy úpravy na tělo, v Pelhřimově ale musí počítat s tím, že děti náročnější úpravy na nástroje nemusí zahrát. Často se konečná verze doprovodu vymýšlí na místě podle toho, jaké přijede osazenstvo.

Úpravy vznikají různě – některé lektorka vymýšlí sama sama, některé třeba převezme od studentů na praxi, k Asonanci a Spirituálu kvintet má zpěvníčky, kterými se inspiruje. Pokud jsou sbory vícehlasé, dělá 2 dívčí a 1 nebo 2 hlasy chlapecké, silně reflektuje, že dívky už nejsou intonačně zdatné jako byly dříve, víc než dvojhlas si tedy nemůže dovolit. Bas zaopatřují odmutovaní chlapi, kterých většinou není moc. Jana Žižková některé úpravy píše až na místě, jiné třeba noc před odjezdem do Pelhřimova (když se dozví, kdo další jede a podobně). Ať už v rámci sboru mládeže či sboru dospělých, Jana Žižková se nesnaží o dokonalost, nikomu nezakazuje zpívat, nikomu neříká, že zpívá falešně, jen chce, aby si všichni zazpívali s radostí. Její otec (Jaroslav Smolka, hudební historik, pedagog a skladatel) často říká – „To neslyšíš, že je to falešně?“ Jistě, že to slyší, ale perfektní intonaci může vyžadovat od profesionálního tělesa, ne od nadšenců do muziky.

Taneční představivost a tvořivost

Představivost a taneční tvořivost se u dětí probouzí velmi brzy, už ve věku tří nebo čtyř let. S velkým zaujetím děti sbírají pampelišky, houby, s tanečkem uspávají svoje hračky – i jejich nedokonalý pohybový projev vyznívá opravdově a přesvědčivě. Hlavní je spojení pohybu s představou a víme, že děti předškolního věku mají velmi bohatou představivost a fantazii. Proto se také pelhřimovští lektori snaží o to, aby si děti osvojily alespoň základní taneční pohyby.

„Tvůrčí činnosti mají společnou radost a uspokojení provázející samotný tvůrčí průběh tvořivé práce i její výsledek. Tvůrčí schopnosti jakéhokoli druhu představují neocenitelné bohatství pro život. V tvořivé činnosti nacházíme totiž

vždy určitý smysl, přesahující svou výjimečností a emocionálním působením rámec běžných pracovních úkonů a přinášející trvalejší uspokojení než pouhá zábava nebo pasivní přijímání umění. Tvůrčí činnost dospělých, profesionální i amatérská, směřuje vždy k určitému cíli, bezprostřednímu nebo vzdálenému. Tvořivá činnost dětí postrádá vědomé pracovní úsilí a má velmi mnoho společného se hrou. Hra jako taková ale nevytváří skutečné hodnoty, kdežto tvořivá práce vždy určitou hodnotu produkuje.“ (Kurková 1981, s. 12)

5.2.3 Tanec

Každá lidová písnička má tu vlastnost, že se dá namalovat i pohybově vyjádřit, má jakousi podobu sošně výtvarnou. V Pelhřimově dochází k tzv. pohybové imitaci, kdy je dětmi napodobován pohyb předváděný učitelem – proto je osobnost tanečního lektora velmi důležitá. *„Bez systematického vedení by byla dětská tvorba i u nejtalentovanějších pouhým hromaděním nahodilých výtvorů postrádajících vývoj kupředu, růst kvality.“* (Kurková 1981, s. 9). Dochází tak k automatizaci a k estetickému zdokonalování pohybového projevu. Imitací se rozvíjí nejen pohybová paměť a pohybová koordinace, ale postupně se zlepšuje také přirozenost, pružnost, účelnost a elegance dětského pohybového projevu.

V Pelhřimově je silně zastoupená skupina dětí mladšího školního věku, období prepubescence se týká dětí od šesti do jedenácti let, které navštěvují první až čtvrtou třídu základní školy. Právě tato skupina je v rámci tance velmi dobře formovatelná. Na počátku školní docházky ještě u těchto dětí trvá tendence k hravosti, která se projevuje spontánní motorikou celého těla, sklonem k rychlému střídání činností, na kterém je vlastně založen celý pelhřimovský denní harmonogram. Střídání hudby a pohybu aktivizuje co nejvíce smyslových orgánů a podporuje rozvoj senzomotorického učení (Jenčková 2002, s. 12).

S ohledem na hudební vnímání dochází k rozvoji sluchu – zjemňuje se a diferencuje. Děti jsou schopné trvalejší koncentrace a úmyslné pozornosti, zvýšené schopnosti prožívání a chápání hudby a orientaci v hudební struktuře. Nezastupitelný význam má v tomto období senzomotorické učení, které vlastně usnadňuje dětem všechny činnosti náročné na vnímání. Hudba a pohyb mají formativní vliv na osobnosti dětí mladšího školního věku. Tělesný pohyb je vývojově danou přirozenou potřebou dětí, je jím podmíněno jejich tělesné,

intelektové a citové zrání. Právě na tyto nejvíce formovatelné děti se lektoři nejvíce zaměřují.

5.2.3.1 Tělesná a pohybová charakteristika dětí mladšího školního věku

Rychlý růst v tomto období lidského života má s pohybem mnoho společného. Nejoblíbenější dětskou činností je právě pohyb. V období do páté třídy učiní děti velký pokrok v ovládnutí svých pohybů, dívky vynikají přesností pohybů a snahou o pohybovou ladnost, chlapci zase rychlostí a silou. Děti spojují pohyb s konkrétní představou a už mechanicky nenapodobují, využívají zaujetí a účasť dětského intelektu.

Kultura dětského pohybového projevu, která by se měla udržovat:

- správné držení těla v klidových polohách i při pohybu
- koordinace pohybu všech částí těla bez hudby a s hudbou
- rytmičnost, pružnost a plynulost pohybu v souladu s hudbou
- uvědomělý pohybový projev a jeho kontrola

(Jenčková 2002, s. 34)

5.2.3.2 Jiřina Rákosníková a její taneční pojetí

Jiřina Rákosníková vždy děti motivovala empaticky působícími metaforami (hvězdička, sluníčko) podávané formou poetických slov. To, že většina dětí a dospělých je hudebně nadaných, ještě neznamená, že jsou obdařeni schopnostmi pohybového vyjádření. Učitel tance ve škole musí počítat s tím, že lidé, které vede, jsou od začátku na rozdílné taneční úrovni, i ona s tím musela od začátku počítat. Samozřejmě jí pomohly zkušenosti z profesionálních folklorních těles. Pavel Jurkovič nazývá její choreografie obrázky, živými obrazy, Rákosníková vždycky byla proti pouhé popisnosti v pohybu a popisnost negativně hodnotí dodnes. Musela tedy pracovat s dětmi s taneční přípravou na LŠU a zároveň s dětmi, které si pletly levou a pravou nohu či které nebyly schopné se soustředit, a takových jezdí do Pelhřimova mnoho. I tak vytvořila choreografie, na něž jsme dodnes nezapomněli. Všechny choreografie pelhřimovských tanců jsou její, lektorka sama říká, že všechny jsou originál, od nikoho neopisovala, ani si nepůjčovala, i když – samozřejmě byla ovlivněna svými učiteli.

Už při výběru písní vždy přemýšlela o tom, jestli se dají zatančit nebo ne. Kupříkladu v jednoduché choreografii k písni Kovář (- viz příloha č. 4), dochází k tanečnímu ztvárnění pomocí elementárních pohybů (dívka - pohupování do rytmu

a zvedání sukně, chlapec – údery kladivem do kovadliny) jednak znázorňují pro děti neznámé řemeslo, také ale děti baví – při zrychlování děti nestíhají a to je legrace. Obvyklé je v jejích choreografiích (ale i v choreografiích Lídy Battěkové) užívání různých pomůcek, například v písničce Mám já šáteček, mám – dívka si hraje se šátkem a předává ho ostatním dívkám – i v naprosto jednoduché choreografii a pohybech se skrývá velká nonšalance a ladnost. Jiřina Rákosníková měla vždycky vysoké nároky. Jak sama říká, to, aby po návratu z Pelhřimova dítě mělo jen pocit „mně tam bylo hezky“, je málo.

Několik let také mládež tančila country tance s paní Juhásovou, která je tančila s dětmi ve své výuce hudební výchovy. Jako pamětník mohu říct, že se tance těšily velké oblibě a byla to velká legrace (viz příloha č. 4).

5.2.3.3 Taneční pojetí Ludmily Battěkové

Ludmila Battěková vybírá tance na skladby zpěvníkové i nezpěvníkové. Na kurz se připravuje zhruba od ledna, kdy s Janou Žižkovou a Pavlem Linkou vybírají písničky pro pelhřimovský zpěvník. Choreografie jsou většinou její, i když říká, že ji ovlivnili lidé, od kterých se sama učila nebo v jejichž souboru vyrůstala (Libuška Kurková, Eva Zetová, manželé Muchkovi, manželé Rejškovi ...). Některé choreografie jsou převzaté, ale je to úplný zlomek. U lidových tanců se snaží vycházet z původních zápisů, pokud se jí podaří je najít. Věšení prádla, hra se šátečkem, házení si s balónky a podobně. Dětské hry jsou také většinou podle zápisu, nebo jak si je pamatuje z dětství. Velmi zajímavý je nácvik starých tanců – branlu a jiných, který je zpestřením a vlastně taneční třešinkou na dortu co se týče náročnosti nácviku.

Pavel Jurkovič jí sice vysvětlil, jakým způsobem se v Pelhřimově pracuje, ale neměla šanci prožít si tento kurz jen jako účastník, protože hned nastoupila jako lektor, paní Rákosníková přijela až na druhou půlku týdne. Byla také na několika vánočních setkáních, kde viděla její práci. Paní Battěková myslí, že pracují hodně podobným způsobem.

V rámci tanečních hodin často nevychází do páru dívka-chlapec (převažují dívky, chlapani se do tance moc nehrnou), proto spolu mohou tancovat i dvě dívky.

5.2.4 Poslech

Cíleným zaměřením na poslech a aktivity k jeho největšímu užitku se Rafaela Drgáčová zabývá asi deset let, předtím jej ale do výuky samozřejmě pravidelně zařazovala a učila se, co se osvědčuje a co ne. Zavést v Pelhřimově

hodiny poslechu byl její nápad, který se ale hned setkal s ohlasem všech lektorů – chtěli rozšířit možnosti „setkání s hudbou“ a přidat k aktivnímu muzicírování a tanci též poslechové aktivity, hodiny poslechu jsou v Pelhřimově od roku 2003. Smyslem hodin poslechu je dle lektorky rozšíření obzoru a snaha o jiný, aktivnější, přístup k poslechu hudby, která není kulisou, ale kterou můžeme i prožívat. Pro takovýto typ hodiny, kdy se na sebe lidé musí naladit, je velkým omezením krátký čas – než se děti naladí na stejnou vlnu, dostanou se do způsobu práce, je hodina často pryč.

Pro účely Pelhřimova Rafaela Drgáčová vymýšlí vždy zcela nové hodiny, vychází ale z toho, co se jí osvědčilo v průběhu pedagogické praxe. Příprava hodin pro Pelhřimov, speciálně pak hodin pro II. a III. st., patří vždy k těm nejtěžším přípravám, které v průběhu školního roku paní Drgáčová má, jednak pro časové omezení jednotlivých hodin a také proto, že nikdy neví, jaké děti se přihlásí... Snaží se vymyslet hodiny vždy tak, aby pozornost dětí neochabovala, což se většinou daří, někdy je to horší, asi jako v každé škole. Rafaela je v ustavičném kontaktu s dobrou metodickou a muzikoterapeutickou literaturou (v příloze seznam literatury, ze které čerpá). Velkou inspirací jí vždy byly kursy České Orffovy společnosti a všichni čeští či zahraniční lektori, které za cca 20 let v této společnosti potkala. Hudební materiál vybírá v obchodě s CD, dlouhá léta odebírá časopis Harmonie a hledá zajímavé nahrávky.

Vždy si v hodinách pro druhý stupeň si uvědomuje, jak by to bylo jiné, kdyby byly děti na takový typ výuky zvyklé, snaží se jim tedy alespoň ukázat cestu.

Velmi zajímavá je dle slov lektorky spolupráce s rodiči, často také učiteli - dovedou totiž ocenit, že se jimi někdo zabývá a že si mohou zase na chvíli jen tak „hrát“ či relaxovat...Všichni se aktivně zapojují a hodiny si vyloženě užívají, přítomní rodiče – pedagogové to zase vnímají jako nápady pro praxi a jsou za ně vděční.

5.2.5 Orchester

V 11.15 začíná volitelný orchestr, který trvá 30-45 minut. Orchester dříve vedl Pavel Jurkovič, po něm ho převzal Pavel Linka, který má s vedením hudebních těles také zkušenosti. V orchestru převažují flétny, jak sopránové, tak altové a tenorové, většinou bývá i příčná, klarinet, housle, cello. Repertoár bývá zastoupen rozmanitě, vybírá se z celého hudebního spektra a všech žánrů a od každého je vždy

něco. Pavel Linka říká, že děti samy o sobě hudbu dělat nechtějí, že je k hudbě musíme nalákat, jemu se to daří krásným výběrem skladeb.

Úpravy pro kurz v Pelhřimově dělá Pavel Linka podle sebe. Už když hrál v bigbeatové kapele, dělal úpravy pro různé nástroje, proto s tím nemá problém, naopak, každým rokem se zlepšuje a přichází s novými nápady. Naráží na problémy, např. když hrají varhany, kytara a harmonika, slévají se v jeden stejný, jednotný zvuk. Lidé, co hrají v orchestru, rok od roku ubývají a často se do poslední chvíle neví, kdo vlastně přijede – někdy tedy Pavel Linka připisuje party až v Pelhřimově.

Příklady skladeb, které s orchestrem secvičil:

Stará hudba – velmi často skladby z barokní suity.

Italská suita – italský trubač

Händel – vodní hudba – Bourée

Jindřich XIII. – Pasta

In dulce jubilo

Pierre Phalése – Pavanne et Gagliarde

J. S. Bach – Rondeau ze druhé suity

Novodobá hudba (20. století)

Bubamara (Goran Bregovič)

Charleston

Virginie

Frank Churchill - Heigh-ho

George a Ira Gershwinové - Ain't she sweet

Didn't my lord deliver Daniel

Freilach – Izraelská

Maiden Lane

Gordon Young - Peludium v klasickém stylu

M.Franck – Kommt Ihr g'spielen

Příklady skladeb Jana Veverky

Händel – Sarabande

James Horner - My heart will go on

Canticorum Iubilo

Adam Michna z Otradovic - Nebeští kavalérové.

5.2.6 Flétnoví začátečníci a mírně pokročilí

Flétnový kroužek vede Jitka Kafková, kterou k „lektorině“ doporučil Jan Veverka. Je poznat, že ji i děti práce baví, i mezi svými žáky dělá osvětu k návštěvě Pelhřimova. Lektorka vybírá z velké zásoby hudebních materiálů, které má doma, úplní začátečníci většinou hrají lety prověřené písničky na několika tónech (Halí, belí, Běžela ovečka - viz příloha č. 4). Jitka Kafková doprovází děti hrající na flétny hrou na elektrické piano.

5.3 Podvečerní zpívání pro rodiče a děti

Podvečerní zpívání začíná v půl sedmé (tedy po společné večeři na internátu) a většinou se opakují ty písně, které se nacvičovaly dopoledne, prostor dostává i mládež tančící to, co nacvičila v dopolední taneční hodině, za doprovodu orchestru a zpěvu (pokud jde o písně ze zpěvníku). Podvečerní zpívání vždy končí ukolébavkou, při které děti předškolní a prvního stupně uspávají své hračky – panenky, plyšáky a jim podobné. Velmi široký okruh možností pro rozvíjení tanečního tvořivého pohybu poskytují právě rozličné předměty jako například balóny, míče, stuhy, kroužky, šátky, hračky a pod. Tyto věci mají specifické vlastnosti a pomáhají vyzdvihnout jedinečný charakter tanečního pohybu, vnést do něj určitý výraz. Uspávání je taneční činnost, při níž je vidět velké soustředěné zaujetí dětí pro věc. Ukolébavkou také končí jejich den, protože po příchodu do domova mládeže jdou pak většinou hned spát.

5.4 Večerní zpívání pro dospělé

Večerní zpívání bylo zavedeno už dobách lektorství Pavla Jurkoviče a Jiřiny Rákosníkové, zpívalo a tančilo se podle materiálů ze třetího oddílu zpěvníku vždy se společným tématem. Večerní zpívání bylo nepovinné a byla to aktivita určená výhradně pro dospělé, samozřejmě ale děti mohly přijít a dívat se. Na programu byly převážně ženské sbory (hlavně kvůli nedostatku mužských hlasů). Od dob vedení Jany Žižkové, Pavla Linky a Ludmily Battékové je součástí vystoupení dospělých i vystoupení starší mládeže, nacvičované písně vypadají takto:

1. Při tančení rodičů mládež doprovází zpěvem nebo hraje v orchestru.
2. Některé tance jsou společné pro obě skupiny – dorost i rodiče.
3. Třetí stupeň tančí sám, za zpěvu rodičů. Někteří mladí účastníci musí i na tanec ostatních ze své skupiny zůstat v orchestru, protože večer je tam málo nástrojů.

Večery bývají organizačně problematické. Lidé chodí pozdě, třeba až 15 nebo 20 minut po začátku. Opozd'ují se rodiče, ale hlavně mládež, která chce možná večery trávit po svém. V současnosti se zdá být tento problém neřešitelný. I kdyby se mládež neúčastnila – kdo bude hrát v orchestru a kdo bude zpívat mužské party? Dalším problémem je, že všechny ženy chtějí zpívat první hlas, málokterá alt a minimálně dvě vždy musí zastávat tenorový part, protože mužských tenorů je také málo.

Dříve byly na programu výhradně lidové písně ze všech možných částí Čech a Moravy, team Jany Žižkové s sebou přinesl písničky z celého světa. Narozdíl od Pavla Jurkoviče, který se při výběru nikdy neodpoutal od českých vod, Jana Žižková volí tedy v rámci celé třetí části zpěvníku zahraniční ukázky. Pavel Jurkovič, ač sám nadšený sběratel cizích lidových písní oceňující jejich odlišnost, vlastníčí zpěvníky téměř z celé Evropy, nikdy nebyl pro zařazování zahraničních písní do pelhřimovského programu. Podle něj je dnes kolem nás tolik zahraniční muziky (všemožné kvality), že se v ní ztrácíme a zapomínáme na svou národní hudební kulturu. Podle výsledků dotazníku jsou ale právě zahraniční písně skoro stejně oblíbené jako písně české. Starším lidem vadily anglické texty a texty v jiných jazycích, nejsou na takovou práci zvyklí. Proto oba lektori zahraniční písně překládají do češtiny nebo české překlady dohledávají. Někdy je také těžké vystihnout charakter písně – např. řecká Milizta byla nepřekonatelným problémem pro svůj sedmidobý rytmus, kubánská Banana boat vyžaduje větší spontaneitu...i tak ale nácvik cizích písní účastníky baví, protože jistým způsobem kompenzuje první, ryze český oddíl zpěvníku.

Večerní zpívání končí obvykle kolem půl jedenácté.

5.5 Pátek – závěrečné vystoupení

5.5.1 Výstava

„Od soboty do pátku, budu kreslit pohádku. Koho do ní namaluju, aby byla v pořádku? Princeznu i babu Jagu, draka co má dračí spáry, Honzu nebo loupežníky, sebe a své kamarády. Od soboty do pátku budu kreslit pohádku, potom Vám ji celou povím, umím ji i pozpátku.“ Písnička s textem Jiřího Žáčka se stala oslavnou hymnou každé pelhřimovské výstavy.

Výstava každoročně ukazuje výtvarné počiny dětí na motivy písniček, ale i jiných událostí v rámci pelhřimovského kurzu. Malování písniček je velmi užitečná věc, dítě pronikne do jejich duše, vidí je z jiného úhlu pohledu. Obrázky jsou

samozřejmě na rozdílné úrovni, některé děti pak malují ve velkém, třeba 15, 20 obrázků – často jsou to děti, které ve volném čase nejsou moc společenské, je tedy hezké, že mají nějaké vyžití, že jsou nějak potřebné a jejich práce je oceněna. Dlouhá léta výstavu s velkým citem připravovala paní učitelka Anna Malínková, když přestala jezdit, převzala jsem organizaci já.

5.5.2 Vystoupení

Vystoupení se řídí už několik let podle stejného schématu, kde se střídá zpívání a tancování nejrůznějších věkových skupin, aby to nebylo vystoupení jednotvárné, protože děti (mnohdy ještě nervózní ze svého vystoupení, sóla a podobně) by se mohly začít nudit. Vystoupení je velkou kulturní událostí, rodiny zúčastněných i bývalí účastníci se přijíždějí podívat, pozdravit se s přáteli. Lidé se hezky obléknou jako na koncert. Každý se snaží předvést to nejlepší, lektoři jsou trochu nervózní, ale většinou se všechno povede. Součástí pátečního slavnostního odpoledne je i poděkování lektorům, ti dostávají dárky, na které se v průběhu týdne vybírají peníze. Po večeři se dospělí účastníci kurzu sejdou v jídelně, kde se koná večer plný zpívání a povídání s občerstvením – jídlem a pitím, co lidé sami donesou.

5.6 Výlety

Výlet jsou jedním z příjemných způsobů, jak společně, v klidu a zároveň aktivně prožít volné odpoledne. Paní Halíková zařizuje autobus, který bývá obvykle přeplněný, ale lidem to nevadí, mají děti na klíně a celou cestu si povídají a zpívají, jsou si prostě „blíž“ po všech stránkách. Poznávají se krásy, které skýtá rozmanité okolí Pelhřimova se svými zámky, hrady, historickými městy nebo koupališti. Soupis výletů viz příloha.

5.7 Pohádka

Jedním z vděčných témat pro dětskou pohybovou improvizaci a pro jakékoli tvořivé pokusy je spodobnění pohádkových postav, kde jinde než v pohádce. Pohádka je na programu kurzu každý rok, většinou se nacvičuje před podvečerním zpíváním a tajně, její konečná podoba je pro nezasvěcené překvapením, jaká pohádka bude, to ví jen účinkující a rodiče hlavních i vedlejších hrdinů, kteří ve svém volném čase pilně vyrábí kostýmy ze všeho možného, co Pelhřimov nabízí. Výroba kostýmů je jak pro děti, tak pro rodiče velkou motivací. Někdy se pohádka povede méně, někdy více, není rok, kdy by někdo nezapomněl text, nezačal se smát, nezamotal se do svého kostýmu...ale to už asi k pelhřimovské pohádce patří. Od

dlouhá
MTM

klasických pohádek (O kohoutkovi a slepičce, O vlkovi a sedmi kůzlátkách) a příběhů (Hra o Svaté Dorotě), se v posledních letech Pelhřimov posunul k pohádkám autorským dvojice Pavla a Dominika Linkových. Pohádky jsou nejčastěji o zvířatech, pohádkových bytostech či muzikantech.

„Příběhy, které se odehrávají v jednom světě, ale každý má svou vlastní představu, jak to vypadá.“

„Všechno je o tom, aby děti byly šťastné a aby se jim líbilo.“

„Všechno je o tom, aby děti byly šťastné a aby se jim líbilo.“

„Všechno je o tom, aby děti byly šťastné a aby se jim líbilo.“

„Všechno je o tom, aby děti byly šťastné a aby se jim líbilo.“

„Všechno je o tom, aby děti byly šťastné a aby se jim líbilo.“

„Všechno je o tom, aby děti byly šťastné a aby se jim líbilo.“

„Všechno je o tom, aby děti byly šťastné a aby se jim líbilo.“

„Všechno je o tom, aby děti byly šťastné a aby se jim líbilo.“

„Všechno je o tom, aby děti byly šťastné a aby se jim líbilo.“

„Všechno je o tom, aby děti byly šťastné a aby se jim líbilo.“

„Všechno je o tom, aby děti byly šťastné a aby se jim líbilo.“

„Všechno je o tom, aby děti byly šťastné a aby se jim líbilo.“

„Všechno je o tom, aby děti byly šťastné a aby se jim líbilo.“

6. Jednotlivé ročníky zpěvníků

Písničky pro celou rodinu (první, neočíslovaný díl)

Vůbec první zpěvník sestavený pro účel muzicírování rodičů s dětmi. V úvodu je psáno: „Právě teď, kdy otevíráte první stránky této „písničkové knížky“ si určitě někdo prozpěvuje jen tak, sobě pro radost. Tímto zpěvníčkem chceme rozšířit řady „zpěváků“ malých i dospělých, aby v písničkách nacházeli krásu života.“

Pavel Jurkovič

1 Dětský rok od zimy do zimy.

Výběr písní je inspirován lidovými tradicemi s hudebně-pohybovým doprovodem, což poskytuje velké možnosti ve výběru písní i choreografie inspirované lidovými tradicemi.

Nový rok	Velikonoční koleda
Masopust	Letní sluníčko
Oračka	Májka pod okny
Jarní hra Na Heličku	Máj na návsi
Vynášení smrtky	Obžínky Posvícení
Jarní hra Na Žalmana	Koleda
Hra Na Královnu	Nový rok
Cibulenka – Královnička	

2. **Písničky Pavla Jurkoviče Ježci.** Plné Jurkovičových „evergreenů“, lidé z odrostlé mládeže často hlasovali právě pro písně „Sluně stůně“ či „Kočičí písnička o čarovné vůni“ jako o tom nejlepším, co se v Pelhřimově zpívalo.

Ježci (text Jiří V. Svoboda)	Komár (text Václav Čtvrtek)
První let (text František Halas)	Příšera (text Jana Kalivodová, 8 let)
Návrat (text František Halas)	Od pondělka (text Jiří Žáček)
Sluně stůně (text Jan Vodňanský)	Dračí trampoty (text Jiří Žáček)
Kachny (text Václav Fišer)	Halí belí (text Jiří Žáček)
Liščí mazurka (text Oldřich Sirovátka)	Kocúrek (text lidový)
Kočičí písnička o čarovné vůni (text Jiří Žáček)	

Horácko je oblast folkloristicky poměrně málo zmapovaná, ale je to oblast, která je zajímavá a liší se od Brněnska, Slovácka či Hanácka. Pro tento ročník vybral Pavel Jurkovič písně z Horácka, aby si účastníci kurzu (všichni původem z Vysočiny) uvědomili svou identitu, aby poznali, že i jejich kraj má osobité a svérázné lidové písně, které stojí za to zpívat.

3. Písničky z Horácka

Nad Tasovem z dolních Heřmanic	Teče voda, vodička
To naše stavení z Nového Města na Moravě	Cestičko Blódivá od Moravského Krumlova
Když jsem já byl od Třeště	Svět', měsíčku, svět' od Jihlavy
Když jsem to políčko vláčil od Třeště	Stojí borověnka borová z Velkomeziříčska
Dyž jsem šel okolo vrat z Nového Města na Moravě	Vyrostla růžička od Jihlavy Řekni, Tondo, řekni Maňce

Písničky z Hané

Debe tak bolo	V tovačovskym zámko
Sedi kocór	Šil zahradnik
Divčina	Dráteniček
Konopě	Šenkyřka
Dež naši mlátile	

Písničky pro celou rodinu č. 2 (1987) – „Učitelky dětem i rodičům“

„Nastává okamžik, kdy otvíráte zpěvníček, ve kterém nejsou písničky žádného hudebního skladatele. Nebuďte však smutní a nenechte se odradit. Tentokrát můžete zpívat to, co složily nebo upravily učitelky z mateřských škol v našem okrese. Ve zpěvníčku najdete i písničky z Horácka, na které se dá zatancovat i jednoduchý taneček.“ Zpěvník je poskládán z písní učitelek, tedy z písní psaných pro praxi a vyzkoušených na dětech. Opět jsou zařazeny písničky z Horácka.

Oba zpěvníky (1987 i 1988) vydalo okresní kulturní středisko v Jihlavě, noty zapsal Jiří Lukšů, grafickou úpravu měl na starosti ing. Milan Kolář.

Pojďte si dětičky (A.Linhová)	Kořata (J. Krajcová, text K. Bendová)
Lžička (A.Linhová)	Výlet (J. Krajcová)
Pinkalinka (J. Krajcová, text K. Bendová)	Barvičky (M. Střelák, text A. Linhová)

Hajej, dadej (M. Střelák, text A. Linhová)	Mimino (J. Krajcová, text ze Sluníčka)
Maloval jsem babičku (A. Linhová)	Druhá písnička o Popelce (J. Krajcová, text Fr. Hrubín)
Až já budu veliký (A. Linhová)	Koukej, mámo (J. Krajcová, text M. Černík)
Klapy klap (J. Krajcová, text J. Žáček)	Boty přímo z pohádky (J. Krajcová)
O Popelce (J. Krajcová, text ze Sluníčka)	Balzamína od Val. Meziříčí
Ukolébavka pro Barborku (A. Linhová)	Svěť, měsíčku, svěť od Jihlavy
Školačka (A. Linhová)	Ty šašovský louky od M. Budějovic
Sněhová vločka (A. Linhová)	
Dědeček a babička (A. Linhová)	

Písničky pro celou rodinu č. 3 (1988)

Zpěvník je opět z víkendu před Pelhřimovem. Na videu z jednoho z víkendů je vidět, jak se na takových akcích pracovalo. Protože Jurkovič s sebou ještě neměl jako pomocníci učitelku tance, účastnice si choreografie vymýšlely na místě. Společné zpívání se odehrávalo v provizorních prostorách, lidé seděli kolem jídelních stolů s kytarami, na stolech položené zpěvníky.

1. **Ptačí koncert.** Ptačí koncert se opakuje ještě roku 1995, s jinými písněmi o ptácích – je vidět, že je jich mnoho.

Kohoutek	Krahulíček a jestřáb
Žežulička	Husy
Kukačka	Husičky
Holubička	Křepelička
Holoubek	Čížek
Vlaštovička	Sojka
Vrabc a vrána	Sova a vrabc
Holoubek a holubička	Ptačí svatba
Vrána	Ptačí skrýše

2. Pro slepičí kvoč – Písničky Pavla Jurkoviče na text Jiřího Žáčka

Pro slepičí kvoč	Já mám tetu, ty máš tetu
Masožravá kytk a cvrček	O červené karkulce
Uspávanka pro medvídk	O zlatých jablkách
Berany, berany, duc	Co mě baví

Večer u rybníka Velký nákyp	Před spaním
--------------------------------	-------------

3. **Krajino, krajino** – písničky z Horácka z výběru Pavla Jurkoviče. Opět písničky z regionu, kde se odehrávaly víkendy zpívání rodičů s dětmi.

Krajino, krajino Ty šašovský louky Tam pod Rybným Kolem Volfřova U Chvojnova je háječek Měsíček	Teče voda strouhou Tříkrát jsem pole oral Zadělala na buchy Teče voda Sedí máti na roh stola Ach matičko, máti má
--	--

1989

Na první pelhřimovský kurz přijelo 85 lidí, z toho 39 dospělých a 46 dětí.

Písničky pro celou rodinu č. 4

1. **Od podzimu do léta.** První část zpěvníku se zaměřuje na písničky, které se nevztahují k určitému ročnímu období, takže název je možná zavádějící.

Když jsem chodil do školy Zpívala bych, neumím Je-li pak to pravda Dů kravičky, dů Hej, vánoce Hojačky, hojačky	Pekla vdolky z bílé mouky Víte-li pak, jak sedláček Vrby se nám zelenají Tancujte, myši Běžel tudy zajíček Už je to uděláno
--	--

2. Písničky z výběru Pavla Jurkoviče nazvané **Sluníčkové písničky**

Muzikant (Emil Hradecký, text Jan Hostáň)

Nepořádný krtek (Josef Krček, text Jiří Havel)

Letní písnička (Josef Říha, text Jindřich Balík)

Bambuko (Pavel Jurkovič, text Jan Vodňanský)

Lečo (Emil Hradecký, text Miroslav Florian)

Sedmikráska (Petre Eben, text Václav Fischer)

Hledání (Josef Říha, text Alena Linhová)

Kořata (Josef Říha, text Václav Fischer)

Byla jedna Káča (Pavel Jurkovič, text Věra Provazníková)

Táta se holí (Ilja Hurník)

Žabka (Ilja Hurník)

Červená zlatá, zelená (Pavel Jurkovič, text Václav Čtvrtek)

3. Ej, lásko, lásko – dvanáct podob lásky výběr Pavla Jurkoviče

Oběť i útěcha	Potěšení
Prosba a vzdor	Vzdor
Čarování	Svítáníčko
Údiv	Loučení
Zklamání	Láska až za hrob
Výmluva	Láska nestálá (Ej lásko, lásko)

1990

Kurz měl velký počet 100 účastníků; z toho 45 dospělých a 55 dětí, pracovalo se rozděleně ve dvou skupinách. Do orchestru se zapojovali všichni, kdo nic neuměl, na něco bouchal, z videa je vidět, že všichni pracují společně. Na flétny se hrálo podle flétnové školy Ladislava Daniela. Všechny děti byly malinké, začala jedna velká generace, nejstaršímu dětskému účastníkovi bylo tehdy 12 let.

Předmluva Pavla Jurkoviče: „Přeji dostatek zdraví i pěkné práce bez zbytečného napětí a nejistot. Posílám notičky do zpěvníku, žel asi posledního, a tak je trochu objemnější než jindy. Mám obavy, že i po sametové revoluci nebude na kulturu dosti prostředků, ale těšíme se nadějí, že každý začátek je těžký. Letošní zpěvníček má opět tři díly: první je věnován dětem. Je stejně jako závěrečný pro dospělé, z lidových zdrojů a je zaměřen ekologicky. Ten dětský je věnován kytičkám, ten pro dospělé vodě. dětská hra i láska měly své dějiště v přírodě, měly by tam mít své přirozené místo i dnes. Střední část pokrývají Jurkovičovy písničky pro děti: jsou o muzice. Pořadí jednotlivých písní je nahodilé. Přeji všechno dobré.“

Písničky pro celou rodinu č. 5

1. U potoka roste kvítí – společným tématem jsou květiny.

Pod naším okýnkem	Až já budu zahradníkem
Travička zelená	Sadila, sadila
Vpletla v kytku z rozmarýny	Dúbravěnko zelená
Modrají se pomněnečky	Na našem dvoře

Červená, bílá růžičko Polajko, polajko	Tancovala ryba s rakem
---	------------------------

2. Hrajte páni muzikanti – muzikantské písničky Pavla Jurkoviče

Hrajte, páni muzikanti (text Václav Fischer)

Velká kapela (text Ondřej Suchý)

Malí muzikanti (text Jiří Žáček)

Na co hraje krejčí (text Jiří Žáček)

Buben a činely (text Jiří Žáček)

Co mě učí maminka (text Michal Černík)

Píšťalka (text Jiří Žáček)

Líbí se mi u nás doma (text Michal Černík)

3. Teče voda, teče – lidové písně z výběru Pavla Jurkoviče

Teče, voda, teče	Kysuca, kysuca
Teče voda, vodička	Pod tím naším okénečkem
Okolo Hradišča	Už se ten tálinskej rybník
V tom našem dvoře	Pod Prešpurkem kraj Dunaja
Široký, hluboký	Vínečko, ne voda
V širém poli studánečka	Proč, kalino, v struze stojíš

1991

Roku 1991 přijelo na kurz 53 lidí (druhá půlka jela na kurz manželů Pospíšilových), z toho 25 dospělých a 28 dětí, takže spíše komorní obsazení.

Písničky pro celou rodinu č. 6

1. Písničky k přivítání jara - výběr Pavla Jurkoviče inspirovaný jarními tradicemi

Přišlo jaro do vsi	Velkonočko
Vrby se nám zelenají	Hra na žalmana
Řehořské vojsko	Královničky
Nesemy Mařenu	Šohajova mladá žena
Smrtná neděla	Naša královna
Černá neděla	

2. Písničky pro děti – Ráj domova

Ráj domova (Pavel Jurkovič, text Jan Čerek)
Rohlík (Pavel Jurkovič)
Písnička o Sněhurce (Pavel Jurkovič, text František Halas)
Čtyři koně houpací (Pavel Jurkovič, text Jan Vodňanský)
Kakao se rozlilo (Pavel Jurkovič, text Jan Vodňanský)
Jelen (Pavel Jurkovič, text V. Strakošová, 9 let)
Kořenářka (Pavel Jurkovič, text Václav Fischer)
Ukolébavka (Pavel Jurkovič, text Jaroslav Seifert)
Každá škola má svůj konec (Pavel Jurkovič, text Jiří Žáček)
Turistická příhoda (Pavel Jurkovič, text Jiří Žáček)

Třetí část tento zpěvník nemá. Ta druhá část je psána rukou Pavla Jurkoviče, někdy je dost obtížné jeho rukopis přečíst.

1992

Přijelo 66 lidí; z toho 32 dospělých a 34 dětí.

Písničky pro celou rodinu č. 7

1. Jalovec, to je věc. Písničky o stromech

Jalovec, to je věc	Mám já lučku
Seděla pod borovičkou	Já mám pěknou zahrádku
Záhon petržele	Daj ňa, mamičko

2. Kam nás nohy ponesou (písně Pavla Jurkoviče)

Polka (text Oldřich Sirovátka)	Mamince (text Oldřich Kryštofek)
Jelen (text V. Strakošová)	Kakao se rozlilo (text Jan Vodňanský)
Vsadili se srnci (text vlastní)	Zvířecí rondo (lidový text)

3. Co láska může – písničky o lásce, té smutné i té veselé

Ja chodila, chodila	Laštovička, malý ptáček
Já jsem panna růže	Starodávné čarování
Ženu potřebuju	Co láska může
Mládenečku mladý	

1993

Přijelo 83 lidí, z toho 39 dospělých a 44 dětí. Součástí závěrečného vystoupení už byla výstava dětských obrázků.

Písničky pro celou rodinu č. 8

1. **Muzikanti a jiná řemesla.** Písničky o lidových řemeslech jsou vděčným tématem pohybového ztvárnění.

Muzikanti - viz příloha č. 4	Zedník
Kominík	Mlynář
Pekař	Švec
Krejčí	Kovář - viz příloha č. 4
Bednář - viz příloha č. 4	Ponocný
Myslivec	Školák
Lékař	

2. Cestujeme letem světem.

Cestujeme letem světem (text J. Žáček)	Bambuko (text J. Vodňanský)
Slunce ráno vstává (text J. Žáček)	Turek (text J. Žáček)
Měsíce (text V. Čtvrtek)	Ukolébavka pro Mauglího (text J. Štroblová)
Chytré srnky (text V. Fischer)	Pět minut v Africe (text J. Žáček)
Sněžný už neboli Yeti (text J. Žáček)	

3. Šel bych k vám - Lidové písně z Vysočiny

Tamhle je stromeček	Stojí hruška v širém poli
Šel bych k vám	Stojí hruštička v jaboru
Měla jsem holoubka	Když jsem šel k Jihlavě

1994

Na kurz přijelo 95 lidí, z toho 44 rodičů a 51 dětí.

Písničky pro celou rodinu č. 9

1. **Lidové písničky o zvířátkách** – Šla kočička k muzice

Šla kočička k muzice	Já mám koně
Pláče kočka	Husaři, husaři

Tancujte, myši	Když jsem byl malučký
Já mám doma strakatého pejska	Byla babička
Skákal pes přes oves	Kdes byl tak dlouho
Dú kravičky, dú	Běží liška k Táboru
Byla jedna kravička	Zajíc běží po silnici
Běžela ovečka	Bežel tudy zajíček
Oj, kdes ty býval	Za našima humny
Okolo Třeboně	Už jsme všecko vyzpívali

2. Hádání a čarování – písničky Jurkoviče na verše Věry Provazníkové

Hra na kouzla	Vosy
Blatouchy	Čert a Káča
Cibule	Vdávala se myška
Vajíčko (viz příloha č. 4)	Vodník
Husa s housaty	Co je to?
Kohout	Hra Na zaklínanou
Ukolébavka	

3. Lidové balady a legendy – vybral Pavel Jurkovič

Svatý Lukáš, malěř Boží	Pase ovčák ovce
U Těšina bubny bijom	Stavjajú, stavjajú šibeničky dvoje
Keď zme šli na hody	Když matička sama doma byla
Stála panenka Maria	Ze země jsem na zem přišel

1995

Na kurz přijelo 88 lidí, z toho 45 dospělých a 43 dětí.

Písničky pro celou rodinu č. 10

1. Ptačí koncert – Písničky o ptáčcích

Dívča, dívča	Měla jsem holoubka
Kukulenko, kde jsi byla	Čí to husičky
A já mám křepelenku	Pásla husy
Vyletěla křepelenka	Kačena divoká
Vyletěla holubička	Ptačí koncert

2. Na návštěvě u Orffů (asi velká účast Orffova instrumentáře) – písničky Ilji Hurníka a Petra Ebena

Děťátko malé (Petr Eben, lidový text)

Šáteček (Ilja Hurník, lidový text)

Vyjdi, vyjdi, sluníčko (kánon, Petr Eben, lidový text)

Tetky (Petr Eben, lidový text) - viz příloha č. 4

Kosí budíček (kánon, Petr Eben, text Jindřich Hilčer) - viz příloha č. 4

Smrtná neděla (Petr Eben, lidový text)

Bubák (Ilja Hurník, lidový text)

Pohádka o koblížkovi (Petr Eben, lidový text)

Divoká husa (Petr Eben, text Václav Fischer)

Prší (Petr Eben, text Václav Fischer) - viz příloha č. 4

Vlnky (Petr Eben, text Václav Fischer) - viz příloha č. 4

Sedmikráska (Petr Eben, text Václav Fischer)

Sudy (Petr Eben, text Václav Fischer)

3. Zahraj mji, hudečku – Lidové písně a tance z Chodska a jižních Čech

Zahraj mji, hudečku (do kolečka) - viz příloha č. 4	Já mám doma kvočnu (do kolečka)
Hdyž sem, hdyž sem (furiant)	Pote, holky, dohromad (do kolečka)
Hopsasa, hyjsasa (zelenyj kúsek)	Už se krumlovskej zámeček bourá
Hejbejte se, kostě moje (do kolečka)	Ha vy svatyj Vavřinečku (do kolečka)
Kudeličko kúdelná (do kolečka)	Žádnj neví, co sou Domažlice
My jsme se k vám přišli ptáti (do kolečka)	Na rozlúčení
	Kde láska, kdes byla

1996

Na kurz přijelo 92 lidí, z toho 45 rodičů a 47 dětí. Sbor dětí a mládeže naposledy vedla Věra Číhalová. Flétny pro začátečnický v tomto roce převzala Jitka Kafková. Poprvé přijela Lída Battěková, tanec ale ještě vedla Jiřina Rákosníková.

Písničky pro celou rodinu č. 11

1. **To je zlaté posvícení** – písničky k tanci, obsahuje písně původem určené hlavně k tanci v rámci všemožných lidových zábav

Hajho, husy ze pšenice	Hra na šáteček
------------------------	----------------

Sedlák jede z posvícení Hej, haj, hej, haj, zelený háj Kalamajka Čtyři koně ve dvoře Já do lesa nepojedu Pásla ovečky To je zlaté posvícení	Okolo Třeboně (podruhé, také u zvírátek) Hra na Heličku Stojí hruška v údolí Víte-li pak, jak sedláček Pekla vdolky Čtyři koně jdou
---	---

2. Co vidí slunce – čeští básníci a Pavel Jurkovič společně dětem

Ráj domova (text Jan Čarek) - viz příloha č. 4 Vzduchoplavec (text Václav Fischer) Lenochod (text Jiří Žáček) Ptačí živobytí (text Miroslav Florian) Kořenářka (text Václav Fischer) Šla Markétka na louku (text Jiří Žáček) Muzikant (text Miroslav Florian) Písnička o Sněhurce (text František Halas) Mamince (text František Halas) Indián (text Michal Černík)	Chrpa (Ondřej Suchý) Co to zvoní, co to cinká (Jiří Žáček) Rosa (Václav Fischer) Čtyři koně houpací (Jan Vodňanský) Co vidí slunce (Jiří Žáček) Studánka (text Jiří Žáček) Sluníčko se kutálí (text Jiří Žáček) Dobré jitro, dobrý den (text Pavel Jurkovič a Dagmar Martinová) Kuň, kuň, kuň (text Václav Čtvrtek) Co je v lese (text Václav Fischer)
--	--

3. **Osud lidský** – lidové písně vyprávějí. Písně, které nesou šťastné i nešťastné příběhy s biblickým tématem, s tématem lásky, lidové balady.

„Ze země jsem na zem přišel, na zemi jsem rozum našel, po ní chodím jako pán, do ní budu zakopán, potěš mě Pán Bůh sám.“

Panna a pekelní pání Krev Páně Věrná plečka Zpronevěřilý ovčák	U Třeboně Obraz Panny Marie U Těšina bubny bijom Osud lidský
---	---

Hra o Dorotě panně sehraná jako pohádka - viz příloha č. 4

1997

Kurz navštívilo 103 lidí; z toho 45 dospělých a 58 dětí. Jana Žižková vypomáhala Jurkovičovi – poprvé vedla sbor.

Písničky pro celou rodinu č. 12

1. Na cestách za písničkou aneb Kde domov můj - lidové písně podle výběru Pavla Jurkoviče

Hdyž jsem šel vod Domažlic	Ten chlumecký zámek
Už se krumlovskej zámeček bourá	V tom roudnickym zámku
Třeboňský hodiny	Náchodský zámeček
Kdyby byl Bavorov	Okolo Frydku cestička
V Strakonících za oltářem	Rožnovské hodiny
Když jsem šel do Prahy	Tovačovsky hatě
Když jsem jel do Prahy (zajímavé)	V hodoníně za vojáčka mňa vzali
Poděbradská brána	U Hradišča na trávníčku
Boleslav, Boleslav	Z pelhřimovské věže

2. Písničky i podpísničky Pavla Jurkoviče

Rozpočítadlo (lidový text)	Vánoční koleda (text Jaroslav Seifert)
Barvy (text Pavel Jurkovič)	Měsíček (text František Hrubín)
Odpolední ukolébavka (lidový text)	Polka (text Oldřich Syrovátka)
Večerníček (text Pavel Jurkovič)	Kohout (text Věra Provazníková)
Chodím, tančím po zemi (text Pavel Jurkovič)	Studánka (text Věra Provazníková)
Luna a slunce (francouzský lidový text)	Rosa (text Věra Provazníková)
Krajíc (text Oldřich Syrovátka)	Konvalinky (text Věra Provazníková)
Dudáci (text Josef Václav Sládek)	Veselý den (text Jiří Havel)
Housle a kos (text Václav Čtvrtek)	Ukolébavka pro medvídku Ťupínka (text Marie Tůmová)
Mamince (text František Halas)	Písnička se zpívá, pohádka se povídá (text František Hrubín)
Vsadili se srnci (text Ljuba Štíplová)	
O Palečkovi (text František Hrubín)	

pohádka „O kohoutkovi a slepičce“ na lidový text

3. Před svatbou, na svatbě a po ní – vybrala Lída Battěková a Pavel Jurkovič

Pozvání a volba	Strojení na cestu
Výstraha	Svatební ženské kolo
Podmínka	Svatební průvod
Svatební smlouva	Svatební veselí
Výzva ke společné cestě	Pivo sem, pivo tam, muzikanti hrejte

1998

Na kurz přijelo 119 lidí; 53 rodičů a 66 dětí. Poprvé se účastníci rozdělili na dvě taneční skupiny – skupinu u okna a u pásovce (na druhé straně auly je vitrína se zvířaty, mimo jiné s oblíbeným pásovcem). Pavel Jurkovič měl zdravotní problémy, vypomáhala mu Jana Žižková.

Písničky pro celou rodinu č. 13

1. **To je zlatý posvícení** – obsahuje lidové písničky o selské stravě, jídle, písňe okolo tradic spojenými s konzumací

To je zlatý posvícení	Není zelí jako zelí
Pojďte, děti, pojďte domů	Za horama svítá
Záhon petržele, záhon máku	Sešla se selka s selkou
- viz příloha č. 4	Naše máma vrtěla
Rozhněvala se Káča na Kubu	Nestarej se, ženo má
Přišla jedna selka k selce	Kucmoch, kucmoch
Hrách a kroupy, to je hloupý	Hanačka bochte v kléně nese
Raduj se, kmotře Dvořáku	Karlíku, Karlíku
Žádnej neví, co já zkusím	Ach, ach, ach
Řekni, Tondo, řekni Mance	Když jsem šel do nebe
Náš dědek si bábu chválí	Co jsem měl dnes k obědu
Některá panenka se chce vdávat	(Suchý, Šlitr)
Sloužila holka	
Brambůrová kaše	

2. **Kašpárek v pekle** a jiné písničky Pavla Jurkoviče – zde najdeme jeho nové autorské písně

Kašpárek v pekle (text Jiří Žáček a Pavel Jurkovič)	Lenochod (text Jiří Žáček)
Podzimní (text Jaroslav Seifert)	Chichichi, chachacha (text Jiří Žáček)
- viz příloha č. 4	Na točenici (text Věra Provazníková)
Vepři ve při (text Jiří Žáček)	Na sukýnky (text Věra Provazníková)
Křižovatka (text Rudolf Matys)	Mořská přehlídka (text Jiří Žáček)
Já a moje žízaly (text Jiří Žáček)	Letní ukolébavka (text Pavel Jurkovič)
Běhavý věšák (text Jiří Žáček)	Blahopřání (text Pavel Jurkovič)
Na šátečky (text Věra Provazníková)	

3. **Bude vojna, bude** – lidové písničky o láskách a osudech v těžkých dobách vojny

Bude, vojna, bude	Když matička
Pásla, husičky, pásla	Vzhůru cesta, dolů druhá
U Těšina bubny bijom	Já husárek malý
Černé oči, jděte spat	Holomóc, ten Holomóc
Čtrnáct let jsem byl na vojně	Husaři, husaři
Kolíne, Kolíne	Dal husar koně kovat
Ja chodila, chodila	Co se to tam blejská
Bělohradek, Bělohrad	Já sem ešče neslyšel
Když jsem nezahynul	Ja, keď sa Janoško
Loučení, loučení	Mrači se, mrači
Venku stál u dvířek	V té naší maštálce

1999

Kurz navštívilo 109 lidí; 45 rodičů a 64 dětí. Byl to první Pelhřimov bez Pavla Jurkoviče.

Písničky pro celou rodinu č. 14

1. Lidové písničky na téma Selské hospodářství

Když jsem já ty koně pásal	Sedláče, pěkné koně máš
Sil jsem proso na souvrati	Sedlák z lesa jede

Vyjdu si já na vršíček Za tou naší stodoličkou Andulko má milá Od svatého Václava Ach, můj Bože Náš Jíra má koně Čí je to louka tam u rybníka Až já budu Formane, formane Já jsem forman, to já dobře vím	Už tu postat' dožinujem Když jsi ty sedláčku pán Sedlák na louce seče Jel sedlák orati Jaké je vorání Jaký jsi hospodář, takové stavení Nepůjdu já za takého Pane náš, pane náš Kdosi na mě volá z rakúského pola Zažínaj, zažínaj, budeš dobrá žnica
--	--

2. Písňe Petra Ebena (vybrala Jana Žižková)

Na návštěvě u Ebenů aneb Elce pelce kotrmelece

Vláček (text Václav Fischer) Ryba (text Václav Fischer) Drbání (text Václav Fischer) Lakování (text Václav Fischer) Prašná brána (text Václav Fischer) Čáp (text Václav Fischer) Plavání (text Václav Fischer) Divoká husa (text Václav Fischer) Koulovačka (text Václav Fischer) Zvony (text Václav Fischer) Jarní slunce (text Václav Čtvrtek)	Kolo (text Václav Fischer) Vrbová písťalka (text Jaroslav Seifert) Písnička pro maminky (text Oldřich Kryštofek) Písnička vrabci (text Václav Čtvrtek) Sníh (text Václav Čtvrtek) Veselá sanice (text Václav Čtvrtek) V trávě (text František Hrubín) Vlnky a vlny (text František Hrubín) Pampeliška (text František Hrubín)
--	---

3. Čištění studánek a Písničky ze Slezska

Čištění studánek U suseda a kopečku Dyž sme byli na krmašu Už se všeci oženili V Příboře na dvoře u sedlaka Dyž sem šel z Radošča dolinu	Kole naši chalupečky Zdalo se mi, zdalo, na nedělu rano Co tu stojiš Černa vlna na bilým baranku V širem poli hruška stoji V kolaji voda, švarna děvuch
---	--

Svaty Juři – secvičeno jako pohádka

2000

Přijelo 103 lidí; z toho 43 rodičů a 59 dětí. Jan Veverka je posledním rokem lektorem flétnového orchestru.

Písničky pro celou rodinu č. 15

1. Já jsem muzikant –lidové písně o tom, co se děje u muziky

Já jsem muzikant	Dnes máme v hospodě muziku
Což tak těm zalinskejm	Hop, holka! svlíkej kabát
A vy páni muzikanti	Vrť sa, děvča
Toč se holka	To jsou dudy
Muzikanti, co děláte	Přijdu do hospody
Koukej, Vašku	Můj milý na louce seče
Tancovaly dvě panenky	Zahrajte ně, husličky
- viz příloha č. 4	Basa a housle
Já dycky hop, hop	Lepší je ta rejdovačka
Co by koza netrkala	

2. Každý zpívá tak, jak umí - písničky Pavla Jurkoviče a Emila Hradeckého (a pohádka nakonec)

Muzikant (Emil Hradecký, text Jan Hostáň)

Páni kluci (Pavel Jurkovič, text Jiří Žáček)

K čemu jsou holky na světě (Pavel Jurkovič, text Jiří Žáček)

Ostrov pokladů (Pavel Jurkovič, text Jiří Žáček)

Svatojánek (Pavel Jurkovič, text Jiří Žáček)

Jak počítají kořata (Pavel Jurkovič, text Jiří Žáček)

Máte doma velrybu? (Pavel Jurkovič, text Jiří Žáček)

Každý mluví, tak jak umí (Pavel Jurkovič, text Jiří Žáček)

Nohy (Pavel Jurkovič, text Jiří Žáček)

Jarní telegraf (Pavel Jurkovič, text Jiří Žáček)

U Matěje (Pavel Jurkovič, text Jiří Žáček)

Zabijačka v Kotěhůlkách (Pavel Jurkovič, text Jiří Žáček)

Sluníčko (Pavel Jurkovič, text Josef Václav Sládek)

Písnička pro houpací koně (Pavel Jurkovič, text J. Žáček)

To je on (Emil Hradecký, text Miroslav Florian)

Popěvky (Emil Hradecký, text Miroslav Florian)

Lečo (Emil Hradecký, text Jan Hostáň)

Voženil se brabeneček (Emil Hradecký, lidový text)

Táborák (Pavel Jurkovič, text Jiří Žáček)

Cvrček a čmelák (Emil Hradecký, lidový text)

Odpolední koncert (Emil Hradecký, text Jindřich Balík)

Cvrček houslista (Emil Hradecký, text Jindřich Balík)

pohádka: **Zvířátka a loupežníci** (text: František Hrubín, hudba a úprava – Jana Žižková)

3. Láska věrná či falešná, smutná či veselá – oblíbené téma o mnohých podobách lásky, ke kterému existuje nepřeborné množství písniček.

Ej lásko, lásko	Vrat' mi, milá
Koupala se Lída, Lidunka	Sokolove oči
Ta naša lavečka	Ty bechyňsky zvony
Eště mě nemáš	Teče voda, teče
Kerá je tá hvězdička má	V Luženicích malej pivovárek
Už je malá chvilka	Ta naše láska
Mně se všecko zdá	Toužení
Ne'ukej a ne'ukej	

2001

Toho roku přijelo 82 lidí; z toho 32 rodičů a 50 dětí. Poprvé vede orchestr Pavel Linka.

Písničky pro celou rodinu č. 16

1. Jarmark aneb Šla děvečka z Kolína

Šla děvečka z Kolína	Šel sedlák na jarmark
Já řezník	Cibulička
To pondělí po hromnicích	Ty zdejší panenky
Škaredej kominík	Vy řezníci řemesníci
Stará bába jede	Sedlák a selka
Kominár	Kdyby se sedláci nerodili
Pivo, pivo červený	

2. Ťap, ťap, ťapušky – písničky Pavla Jurkoviče

Ťap, ťap, ťapušky	Vodník
Blatouchy	Dračí trampoty
Od jara do zimy	Co mě baví
Přání k svátku	Velký nákup
Sedí vrabec na sádku	Velká kapela
Koleda, koleda	Hrajte, páni muzikanti
Ukolébavka pro panenku	Mamince
Kachny	Píšťalka
Komár	- viz příloha č. 4
	Chytré srnky – pohádka
	- viz příloha č. 4

3. Byla cesta, byla ušlapaná – lidové písně o cestách, stezkách, silnicích, ulicích a chodníčcích

Byla cesta, byla ušlapaná	Od Tábora až k nám
Už se ten tálinskej rybník	Hodonickou cestou
Kudy, kudy, kudy cestička	Dež sem za své miló chodívával
Šly panenky silnicí	Ach, synku, synku
Javorník, Javorník	Malení, malení
Hulán	Cestičko blódivá
Ve Frydku truběli	K Radvanovu cesta
K Budějicům cesta	Okolo Frýdku cestička
Zajíček běží po pšenici	- viz příloha č. 4
	Ani jsem se, smutná, nenadála

2002

Na kurz přijelo 92 lidí; 36 dospělých a 56 dětí. Ve školce učila Marie Švarcová.

Písničky pro celou rodinu č. 17

1. Šel zahradník do zahrady aneb Lidové písně o tom, co kdo dělá (řemesla se na programu Pelhřimova objevily podruhé, poprvé to bylo roku 1993.

Zahradník	Hajný
-----------	-------

Sedlák	Hadrník
Pan páter	Bednář
Voják a pacholek	Zvoník
Cihlař a vojak	Lékař
Ovčák	Písař
Cibuláři	Mládek a stárek
Švec	Profous
Perlař	Tkalci
Kovář	Ukolébavka
	- viz příloha č. 4

2. Co slabika, to muzika – písničky Pavla Jurkoviče na texty Václava Fišera

Šťastnou cestu (rondo)	Duha
Jak si kdo zpívá	Lesní studánka
Ozvěna	Pramínek
Co je v pohádce	Vlaštovička
Schovej se kapře	Bota, bota, bota
Sólo pro pokličku	Meluzína
Sláva naší muzice	Loučení s písničkou
Byl jeden mráček	

3. Všude se zpívá aneb písničky z celého světa

Je láska krásná věc (Německo)	Tři dívčiny (Chorvatsko)
Avignon (Francie)	Militza (Řecko)
Dřeváčky (Francie)	Mořské vlny (Turecko)
Čarodějnice z Amesbury (Anglie)	Ipharadisi (Afrika)
Malá Loďka (Francie)	Oh mama bakudala (jižní Afrika)
U údolí pod strání (Anglie)	Yakanaka Vhangeri (Afrika)
Sedlák (Anglie)	Jepo, i tai tai je (Hawai)
Tři písně v jednu (Finsko)	Kovbojův nárek (Amerika)
Proč jen si mě, matičko má (Polsko)	Fly like an eagle (píseň severoamerických indiánů)
Pojďme, chlapi (Slovensko)	Dál tou vodou (černošský spirituál)
Ja do hory nepojdem (Slovensko)	

Jedna hora vysoká je (Ukrajina)	Usnula děvečka (moravská)
Ukolébavka (Rusko)	Rom jen pravdu mluví (romská)
Shalom (Izrael)	Šly panenky silnicí (česká)

Pohádka o tom, jak Atanas a devětadevadesát junáků bojovali s tureckým sultánem (podle Zuzany Renčové upravila Jana Žižková)

2003

Přijelo 120 lidí; 48 dospělých a 72 dětí. Po stránce hudební ročník, na který nejvíce vzpomínám, a nejen já, i velká část mládeže, což vyplynulo z dotazníků. Rafaela Drgáčová měla první poslechové hodiny. Poprvé se přijel podívat Pavel Jurkovič. Velmi silně byl zastoupený první a třetí stupeň.

Písničky pro celou rodinu č. 18

1. Putování s písničkou – lidové písně inspirované přírodou

Až já pojedu přes ten les	Já mám žežuličku
Pod dubem, za dubem	Vyletěla křepelenka
Na tý louce zelený	Vpletla v kytku z rozmarýny
Páv sedí pod dubem	- viz příloha č. 4
Pásla panenka páva	Čí to husičky
Lístečku dubový	Čí jsou to koníčky
Stojí hruška v poli	Oj, kdes ty bývával
Ptačí svatba	Krahulíček a jestřáb
Já do lesa nepojedu	Sadila, sadila
Vandrovali hudci	Sedělo děvče
Haj, husičky	Já mám pěknou zahrádku

2. Zvířecí rondo – písničky Pavla Jurkoviče

Housenka harmonikářka (text Jindřich Balík)

Čmelák basista (text Jindřich Balík)

Letní nebe (text Jindřich Balík)

Těžké počínání (text Jindřich Balík)

U rybníka (text Jindřich Balík)

U studánky chodí čáp (text Jindřich Balík)

Komár klarinetista (text Jindřich Balík)

Motýli (text Jindřich Balík)

Rozpustilý mrak (text Jindřich Balík)

Honily se žížaly (text Jindřich Balík)

Zvířecí rondo (text lidový)

3. Všude se zpívá – písničky z dalších koutů světa

Bingo (USA, Dakota)

Moje země (Čína, český text Jan Koutský)

Tanec loutek (Francie, český text Jan Koutský, druhá sloka Jana Žižková)

Kolo (Chorvatsko, český text Pavel Linka)

Alunelu (Rumunsko, český text Pavel Linka, Jan Koutský)

Až slunce se z moře zrodí (Kuba, český text: Zuzana Renčová)

Kongo (Afrika, svahilština)

- viz příloha č. 4

Zbojník (Francie, český text J. Vozáb)

Šedá křepelička (Polsko, český text Martin Kluk)

Banana boat (Jamajka)

Má milá je jako růže květ (Německo, český text Martin Kluk)

Rytíři kulatého stolu (Francie, český text Jan Koutský)

Jakpak může duše tvoje (Chorvatsko, český text Jan Koutský)

Slunce (Island, český text Jan Koutský)

Námořnická (Dánsko, český text J. Voldán)

Tumba (Arábie)

Stará milostná píseň (Německo, český text Martin Kluk)

Na moře (Flandry, český text Pavel Linka)

Hava nagila (Izrael)

Adio querida (Španělsko)

Když dáš si kávu k snídani (Švýcarsko, český text Jan Koutský)

Doney Gal (USA, kovbojská, český text Vlastimil Marhoul)

Ověák (Maďarsko, český text Jiří Blažek)

Ukolébavka (Francie, český text Pavel Linka)

2004

V tomto roce přijelo 113 lidí, 44 dospělých a 69 dětí. Silný ročník po taneční stránce – skupina B a C tančila části staré taneční suity - viz příloha č. 4.

Písničky pro celou rodinu č. 19

1. Vyšla hvězda jasná aneb Lidové písně o tom, co se děje na nebi či v povětří

Jak jste vy, hvězdičky	Roztrhaná chalupa
Vyšla hvězda jasná	Pršívalo, jen se lilo
Měsíček svítí	Rukavice
Měsíček svítí 2	Hej, slniečko horúce
Dnes tejden, včera den	Ej, pršalo, tma bolo
Láska a sluněčko	Prší, prší
Žnecká	Jedna hodina z půlnoci
Zatmělo se mně sluníčko	Ej, padá, padá rosička
Mračí se, mračí	Za stodolou slunce svítí
Která je ta hvězdička má?	Ty hvězdičko malá
Vždycky s mi, měsíčku, svítával	Když jasná denice vzhodí

2. Masožravá kytká – výběr pelhřimovských hitů a nových písní z tvorby

Pavla Jurkoviče

Masožravá kytká (text Jiří Žáček)

Halí, beli (text Jiří Žáček)

Byla jedna Káča (text Věra Provazníková)

Luna a Slunce

Kočí písnička o čarovné vůni (text Jiří Žáček)

- viz příloha č. 4

Sluně stuně (text Jan Vodňanský)

O červené Karkulce (text Jiří Žáček)

Od pondělka do pátku (text Jiří Žáček)

Já mám tetu

Poskok sem a poskok tam (text Jan Vodňanský)

Vítr Škudibítr

Ukolébavka (text Jaroslav Seifert) - viz příloha č. 4

Vajíčko (text Věra Provazníková)

Klaun Bublifuk (text Jan Vodňanský)

Mamince (text Oldřich Kryštofek)

Kakao se rozlilo (text Jan Vodňanský)

- viz příloha č. 4

3. Všude se zpívá

Ukolébavka (Rusko)

Červené jablíčko (Polsko)

Mazuři jedou (Polsko, čes. text Martin Kluk)

Štuca se mi (Srbsko)

Oj, Jelena (Chorvatsko)

Zima sbohem dává (Nizozemí, čes. text Pavel Linka)

Vyšla luna bílá (Francie, čes. text Ljuba Štíplová)

Píseň o víně (Francie)

The Golden Vanity (Anglie)

Ověák (Anglie)

Bud' vítán (Dánsko, čes. text Pavel Linka)

Rybářská (Flandry, čes. text Pavel Linka)

Tic e tic e toc (Itálie)

Ve dne v noci (Sardinie, čes. text J. Koutský)

Chad gadya (Izrael)

Haleluya! Pelo tsa rona (Afrika)

La cucaracha (Mexiko)

Mexická dívka (Mexiko, čes. text Vít Uhlíř)

When Johnny comes (Amerika)

Dům na pomezí (Amerika, čes. text Jana Žižková)

Rock my soul (Amerika)

At' jde Mojžíš (Amerika)

Pohádka Kamila Bednáře a Petra Ebena **Piáno jde do světa**

2005

Tento rok přijelo 108 lidí; z toho 43 dospělých a 65 dětí.

Písničky pro celou rodinu č. 20

1. Šel jest Adam, šel do ráje – ctnosti a neřesti v lidových písních Moravy

První hřích a pokuta	Kominíčku můj
Dou, dou přes zahradu	Vlk mi radu dal
- viz příloha č. 4	Nejsi, nejsi
Košilička bílá	Oženil se Adam
Vlaštovička lítá	Ó, Velvary
Zlou ženu mám	Můj otec milý
Myslivecká	Jak živa jsem neviděla
Já bych se nejradši	A vy kováři umounění
Co je po studánce	Sedlák boží stvoření
Jaká by to hanba byla	Když začne skřivánek
Pacholek a děvečka	Naši už mlátili
Hrbatá se s krejčím hádá	Jestli mně, šafáři
Přeneščasné ten čas	
Dycky sem ti říkávala	

2. Na jabloni hrušky zrají aneb písně českých skladatelů dětem

Uspávanka – pohádka (Jana Žižková, text Ch. Morgenstern)

Pět ježibab (F. Kupera, text P. Šrut)

Narodilo se štěně (J. Werich)

Hop, hej! (L. Pospíšilová)

Kouzelník Čáryfuk (P. Hauwé, text Lenka Pospíšilová)

Zvědavá písnička (P. Eben, text Z. Nováková)

Hledání (J. Říha, text A. Linhová)

Žabka a kytara (P. Jistel)

Nevídáno, neslycháno (L. Pospíšilová, text J. Kainar)

Perpentykl (E. Strašek, text V. Čtvrtek)

Skákala žabka (I. Hurník)

Datel (J. Uhlíř, text Z. Svěrák)

Moje teta Sylva (J. Uhlíř, text Z. Svěrák)

3. Všude se zpívá aneb ctnosti a neřesti v písních různých národů

Mužiček a žena (Francie)	Boogie woogie (neznámý původ)
Cadet Rouselle (Francie)	Evening song (USA, indiánská)
Tulák (Anglie)	Swanee river (USA, černošská)

Když zhořkne ti víno (Španělsko)	Plyne voděnka (P. Ulrych)
Na zahradě (Maďarsko)	Si ma ma kaa (Afrika)
Dindirindin (Španělsko)	Poutník a dívka (USA, černošský spirituál)
Vyšívání na zlatém hedvábí (Čína)	Paš o pañori (cikánská)
Ay triste, que vengo (Španělsko, český text P. Lutka)	Kontratanz (W. A. Mozart)
Žalm (starozákonní text Při řekách babylonských)	Písnička příkladná (ze sborníku Dobřenského, 1580)
Hewenu shalom (Izrael)	Sup a želva (J. Šlitr a J. Suchý)
Rudá růže (Anglie)	Z tvé ruky, pane můj (M. Rejchrt)

Pohádka o slepičce a španělském králi (Pavel a Dominik Linkovi)

2006

Tohoto roku přijelo do Pelhřimova rekordních 125 lidí; z toho 47 rodičů a 78 dětí, což je také největší počet za celou historii kurzu.

Písničky pro celou rodinu č. 21

1. Ach, synku synku – české a moravské písně na téma rodina

Ach, synku, synku	Ani vy to sobě
Těžko mě matička vychovala	Můj tatíček velmi starý
Vždycky mně matička říkávala	Hajej, můj andílku
Aj, dobru noc	Náš táta mě pořád nutí
Měla babka čtyři jabka	Nepudu domů
Starosta bubnuje dohromady	Chytil táta sojku
Tatíčku starej náš	Kdybys byl, Jeníčku
Chovejte mě, má matičko	Ičko vám děkuju
Tatíčku, hrej!	

2. Vyjde duha aneb písně českých skladatelů dětem

Mamince (Pavel Jurkovič, text František Halas)

Co je to? (Pavel Jurkovič, text Věra Provazníková)

Já mám tetu (Pavel Jurkovič, text Jiří Žáček)

Čiperky a loudalové (Ilja Hurník)

Pizzicato (Jaroslav Uhlíř, text Zdeněk Svěrák)

Zub (Petr Eben, text Ilja Hurník)

Krokodýl (Emil Strašek, text Jiří Kafka)

Šel dědeček (Ilja Hurník, lidový text)

Strojvůdce (Emil Strašek, text Václav Fišer)

Auto (Václav Bláha, text Miloš Veselý)

Tramvaj (Karel Hába, text Lubomír Balcar)

3. Všude se zpívá – písničky z dalších koutů světa

Píseň zvonků (W.A. Mozart – kouzelná flétna)

Mýdlová bublinka (Jan Křtitel Vaňhal, text J.Vrchotová-Pátová)

Návrat (Švédsko, text Pavel Linka)

Dona nobis pacem (kánon)

Přišel ke mně Janek (Bělorusko, překlad F.V.Mareš)

Tingluti, tangluti (Dánsko)

- viz příloha č. 4

La pampina (Itálie)

Starý farmář John (Kanada, překlad Jiří Blažek)

Boty a kytara (romská, text Ivo Havlů)

Sisu et Jerušalajim (Izrael, text Izajáš)

Střemcha (Lotyšsko, text Oldřich Ježek)

Časně ráno (Anglie, text Pavel Linka)

To já, ó Pane můj (USA, černošský spirituál)

My poor bird (kánon)

Dům v horách (Francie, text Pavel Linka)

Hurikán (Anglie, text Pavel Linka)

Zvonky (kánon, Francie)

Pernetta (Francie, text Hanuš Jelínek)

Krutá zima (Německo, text Pavel Linka)

Sníh pokrýl lesy (Německo, text Pavel Linka)

Strampedemi (Německo, text Pavel Linka)

Prstýnek z lásky (Německo)

Tulácká (Německo, text Pavel Linka)

Pohádka o malé Mette, pasačce, co si vzala anglického krále - dánská

pohádka, text Dominik Linka, hudba Pavel Linka - viz příloha č. 4

2007

Oproti roku 2006 zaznamenala docházka kurzu velký propad, přijelo „jen“ 98 lidí; z toho 46 rodičů a 52 dětí. Velká část mládeže, co jezdí od začátku, odrostla a už nepřišla.

Písničky pro celou rodinu č. 22

1. A vy, páni muzikanti – aneb české a moravské písně na téma hudba a tanec

- A vy, páni muzikanti (Slovácko)
  - Pilky (Slezsko)
  - Bodaj by vás, vy mládenci (Slovensko)
  - Na těch panských lukách (Slovácko)
  - Což tak těm zalinskejm (česká z Trocnova)
  - Dyž sem vandroval (česká z Plzeňska)
  - Zdalo se mi, zdalo (Lašsko)
  - Jen mně, dudáčku (jihočeská)
  - Hrajte že ně (moravská zbojnická)
  - Vdávalo se motovidlo (moravská)
  - Vítr foukal (česká ze Šumavy)
  - Moje milá Běto (jihočeská)
  - Marjánko, pojd' na půdu (Kralovice u Plzně)
  - V tý postřekovský hospodě (Chodsko)
  - Klatovák (Chrudimsko)
  - Tolary (Chrudimsko)
  - V tom vizovském zámku (valašská)
  - My jsme čeští muzikanti (česká)
- #### **2. Malí muzikanti (písně českých skladatelů dětem)**
- Malí muzikanti (Pavel Jurkovič, text J. Žáček)
  - Motorista (Petr Eben, text V. Fischer)
  - Duli dej (M. Střelák, text V. Fischer)
  - Kolotoč (Pavel Jurkovič, text J. Křešnička)
  - Ztratil kos písťalku (V. Bláha, text V. Čtvrtek)
  - Kdyby se v komnatách (J. Uhlíř, text Z. Svěrák)
  - Cvrček (F. Gause, text K. Bendová)

Naše kapela (J. Žižková)
Trnka (J. Žižková, text M. Matáková)
Pampeliška (J. Žižková, text M. Matáková)
Vláček (Z. Šesták, text O. Syrovátka)
Výlet (I. Hurník)
Polka (P. Jurkovič, text O. Syrovátka)
Budliky (P. Novák)
Kuchyňská kapela (O. Kvěch, text J. Krůta)
Housle a kos (P. Jurkovič, text V. Čtvrtek)
Maková zrníčka (ukolebávka, I. Hurník, text H. Váňová)
O flétničce (anglický nápěv, text J. Žižková)
Prádlo (I. Hurník)
Dudáci (P. Jurkovič, text J. V. Sládek)

3. Viva la musica aneb všude se zpívá, hraje a tancuje

Viva la musica (kánon)
Ptáček zpěvák (Irsko, text J. Žižková)
Vlaštovčí píseň (Irsko, text J. Žižková)
Halleluja (kánon, anonym 17. století)
Vinař na vinici (Švýcarsko, text J. Žižková)
Na zářivých březích Virgie O (Skotsko, text J. Žižková)
Až Johnny se vrátí zpět (USA, text J. Žižková)
Marion (Francie, text H. Jelínek)
Ufaracta (Izrael)
Lovecká (kánon, Německo)
Piáno (Izrael)
Muzikant (cikánská)
I'm a-rolling (USA, černošský spirituál)
Vyhánění zimy (Německo, 16. století, text P. Linka)
Z Betléma se ozývá (USA, černošský spirituál, text D. Vančura)
Já šaty mám (USA, černošský spirituál)K
Klíč k blaženosti (kánon, H. Purcell, text P. Linka)
Kdo chce býti veselý (anonym 16. století)
Chvála noci (K. Harmony, text P. Linka)
Rondo (anonym 16. století)

Schnackenucks song (kánon, U. Fuhne)

Pohádka o toulavých muzikantech a skřítcích nezbednicích

2008

Roku 2008 přijelo na již dvacátý kurz Rodina Zpívá, hraje a tančí 103 lidí, z toho 47 dospělých a 56 dětí. Hodně písní z druhého oddílu zpěvníku je od autorské dvojice Uhlíř-Svěrák, předtím byla vždycky jen jedna. K velké části písní z třetího oddílu napsal český text Pavel Linka.

Písničky pro celou rodinu 23

1. Ze země jsem na zem přišel – lidové písně inspirované přírodními živly

Teče voda struhou (Chrudimsko)

V tom našem dvoře (Třeboňsko)

Za křešťovici (Písecko)

Hej! Nejezd' Marku (česká z konce 15. stol. na text Pavla Jurkoviče)

Na Javorníce veliký vršek (Pošumaví)

Ze země jsem na zem přišel (z Čech)

Voda z Bodroga (čardáš z východního Slovenska)

Běži voda, běži (Slezsko)

A šlo děvče pro vodu (Plzeňsko)

Co som, smutná panna (Strážkovice)

Sedlák vorá hrachoviště (Posázaví)

Jsem já řemesníček (Valašsko)

Hořela lípa (Chrudimsko)

Vyhorela stará turá (Slovácko)

Na tej naší návsi (ze Zlaté Koruny)

Slunéčko zachází za hory (česká)

Věj, větríčku (česká ze 16. stol. na text Pavla Jurkoviče)

V tom zeleném boří (Slovácko)

Zafoukej, větríčku (česká)

Větríčku, foukej (Táborsko)

Spi, mé malé poupě (lidová ze 17. století – J.A.Komenský)

Já vždycky poslouchal (z Kunratic u Veselí nad Lužnicí)

2. Chválím tě, země má – písně českých skladatelů pro děti

Chválím tě, země má (Jaroslav Uhlíř, text Zdeněk Svěrák)
Voda, voděnka (Jaroslav Uhlíř, text Zdeněk Svěrák)
Popěvek kuřátek (Petr Skoumal, text Zdeněk Svěrák)
Skálo, skálo, skálo (Jaroslav Uhlíř, text Zdeněk Svěrák)
Liška (Petr Skoumal, text Emanuel Frynta)
Slunce už vysouší loužičky (Petr Skoumal, text Zdeněk Svěrák)
Brambora (Jana Žižková)
Čokoláda (D. Henych)
Polední zvon (Milan Uherek)
Byla jedna kočka (Jiří Verberger)
O vlkovi (Petr Fiala, text Zuzana Nováková)
Datel (Pavel Jurkovič, text Eva Hurdová)
Let', motýlku (Pavel Jurkovič, text Eva Hurdová)
Čapí písnička (Pavel Jurkovič, text Eva Hurdová)
Veverka Čiperka (Pavel Jurkovič, text Eva Hurdová)
Ukolébavka pro dcerku (Petr Eben, text Václav Čtvrtek)
Osika (Pavel Jurkovič, text Eva Hurdová)
Byla jedna želví máma (Richard Kubernát, text Václav Čtvrtek)
Čepička za jablíčka (Jiří Vyskočil)
Číhaná (V. Křížová)

3. **Všude se zpívá** - písničky z různých koutů světa a výběr z cyklu Jiřího

Pavlici: Slunovrat na texty Jana Skácela a lidovou poezii

Požehnání (Irsko, český text Pavel Linka)
Portsmouth (Anglie, český text Pavel Linka)
Vězeňská (Anglie, český text Pavel Linka)
Veselá zima (Izrael, český text Pavel Linka)
Já vám píseň zazpívám (Francie, český text Pavel Jurkovič)
To anděl kámen odvalil (spirituál)
He's got the whole world (spirituál)
Vivat vinum (Pavel Linka na text Carminy burany, český text Traxleři)
Chut' na víno (Ludwig Senfl, český text Pavel Linka)
Asikhatali (Jižní Afrika, český text Pavel Linka)
Duch mé milé (Irsko, český text Jan Lašťovička)
Na zahrádce (cikánská, český text Ivo Havlů)

Early in the morning (český text Marie a Filip Novotní)
Tři cikáni (Skotsko, český text Jan Lašťovička)
Ó, pane, zhasíná den (večerní modlitba)
Vteřina v lednu (Jiří Pavlica, text Jan Skácel)
Karneval (Jiří Pavlica, lidový text)
Svatý Ján (Jiří Pavlica, lidový text)
Na slunci (Jiří Pavlica, text Jan Skácel)
Pozdraveno budiž světlo (Jiří Pavlica, biblický text)
Sonet o lásce a modrém portugalu (Jiří Pavlica, text Jan Skácel)
Pohádka O námořnické škole

7. Lektori pelhřimovského kurzu

Pavel Jurkovič (1933)

Hlavní lektor, zakladatel kurzu, hudební náplň kurzu

Narodil se ve Starém Poddvorově na Podluží, ve vesnici, kde se dodržovaly staré tradice od jara do zimy, což mělo samozřejmě na jeho další působení nesporný vliv. Absolvoval pražskou Scholu cantorum a Pedagogické gymnázium, svůj život zasvětil hudbě (Noví pěvci madrigalů a komorní hudby 1957, Pražští madrigalisté 1967) a především činnosti pedagoga (mj. ZŠ v Umělecké ulici na Praze 7). Podílel se na řadě učebnic a metodických příruček hudební výchovy. Velký význam pro jeho práci měl studijní pobyt na Orffově institutu v Salcburku (1965–1967) i osobní setkání s Carlem Orffem. Je zakladatelem, prvním prezidentem a lektorem České Orffovy společnosti (1995). Jeho tvorba zahrnuje rovněž kurzy a semináře hudební výchovy, hudbu pro rozhlas, desítky rozhlasových pořadů pro děti, hudbu pro televizi a divadlo, spolupracoval téměř na dvou desítkách pořadů s poetickou vinárnou Viola. Mezi jeho zájmy neodmyslitelně patří poezie. Přiklání se k tradičnímu českému kantorství – tak i u něj k pedagogické činnosti patří aktivity koncertní, skladatelské a publikační.

Jiřina Rákosníková (1948)

lektorka - pohybová výchova

Jiřina Rákosníková se narodila na venkově poblíž Brna. V tamějším divadelním spolku se projevil její taneční talent, proto byla přijata na brněnskou taneční školu. Později začala ve Státním souboru písní a tanců studovat pedagogiku. I přes to, že odjela na tři měsíce do Ameriky a během studií se jí narodily obě děti, studia ukončila v řádném termínu. Po mateřské učila 13 let na LŠU ve Vysočanech. Tři roky spolupracovala s loutkovou katedrou DAMU (1986-1989), později učila na dálkovém studiu dramatickou výchovu. Dalším jejím působištěm bylo První pražské reálné gymnázium, učila také studenty herectví prezenčního studia na DAMU. Od roku 1992 vedla volitelné taneční hodiny na Arcibiskupském gymnáziu. Od roku 1992 má svůj kroužek Hrajeme si u maminky, který běží dodnes. Jeden rok vyučovala hudebně-pohybovou výchovu na pedagogické fakultě.

Do Pelhřimova jezdila s dětmi.

Jana Žižková (1957)

hlavní lektorka

Od šesti let navštěvovala LŠU obor klavír. Studovala klavír na pražské konzervatoři, kde brala soukromé hodiny operního zpěvu u Zdeňka Otavy. Později studovala zpěv na AMU. Po studiu byla přijata do pěveckého sboru československého rozhlasu, záhy ale odešla na mateřskou dovolenou. Po deseti letech začala učit na ZŠ Jana Masaryka hudební výchovu a angličtinu. Později učila hudební výchovu na Gymnáziu na Pražačce. Převzala hudební výchovu po Pavlu Jurkovičovi na ZŠ s rozšířenou hudební výchovou v Umělecké ulici, kde působí dodnes. Navštěvuje víkendové kurzy pro učitele pořádané Orffovou společností.

Do Pelhřimova jezdí se čtyřmi dětmi, od roku 2007 i s jedním vnoučetem.

Ludmila Battěková (1963)

lektorka – pohybová výchova

Ludmila Battěková vystudovala nástavbové studium taneční pedagogiky na AMU a také absolvovala dvouletý cyklus seminářů Hudebně pohybové výchovy inspirovaný Orffovou školou. Od roku 1979 je členkou souboru Vycpálkovci. Je absolventkou kurzů pořádaných ČOS. Šest let pracovala v tanečním studiu ÚKDŽ a dětském folklorním souboru Rozmarýnek, od roku 1995 je taneční pedagožkou v ZUŠ Bajkalská (soubor Prstýnek). Mezi lety 1996 a 2002 působila na katedře Výchovné dramatiky DAMU (metodika pohybové výchovy pro děti), od roku 1996 je lektorkou prázdninového kurzu „Rodina zpívá, hraje a tancuje“. Na kurzech spolupracuje s P. Jurkovičem a J.Žižkovou.

Do Pelhřimova jezdí se dvěma syny.

Pavel Linka (1960)

lektor – orchestr, hudební náplň kurzu

Vystudoval PedF Hradec Králové obor první stupeň se specializací na hudební výchovu, zpíval ve smíšeném sboru Smetana a v souboru zabývajícím se barokní hudbou hrál na basu. Absolvoval letní školu staré hudby na flétny, ovládá základy hry na varhany. Po škole šel hned učit, tři roky v okrese Znojmo, od roku 1987 učí na základní škole v Příbyslavi, kde ještě vede chrámový sbor a šestičlenný soubor La via hrající starou středověkou muziku (do období baroka).

Do Pelhřimova jezdí s celou rodinou, tedy manželkou a třemi dětmi.

Hana Halíková (1950)

Organizátorka pelhřimovského kurzu

Vystudovala Filozofickou fakultu Univerzity Karlovy, obor hudební věda-ruština, hudbou se zabývala už od dětství. Nadšeně chodila do mnohých sborů, na dlouhou dobu zakotvila ve VUSu (Vysokoškolský umělecký soubor). 16 let byla zaměstnankyní ČHS – referentkou pro kulturně-výchovnou činnost. Starala se o hudebně-pedagogickou sekci, zařizovala semináře pro učitele po celé republice. Dnes učí hudební výchovu na základní škole.

Do Pelhřimova jezdila dlouhá léta s dětmi, dnes jezdí se sestrou a jejími vnoučaty.

Alena Adamová (1949)

Učitelka ve školce

Alena Adamová má pedagogické vzdělání zakončené doktorátem z pedagogiky. V mateřské školce učí 38 let, z toho 30 let je její ředitelkou. Od r. 1974 je pravidelnou účastnicí týdenních kurzů ČHS Cheb, Znojmo, organizátorkou prostějovských a rychnovských kurzů, víkendových setkání sekce HV, je účastnicí mezinárodních kurzů ČOS ve Slavonicích a Brně.

Zpívání rodičů s dětmi praktikovala ve své mateřské školce, v Pelhřimově poprvé v r. 1994 v celostátním měřítku.

V posledních letech jezdí do Pelhřimova s manželem a vnoučaty.

Rafaela Drgáčová (1958)

lektorka - hodiny poslechu; konferenciérka

Studovala na Janáčkově konzervatoři Ostrava v letech 1973 – 79 obor violoncello. Od roku 1979 do současnosti vyučuje na Základní umělecké škole v Jeseníku violoncello, klavír, komorní hru a hudební teorii. Přípravuje žáky na studium na odborných uměleckých a pedagogických školách v oboru violoncella a hudební teorie.

Je dlouholetou předsedkyní pobočky Hudební mládeže ČR v Jeseníku, členkou bývalé České hudební společnosti (Sekce pro hudební výchovu) a členkou České Orffovy společnosti (ČOS), od roku 2003 její lektorkou v rámci seminářů v ČR i mezinárodních kurzů v duchu idejí Carla Orffa. Účastnila se hospitačního pobytu na Orff institutu v Salcburku a dalších mezinárodních kursů (Slavonice, Krakov, Nitra), absolvovala muzikoterapeutické kurzy v Praze. Je autorkou

přednášek a koncertů pro Akademii III. věku a veřejnost v Jeseníku, autorkou a vedoucí kursu MKZ v Jeseníku „Hrátky s hudbou – Zpívání pro rodiny s dětmi“ - od roku 1993 po současnost. Dále je okresní metodickou hudební nauky, od září 2006 členka koordinačního týmu při MŠMT hudební nauky - příprava RVP pro hudební nauky na ZUŠ, od dubna 2007 krajská metodička HN – Olomoucký kraj.

Věra Číhalová (1947)

lektorka - zpěv

Až do roku 1998 vedla sbor a orchestr na kurzech v Pelhřimově. Vystudovala Pedagogickou fakultu Univerzity Palackého v Olomouci, kde získala doktorát na Katedře hudební výchovy a hudební vědy. Absolvovala mnohé hudební kurzy – např. kurz modernizace hudební výchovy. Přínosnou pro ni byla stáž na Orffově institutu v Salzburku. Spolupracovala s Výzkumným ústavem v Praze a SPN. Byla lektorkou seminářů hudební výchovy po celé republice. Učila na základní škole s rozšířenou výukou hudební výchovou v Olomouci, poté na Slovanském gymnáziu v Olomouci a Škole dramatického umění v Šumperku. Spolupracovala s Moravským divadlem Olomouc nebo Moravskou filharmonií Olomouc.

Kurz navštěvovala společně se svou dcerou Annou.

Jan Veverka (1951)

lektor - flétny a orchestr

Vystudoval ČVUT, obor pozemní stavby a spoluvlastní stavební firmu. Na LŠU v Náchodě absolvoval dva cykly hoboje a houslí, několik let byl členem Náchodského symfonického orchestru, pražského orchestru Academia, Orchestru Prahy 5. Působil v amatérském dechovém kvintetu, také zpíval ve VUSu a hrál na basu v hudební skupině Heuréka (folk, spirituály, židovské písně).

Do Pelhřimova jezdil s celou rodinou – manželkou a dvěma dětmi.

Jitka Kafková (1956)

lektorka - flétny

Jitka Kafková je vystudovaná zahradnice a zároveň dálkově studovala na SPGŠ obor učitelství na MŠ. V okolí Brna, odkud pochází, učila na několika základních školách, kde působila jako učitelka i jako vychovatelka. V současné době stále učí na jedné z nich, vede sbor 37 žáků a kroužek hry na zobcovou flétnu. Věnuje se také soukromé výuce na klávesy, sopránovou nebo zobcovou flétnu a

kytaru. Sama zpívá ve smíšených pěveckých sborech. Účastní se mnoha hudebních seminářů pro učitele po celé ČR.

Do Pelhřimova jezdí se dvěma dětmi.

Dominik Linka (1986)

režie pohádek

Syn lektora Pavla Linky navštěvuje kurz pravidelně od roku 1993, ani jednou nevynechal. Vystudoval Pražskou konzervatoř, obor hudebně-dramatický a nyní působí v divadle v Českých Budějovicích. Od roku 2005 kompletně režíruje pelhřimovské pohádky a zároveň se na jejich tvorbě podílí s otcem (nejčastěji píše texty, Pavel Linka skládá hudbu). Ve volném čase před podvečerními zkouškami nacvičuje divadlo s dětmi, spolupracuje s rodiči pomáhajícími s výrobou kostýmů.

Do Pelhřimova jezdí s celou rodinou.

8. Zhodnocení pelhřimovského kurzu v roce 2007

Jako příklad průběhu kurzu jsem zvolila ročník 2007, protože v té době jsem měla možnost získat důležité informace, a to formou dotazníku a sledováním realizace programu kurzu.

8.1 Zpracování dotazníku

Dotazník jsem v Pelhřimově zadala v létě roku 2007. Zajímalo mě, jaké je složení kurzu, osazenstvo, jaký mají ke kurzu vztah, jak se kurz dotýká jejich hudebního i normálního života, zajímala jsem se také o hojně zastoupenou skupinu pedagogů – tedy jak oni využívají materiály či poznatky z kurzu ve své výuce. Čerpala jsem i z videonahrávky a tabulek týkajících se návštěvnosti kurzu a opakované návštěvnosti. Na dotazník odpovídalo 37 žen a dva muži, to znamená 39 dospělých účastníků kurzu. Kurz v roce 2007 měl návštěvnost 46 dospělých, odpověděla tedy velká většina. Z odpovědí většiny dotazovaných bylo cítit velké nadšení pro věc, radost z hudby a láska k ní – možná ale na úkor objektivitu jejich odpovědí. Ale možná i tento fakt o leccems vypovídá – každý si našel to dobré, nikdo nikoho neurazil (ani v rámci otázky srovnání lektorů) – můžeme z toho usoudit, že lidé kurz opravdu navštěvují rádi a s velkým potěšením.

Z celkového počtu vyplnivších **osm lidí žije na venkově** (jednou Praha-východ, Praha-západ, 3 jižní Morava, 3 Olomoucký kraj. 11 lidí žije v Praze, zbytek (tedy 20 lidí) v jiných městech Česka.

Jak jste se o kurzu dozvěděli? (procenta z celkového počtu odpověděvších)

- a) od přátel, kolegů, známých (38,5 %)
- b) od rodiny (12,8 %)
- c) z časopisu ČHS (12,8 %)
- d) jezdí od dětství, teď už i se svou vlastní rodinou (5 %)
- e) od paní Halíkové (5 %)
- f) z rádia (5 %)
- g) na semináři Pavla Jurkoviče (5 %)
- h) Hudební rozhledy (5 %)
- i) vyslán/a z pracoviště (2,5 %)
- j) od jiného účastníka (2,5 %)
- k) z jiného tisku (2,5 %)
- l) na kurzech ČOS (2,5 %)

Jak říká Pavel Jurkovič, největší propagaci kurzu dělají sami dospělí účastníci a samozřejmě i jejich děti – výsledky mého výzkumu tuto myšlenku jen potvrzují. Lidé kolem sebe šíří optimistické a pochvalné zprávy o kurzu, je ale vidět, že kus propagační práce udělala i ČHS prostřednictvím svých periodik a v rámci akcí pořádaných touto společností. Zásahu na propagaci mají i noviny ČHS, pod jejíž patronací kurzy fungovaly. Velmi zajímavou skupinou jsou lidé, kteří jezdili na kurz s rodiči a nyní jezdí se svou vlastní rodinou, jde tedy o postupný zásah do tří generací jedné rodiny.

Pokolikáté jste letos na kurzu? jaký je důvod návratu?

Na prvních dvou místech jsou lidé, kteří přijeli na kurz popáté a počtvrté, hned za nimi jsou lidé, co přijeli poprvé a podruhé. Poprvé přijelo jedenáct lidí, to znamená 11,3 %, dalších 89,7 % přijelo opakovaně. Podle Pavla Jurkoviče jsou právě tito „tahouni“ nejvíc zapotřebí.

popáté (14,5 %)

počtvrté (12,4 %)

poprvé (11,3 %)

podruhé (8,3 %)

pošesté (8,3 %)

podeváté (7,2 %)

posedmé. (6,2 %)

potřinácté (6,2 %)

podvanácté (5,2 %)

poosmé (4,1 %)

potřetí (3,1 %)

počtrnácté (3,1 %)

poosmnácté (3,1 %)

popatnácté (2 %)

počtrnácté (2 %)

podesáté (1 %)

posedmnácté (1 %)

podevatenácté (1 %)

pošestnácté (1 %)

Devatenáctkrát přijela jen Hanka Halíková, osmnáctkrát Jana Žižková, Irena Prančlová a Zdeňka Marešová, sedmnáctkrát já.

Důvod návratu: lidé většinou odpověděli na jednu nebo dvě nejdůležitější věci, z toho vyplynulo, že hlavní důvody jsou tyto: (procenta z celkového počtu odpovědí, kterých mohlo být víc)

- a) **bohatý program - zpívání a tancování 23 %**
- b) **kolektiv 22 %**
- c) přátelská a tvořivá atmosféra 18 %
- d) inspirace k profesnímu využití (nové náměty) 7 %
- e) aktivní relaxace 5,5 %
- f) láska k muzice – nové hudební podněty (písničky) 5,5 %
- g) čas s rodinou 5,5 %
- h) příjemné strávení prázdnin 5,5 %
- i) motivace dětí 4 %
- j) generační seskupení (koexistence několika generací) 3 %
- k) prostředí 1 %

Nejčastěji se lidé vrací kvůli samotnému obsahu kurzu - tedy zpívání a tancování, moc důležitý je pro ně také kolektiv, kterým se obklopují.

Jezdíte i na jiné hudební kurzy?

13 účastníků odpovědělo kladně, z toho nejvíce kurzy ČOS (6), muzikoterapie (2), sbormistrovské kurzy (2), oborové kurzy, jednodenní semináře, kurzy pro učitele

Dokončené vzdělání

středoškolské (43,5 %)

vysokoškolské (56,5 %)

Poměr vzdělání je celkem vyrovnaný, mnozí učitelé mají středoškolské pedagogické vzdělání, někteří nemají žádné hudební vzdělání, a učí hudební výchovu.

Nejvyšší dosažené hudební vzdělání

ZUŠ (dříve LŠU) 30 %

žádné 22,5 %, z toho téměř 50 % jsou samoukové, kteří se začali učit

v Pelhřimově

pedagogická fakulta s HV pro SŠ 15 %

střední pedagogická škola 7,5 %

pedagogická fakulta s HV 1. stupeň 5 %

soukromé hudební vzdělání 7,5 % (přičemž jeden ukončil státní zkouškou z klavíru)

konzervatoř 5 %

AMU 5 %

kurzy muzikoterapie 2,5 %

Na jaký hudební nástroj hraje? (procenta z celkového počtu nástrojů)

klavír jako doprovod ve škole či amatérsky 34 %

zobcová flétna 24,5 %

kytara 12,3 %

orffovy nástroje 12,3 %

housle 3 %

klavír profesionálně (koncertně) 3 %

lyra 3 %

elektrické varhany 3 %

klarinet 1,5 %

akordeon 1,5 %

violoncello 1,5 %

Nejvíce je klavíristů (učitelé klavír potřebují ke své profesi). Velká část (14 lidí) pak uvedla dva hudební nástroje v kombinaci klavír a zobcová flétna.

Učitelé

Jste učitel?

ano 54 %

ne 46 %

Více jak polovina dospělých účastníků kurzu jsou (nebo byli) učitelé.

Jak využívají učitelé kurzy v praxi:

Všichni, co učí, odpověděli, že materiály ve výuce nějakým způsobem využívají. Vedle učebnic tak zpěvníky a noty z kurzu tvoří velkou zásobárnu lidových i umělých písní, které dnes děti moc neumí, samozřejmě mohou čerpat i z písní z celého světa či spirituálů, což je pro děti v dnešní době vděčný materiál

notový materiál a tanečky 62 %

metodika 15 %

nástrojové doprovody (orffovy i orchestr) 12 %

pouštění videa ve škole (jako inspirace) 9 %

inspirace rozhovory s lektory a účastníky 3 %

Jeden lektor se přímo inspiroval pedagogikou jmenovitě Pavla Jurkoviče a Jiřiny Rákosníkové a mnohé (i když se tomu přiznal jen jeden) jistě inspirují rozhovory s ostatními učiteli.

Dítě (odpovídají celé rodiny nebo jeden rodič, pokud je s dítětem na kurzu sám)

Jaké je hudební vzdělání dítěte?

43 dětí z 52 - tedy **82,7 %** hraje na hudební nástroj nebo tancuje, popřípadě kombinuje více zájmů

a) v rámci ZUŠ – z nich:

klavír 22 %

flétna 20 %; z toho 60 % zobcová, 20 % altová, 20 % příčná

taneční kroužek 18 %

zpěv 18 % (sborový i sólový)

housle 16,5 %

kytara 9 %

violoncello 5,5 %

klarinet 3,6 %

akordeon 3,6 %

trubka 2 %

dramatická výchova 2 %

b) konzervatoř – klarinet 1

c) soukromé hodiny

klavír – 2

tanec 2

housle 1

d) HV škola s rozšířenou výukou

flétna 3

e) výuka doma

flétna 4

kytara 2

keyboard 2

Některé děti mají více hudebních aktivit najednou, a to v těchto kombinacích:

klavír-tanec

housle-zpěv

cello-tanec

klavír-zpěv

klarinet-flétna

kytara-tanec

zpěv, kytara, příčná flétna

klavír-tanec-kytara

flétna.kytara

housle.tanec

zpěv-housle-flétna

zpěv-zobcová flétna-tanec

flétna-zpěv

„Volba nástroje bývá někdy po přání rodičů, když mají pocit, že jejich dítě má hudební nadání; jindy si zvolí děti instrument samy, vidí-li ho a slyší přímo „v provozu“ a naleznou v něm zalíbení. Někdy pak volbu vyprovokuje větší lidské společenství, třeba sezení u ohně ve skautském oddílu, kde se zpívá a kde je kytara vítaným doprovodem společného zpěvu.“ (In: Jurkovič 2006, 39-40)

Dítě si nástroj vybralo nebo mu byl vybrán?

a) samo si ho vybralo 67,5 %

b) bylo mu vybráno 32,5 %

„Ať už zvolí nástroj rodiče nebo dítě samo, bývá další průběh hudebního vzdělávání stejný: buď dítě vytrvá, nebo se počáteční zájem promění v rozčarování. Cvičení z hodiny na hodinu se stane trápením, a to mnohdy proto, že ho to odvádí od jiných zájmů nebo má pocit, že veškerá námaha nepřináší uspokojující výsledek. Tady hraje důležitou roli rodič, který by měl dítě povzbudit, a samozřejmě učitel, který přece tuto stávající nechuť pozná.“ (In: Jurkovič 2006, 40).

Přispěl nějakým způsobem kurz k rozhodnutí dítěte učit se na nástroj?

pokud nepřispěl, většinou se dítě začalo na nástroj učit už před první návštěvou kurzu)

ano 42 %

samo se naučilo na flétnu nebo se začalo učit v Pelhřimově (3 případy)

ne 34 %

upevňuje se motivace 16 %

posiluje lásku k lidové písni 8 %

Přispěl nějakým způsobem pelhřimovský kurz k vašemu rozhodnutí, aby se dítě učilo hudbě?

a) ano 44 %

b) ne 56 %

Výzkum odrostlé mládeže:

Jeden člověk z devíti, se dodnes zabývá hudbou profesionálně, ostatní amatérsky, jeden je učitel (já). Všichni hráli na hudební nástroj, čtyři z nich už nehrají vůbec, tři pravidelně a dva občas. Pět (tedy 50 %) ovlivnil k výběru hudebního nástroje právě hudební kurz v Pelhřimově.

Muzicírujete doma s rodinou?

a) ano, často 43 %

b) jen při některých příležitostech (Vánoce, narozeniny,...) 37 %

b) výjimečně 11,5 %

c) ne 8,5 %

Většina lidí tedy hudbu v různém měřítku doma provozuje.

Jak ovlivňuje pelhřimovský kurz klima rodiny? (procenta z celkového počtu odpovědí)

doma si zpíváme písničky z Pelhřimova – 41 %

mluvíme o kurzu – 35,5 %

tančíme si na písničky – 14 %

jinak – 9,5 % (rodinné divadlo se zpěvy a tanci, dopisování si s přáteli, návštěvy, vůle věnovat se hudbě pro radost, motivace k výkonu dětí)

vůbec – 0 %

nejčastější kombinace – zpíváme a mluvíme

zpíváme, tančíme a mluvíme

Pelhřimovský kurz tedy více či méně ovlivňuje klima každé rodiny.

Zpěvníky:

Zpěvníky kupujete

pro každého jeden – 64 %

jeden do rodiny – 20,5 %

jen pro některé členy rodiny – 15,5 %

Schováváte staré zpěvníky?

a) ano 97,5 %

b) ne (jsme tu poprvé)

Valná většina účastníků si pro vlastní muzikantské potřeby schovává staré zpěvníky.

Používáte zpěvník i během roku? (lidé, co byli poprvé, neodpovídali)

a) ano 89 %

(z toho občas 37,5 %, skoro denně 31 %, jen ve škole 15,5 %, zvláštní příležitosti 9,5 %, sami pro sebe 3 %)

b) ne 11 %

Přínosy lektorského teamu:

Je vidět, že většina účastníků kurzu si lektorů váží, chová k nim úctu, považuje je za autority. Zde bych vyjmenovala přínosy současného teamu, které se u mnohých lidí opakovaly:

respekt, autorita

efektivní rozvržení práce

dobrá pracovní morálka

rychlost a snadná zapamatovatelnost tanců

nasazení

trpělivost

profesionalita

osobní pedagogický vklad každého lektora

cíle, za kterými lektoři od začátku až do konce jdou

zápal pro věc

pokračování v myšlenkách zakladatelů

přizpůsobení všem věkovým vrstvám

svědomitá práce

láska k hudbě

obětavost

kultivovanost, s jakou výuka probíhá

vzácně se doplňující kombinace osobností

Při srovnání současného a minulého teamu dva lidé vytkli změnu třetího oddílu zpěvníku a menší kázeň (pozdní příchody na zkoušky a podobně), jinak k žádnému radikálnímu srovnání nedošlo.

Přínos pelhřimovského kurzu pro vaši rodinu:

přátelé 21 %

rodinná pospolitost, souznění s dítětem 18,5 %

učíme se zpívat písně (rozšíření repertoáru) a tance 18,5 %

aktivní zábava o prázdninách 14,5 %

děti se umí postavit ke společenskému chování a tanci 7,5 %

společná tvorba 6 %

motivace 5 %

činnost, která mě baví 3,5 %

máme se celý rok na co těšit 3,5 %

hudební prožitek 1 %

estetická hodnota 1 %

Největším přínosy se týkají oblasti mezilidských vztahů. Na prvním místě přátelství – mnohé rodiny, co se poznaly v Pelhřimově, se během roku pravidelně navštěvují a jsou spolu v kontaktu. Utvrzení rodinných vztahů – v dnešní době, kdy se lidé v rodině spíše odcizují, je Pelhřimov tím pravým místem pro semknutí, nové sblížení. Společně s prohloubením vztahů v rodině obsadil druhé místo nácvik písní.

Program a oblíbená hudba

Co máte z programu nejraději?

dopolední zpívání a tancování rodičů s dětmi 35 %

podvečerní zpívání a tancování 28 %

večerní zpívání pro dospělé 28 %

dopolední bloky (i orchestr) 9 %

nejčastější bylo pořadí dopolední zpívání, podvečerní zpívání, večerní zpívání pro dospělé

Jaký typ hudby, co provozujete v Pelhřimově, Vás oslovuje nejvíce?

lidové písničky 31 %

písničky z celého světa 25,5 %

stará hudba 22 %

autorské písně 21,5 %

11 lidí uvedlo, že se jim líbí úplně vše na stejné úrovni, právě pro svou rozmanitost. Lidové písničky a písničky z celého světa jsou překvapivě skoro stejně ohodnoceny!

Odstuplé pelhřimovské mládeži jsem položila otázku, jaké 3 písničky jim nejvíce utkvěly v paměti. Ze třiceti vybraných písní se v ani jedné neshodli.

Dáváte přednost

zpěvu/nástroji – 60,5 %

tanci – 39,5 %

Pět lidí upřednostňuje tanec z důvodu, že neumí zpívat a na nic hrát, 16 lidí bere tanec a zpěv jako rovnocenné, jdoucí ruku v ruce, což je vlastně smyslem kurzu!

Co mají rády vaše děti:

a) dopolední spol. program 35 %

b) dopolední bloky 28,5 %

c) podvečerní zpívání 21 %

d) samostatnou přípravu 8 %

e) nácvik pohádky 6 %

f) večerní zpívání 1 %

Zcela jasně vyhrává dopolední program rodičů s dětmi, nacvičuje se rozmanitý repertoár. Problematické v dopoledních blocích je asi tancování, ale po počátečním překonání studu už to jde hladce. Výzkum s pelhřimovskou mládeží ukázal, že největší bariérou je pro děti tanec – hlavně pro chlapce. Většina z nich (7 z 10) nerada v určitém věku (puberta) jezdila do Pelhřimova právě kvůli tanci, jeden

účastník vzpomínal, jak se pravidelně před taneční hodinou schovával do skříně a byl hledán po celé budově. Jiná účastnice zase musela tancovat s někým, s kým nechtěla, a proto pak nějakou dobu odmítala do Pelhřimova jezdit.

Seznamujete další lidi s obsahem kurzu?

ano 92,5 %

ne 7,5 %

pokud ano, jak? (procenta z celkového počtu odpovědí)

vyprávím 45,5 %

pouštím video 23,5 %

přivedl jsem je na kurz 13 %

předvádí (tanec nebo zpěv) 11 %

scházím se s nimi a zpívám písně 5,5 %

prostřednictvím tisku 2 %

ukazují fotografie 2 %

Je patrná velká, úmyslná či neúmyslná propagace ze strany účastníků kurzu. Skoro všichni se o kurzu nějakým způsobem zmiňují, nejvíce samozřejmě vyprávěním a překvapivě i pouštěním videí ostatním lidem (ať už v rámci výuky nebo v rámci různých sešlostí). Kurz vlastně ani jinou (třeba mediální) propagaci nepotřebuje, protože je stále víc než obsazený. Pelhřimov se stal součástí života, ročního cyklu pravidelných účastníků. Kurz také svým způsobem „propagují“ děti – když se jim v Pelhřimově líbí, dovedou často tak dlouho přemlouvat, až rodiče svolí a jede se.

Volný čas v Pelhřimově:

Všichni lidé tráví čas podobným způsobem a na podobných místech; uvádím ty nejfrekventovanější.

Město – procházky po městě, návštěva místních památek (věž, muzeum strašidel, muzeum kuriozit, ...), nákupy, cukrárny, restaurace
sportovní vyžití – fotbal (v blízkosti je hřiště), plavání v bazénu nebo v nedalekém rybníce

Výlety (vždycky jednou až dvakrát za kurz) – Křemešník, Tábor, ...(viz příloha č. 3

Večer – povídání na internátních kuchyňkách, procházky po městě

8.2 Sledování realizace programu kurzu 2007

V roce 2007 byl pelhřimovský orchestr v tomto složení:

1 elektrické klávesy

4 housle

2 violoncella

kontrabas

2 příčné flétny

3 zobcové flétny

kytara

harmonika

orffův instrumentář (který se využívá jen na některé písničky a střídají se u něj různí lidé).

Pavel Linka s Janou Žižkovou se střídají v dirigování (Pavel Linka diriguje, když Jana Žižková tancuje a podobně)

Ve velkém, flétnovém orchestru Pavla Linky hrály tyto nástroje:

5 sopránových fléten

4 altové flétny

2 příčné flétny

1 violoncello

V některých skladbách se přidaly dvoje housle.

Složení závěrečného vystoupení ukazuje vše, co se za týden společně nacvičilo. V posledních letech probíhala závěrečná vystoupení v podobném schématu, které se za ta léta osvědčilo.

Využití zpěvníku

V první, lidové části zpěvníku je 18 písní, ve druhé, té pro děti, je jich 20, písniček z celého světa je 21: dohromady to je tedy **59 skladeb na týden** –to není málo, je to možná moc. - v reálu se jich v rámci vystoupení ze zpěvníku předvedlo, to znamená zhruba nacvičilo (i když se někdy nedělá úplně všechno) **32**, tedy něco málo přes polovinu. Pro někoho může být tak tlustý zpěvník demotivující, říká si – tolik písniček, to se přeci nemůžu naučit!

Myslím, že tu část, která se nepřežpívá, by si mohli nechat lektoři na další rok, vždyť ty písně zůstanou úplně nevyužité a přitom jsou leckdy krásné a zajímavé. Je otázkou, zda se chceme naučit co nejvíce písniček nebo daleko menší množství dotáhnout na nějakou úroveň, kvalitu. V Novém informátoriu školy mateřské Jan Amos Komenský říká: „Co zraje, nespěchá“. Zvláště u dětí se některé věci nesmí uspěchat a to se možná týká současného pelhřimovského kurzu. Ve velkém množství písniček, které se dělají jak na běžícím pásu, nezbude čas na to si jednotlivé prožít, dostat se do hloubky, dostat se jim pod kůži. Není kam spěchat.

Vystoupení 2007

Obvykle bývá každoročně program sestaven v podobném pořadí, tedy v obvyklém sledu jednotlivých skupin, který se lety osvědčil. Každá skupina účinkuje jen chvíli, aby nebyl program jednotvárný a také, aby to děti vydržely, dvě a půl hodiny, to je dlouhá doba .

Sbor nejmladší – skupina A:

Malí muzikanti

Kuchyňská kapela

O flétničce

Mateřská škola

Svátek zvířat (Uhlíř, Svěrák)

Čí je děvče (hanácká lidová)

Flétny – začátečníci

5 lidových říkadel

Skupina A a nejmladší děti

Maková zrníčka

Pelhřimovští pištcí (název od táty)

Melodie z pohádek v úpravě Jitky Kafkové

Mach a Šebestová, Rozvíjej se poupátko, Princezna ze mlejna, Včelí medvídci.

Rodiče a děti – skupina u pásovce

Vítr foukal

Jen mně, dudáčku

V tom vizovském zámku

Skupina A a nejmladší děti

Dudáci

Duli dej

Skupina A

Budliky

Rodiče a skupina C

Chvála noci

Cum decore

Vinař

Skupina A a nejmladší děti

Prádlo

Vláček

Sbor B a C

Be bop a-lula

Z Betléma se ozývá

Adiemus (to Jana získala na praxi)

Sbor rodiče

Já šaty mám

Až se Johnny vrátí zpět

Vlaštovčí píseň

Dub dub du

I'm rolling

A – Pohádka o toulavých muzikantech a skřítcích nezbednících Pavel a

    Dominik Linkovi)

Skupina B - tanec

Zdalo se mi, zdalo

Což tak těm zálinskejm

Rodiče a děti

Marjánko

Pilky

Tolavy

Skupina A - tanec

Polka

Kdyby se v komnatách

Skupina C - tanec

Ptáček zpěvák

V tý postřekovský hospodě

Orchestr letos pojmenovaný Pilgrim winds (každý rok má jiné jméno)

Maiden Lane

Mozart – lento

Gordon Young – Prelude in classic style

se sborem - Virginie

Preludium v klasickém stylu – Gordon Young – původně varhanní skladba, je to úprava varhanní skladby

B - tanec

Kdo chce býti veselý

C - tanec

Black nag

Rodiče a skupina C – zpěv

Halleluja

Ufaracta

9. Závěry

Celá léta mi zní v hlavě dvě melodie, zpívám si je, každý den si na ně vzpomenu. Až když jsem viděla video z roku 1990, tedy 18 let zpátky, zjistila jsem, že toho roku (tedy v mém prvním pelhřimovském roce) jsme tyto dvě písně nacvičovali. A asi by mi v hlavě zůstaly, i kdybych byla na kurzu jen jednou....

V Pelhřimově se schází sociálně rozmanitá skupina lidí – zhruba půl napůl zastoupena středoškoláky a vysokoškoláky; jsou to lidé s hudebním vzděláním i bez; lidé majetní i nemajetní; někteří mají pobyt v kurzu namísto dovolené a šetří na to celý rok. Děti se naučí komunikovat s dětmi chytrými, hloupějšími, problémovými, neproblémovými...prostě, je tam průřez všemi možnými vrstvami.

Kurz „Rodina zpívá, hraje a tancuje“ je nepřebornou studnicí nápadů a inspirace pro učitele. Ti zde mohou vyzkoušet sami na sobě a na dětech vše v praxi, vidí, jak se ta která věc dětem líbí a pro koho se spíš hodí, včetně úskalí, na která mohou narazit. Mnozí učitelé mají pelhřimovský zpěvníček jako náhradu za oficiální materiály a pomáhají jim v návratu k lidové písni. Také tematická utříděnost ušetří hodně práce.

Kurz je zároveň i motivací pro děti, aby se po celý rok nepolevovaly ve studiu hudby. Jeden z impulzů, kterým rodiče povzbuzují děti, je: „Nezapomeň, že v létě budeš hrát v Pelhřimově?!“ V mnoha ZUŠ se dnes ensemblová hra nepěstuje a zde se dětem nabízí přímo škola hudebního utváření, kdy povzbuzení přichází muzikou, ne slovy. Děti se seznamují se širokým spektrem typů hudby – pro život je důležité, aby je poznaly.

Významné je zde i soužití dvou generací – dětí a dospělých, založené na spolupráci a celodenní společné činnosti. Rodiny společně tráví čas, je to moment, kde se mohou přiblížit, inspirovat se, jak se ve stejných situacích k sobě chovají jiné rodiny. Jak říká Pavel Jurkovič – děti napodobují vzory, v Pelhřimově by měly být jen vzory dobré a přínosné. V současné době počítačů a on-line komunikace se rodiny se odcizují, nemají tak silné vazby, hudební kurz celoroční vazby samozřejmě nenahradí, ale může je nenásilnou formou posílit.

Zajímavým přínosem je také soužití několika generací dětí – ve škole často špatně proveditelné, starší děti se „vytahují“ na ty mladší (mazáctví, šikana). V Pelhřimově děti spíše drží při sobě, nebo se nenásilně a dobrým příkladem učí, jak se k sobě chovat, jak se snést, jak spolu vydržet. Starší berou mladší děti pod

svá ochranná křídla, „táhnou“ je kupředu a mladší to pak zase za pár let odvedou při spolupráci s nováčky. Po celá léta fungují vztahy mezi mladšími a staršími (samozřejmě, vždycky se najdou výjimky) skvěle, i když vznikají ve volném čase separované skupinky, nakonec se stejně všichni sejdou u jednoho společného díla - zpěvu a tance.

Pomoc při zařazení do kolektivu Každá skupina je modelem společnosti v malém. Čas v hudebním prostředí, kde se scházejí rodiny se stejným cílem, pomáhá často k začlenění dětí s nejrůznějšími problémy. Některé děti mají problém se zařazením do dětského kolektivu, spíše se drží rodičů, trochu vybočují a neumějí si s ostatními hrát. Takové děti jsou zde respektovány a přitom jsou nenásilně zapojeny, aspoň v rámci nacvičování, do aktivit společně s jinými dětmi. Jeden rok zde byl Jakub Zachata, chlapec s Downovým syndromem, jezdí sem děti, které pocházejí z narušeně fungujících rodin a zde se dostanou do nového kolektivu, kde jim nikdo neubližuje a kde zároveň vidí dobré vzory.

Úcta k autoritám – lektoři by měli působit jako pedagogové a zároveň vést děti k lásce k hudbě. V dnešní době je otázka autority učitele ve školství složitá, v Pelhřimově je to jiné a pokud děti zlobí, rodiče vše vidí a mohou zasáhnout.

Závěrem tedy mohu jen říci, že kurzy v Pelhřimově dokážou rodiče, děti i samotné lektory obohatit a pomáhají jim i v běžném životě. Semínko je zasazeno a klíčí uvnitř, v hlavě i v srdci – vklad, který zde během týdne lidé načerpají, si nesou celý život.

Příloha 2 – Účast na jednotlivých ročnících kurzu - statistika

Tabulka (viz příloha) podrobně reflektuje obsazenost jednotlivých ročníků kurzu v Pelhřimově.

- Celkový počet účastníků se pohybuje v rozmezí od 53 do 125, což je veliké rozpětí. Nejnižší účast v roce 1991 je způsobena rozdělením kurzu na dva (druhá polovina jela s manželi Pospíšilovými). Průměrně jezdí do Pelhřimova 97 účastníků ročně. Počet účastníků převážně roste (nebo je zhruba stejný) od roku 1991 do prvního pomyslného vrcholu, roku 1998 (119 lidí). Po menších poklesech jsou dalšími vrcholy roky 2003 (120) a 2006 (125). Vrchol je to pomyslný, v tak velkém počtu se hůře pracuje a složitější je i organizační stránka kurzu.
- Velmi, až propastně rozdílné je procentuelní zastoupení mužů a žen. Málokdy jedou na kurz oba rodiče, nejčastěji z finančních důvodů. Roku 1994 bylo na kurzu nejvíce mužů (25%), nejméně roku 1995 (7%). V průměru jezdí 14,7% mužského osazenstva.
- Procento rodičů je vždy menší než procento dětí (v průměru 44 procent), téměř každý rodič přijíždí s jedním a více dítětem.
- Roku 1999 byl rovnoměrně zastoupen počet dívek i chlapců, avšak v jiných letech vždy převažují dívky. Od roku 2002 počet chlapců střídavě klesá. Celkový průměr dívčího zastoupení je 58,7%, chlapeckého 41,3%. Tento nepoměr je možná způsoben studem chlapců staršího věku (při tanci, zpěvu a podobně), které už rodiče nemohou nutit, aby s nimi jeli.
- Kurzem prošlo 535 lidí, celkový počet je 1937 účastníků, průměrně tedy jeden člověk přijel 3,6x.

Rok	celkem účastníků	rodičů:		z toho				dětí		z toho			
		počet	%	mužů	%	žen	%	počet	%	chlapců	%	dívek	%
1989	85	39	45,9	8	20,5	31	79,5	46	54,1	17	37,0	29	63,0
1990	100	45	45,0	11	24,4	34	75,6	55	55,0	21	38,2	34	61,8
1991	53	25	47,2	2	8,0	23	92,0	28	52,8	11	39,3	17	60,7
1992	66	32	48,5	5	15,6	27	84,4	34	51,5	14	41,2	20	58,8
1993	83	39	47,0	8	20,5	31	79,5	44	53,0	22	50,0	22	50,0
1994	95	44	46,3	11	25,0	33	75,0	51	53,7	25	49,0	26	51,0
1995	88	45	51,1	9	20,0	36	80,0	43	48,9	19	44,2	24	55,8
1996	92	45	48,9	12	26,7	33	73,3	47	51,1	23	48,9	24	51,1
1997	103	45	43,7	8	17,8	37	82,2	58	56,3	25	43,1	33	56,9
1998	119	53	44,5	10	18,9	43	81,1	66	55,5	25	37,9	41	62,1
1999	109	45	41,3	6	13,3	39	86,7	64	58,7	28	43,8	36	56,3
2000	103	44	42,7	6	13,6	38	86,4	59	57,3	24	40,7	35	59,3
2001	82	32	39,0	3	9,4	29	90,6	50	61,0	23	46,0	27	54,0
2002	92	36	39,1	3	8,3	33	91,7	56	60,9	28	50,0	28	50,0
2003	120	48	40,0	5	10,4	43	89,6	72	60,0	28	38,9	44	61,1
2004	113	44	38,9	3	6,8	41	93,2	69	61,1	25	36,2	44	63,8
2005	108	43	39,8	3	7,0	40	93,0	65	60,2	25	38,5	40	61,5
2006	125	47	37,6	3	6,4	44	93,6	78	62,4	30	38,5	48	61,5
2007	98	46	46,9	4	8,7	42	91,3	52	53,1	16	30,8	36	69,2
2008	103	47	45,6	6	12,8	41	87,2	56	54,4	19	33,9	37	66,1
Celkem:	1937	844	44,0	126	14,7	718	85,3	1093	56,0	448	41,3	645	58,7

Příloha č. 3 - Výlety

1990	Křemešník	Humpolec
1991	Křemešník	
1992	Mladé Bříště	
1993	Kámen, Chýnovské jeskyně	
1994	Želiv	
1995		
1996	Roštejn, Telč	Žirovnice, Kamenice n. Lipou
1997	Lipnice	Jihlava
1998	Jihlava	Mlín, Vyskytná, Proseč
1999	Červená Lhota	Želiv
2000	Kámen, Chýnovské jeskyně	Tábor
2001	Jindřichův Hradec	Humpolec, Orlík, Kaliště
2002	Želiv, kuopaliště Brtná	Blaník
2003	Choustník, Kozí hrádek	
2004	Počátky, Žirovnice	
2005	Lipnice	
2006	Červená Lhota	
2007	Třešť, Roštejn	
2008	Jihlava - ZOO	

Příloha 4 – Filmové záznamy jednotlivých ročníků kurzu na DVD

Popis jednotlivých stop

DVD č. 1

1988

1. nácvik písně Májíčku zelený formou nápodoby 1990

1990

2. rytmická rozcvička manželů Pospíšilových – opakování tleskání, pleskání, dupání, pohybová rozcvička

3. tleskání, pleskání, dupání s Pavlem Jurkovičem a rozezpívání

4. orchestr

5. nácvik kroků k písni Když jsem chodil do školy s J. Rákosníkovou

6. pohyb při poslechu s Lenkou Pospíšilovou

7. plánování vystoupení – hovor Pavla Jurkoviče s Lenkou Pospíšilovou

8. vystoupení muzikálních rodin

1993

9. Dobrý den s průvodním slovem Pavla Jurkoviče

10. flétnové vystoupení orchestru Jana Veverky

11. Já jsem muzikant

12. Kovář a bednář s úvodním uspořádáním dětí J. Rákosníkové

1994

13. začátek výstavy – Od soboty do pátku budu kreslit pohádku, vernisáž obrázků s ukázkami dětské tvorby

14. Muzikantská rodina - vystoupení Aleny Jelínkové se školkovými dětmi

15. pohádka o Koze a kůzlátkách

16. píseň Vajíčko v podání 1. stupně

17. Menuet – druhý stupeň pelhřimovské mládeže

18. Zpívej o víně - vystoupení rodin Veverkových a Žižkových

1995

19. Zahraj mji, houdečku - tanec a zpěv rodičů, sólo Jana Žižková

20. Kosí budíček, Tetky, Prší, Vlínky (vcelku, nemá smysl rozdělovat)

21. Tanec mládeže

1996

22. Ráj domova

23. Já mám děvče od Náměstě - sbor Věry Číhalové

24. Vyletěl sokol

25. Hra o svaté Dorotě

26. Country tance

1998

27. průvodní slovo Pavla Jurkoviče k vernisáži a písnička Od soboty do pátku

28. Douba du s doprovodem orffovského instrumentáře - sbor mládeže

29. Podzimní - děti první stupeň

30. flétnoví začátečníci s Jitkou Kafkovou (Maličká su, Běžela ovečka, ...)

31. Nebeští kavalérové - orchestr s Janem Veverkou

32. Záhon petržele, záhon máku – tanec mládeže

1999

- 33. Dobrý den s hudebním doprovodem
- 34. Vítání jara – dívky prvního stupně

2000

- 35. Rosto, rosto, rosto – školka
- 36. Tancovaly dvě panenky – děti první stupeň
- 37. „dospělí začátečníci“ flétny s Janem Veverkovu
- 38. Kdo chce býti veselý - sbor mládeže Jany Žižkové

2001

- 39. Píšťalka – sbor dětí
- 40. flétny s Jitkou Kafkovou – mírně pokročilí

DVD č. 2

- 41. Okolo Frýdku cestička, tanec dospělých a dětí
- 42. Chytré srnky – pohádka, první stupeň
- 43. Joshua, ten porazil Jericho, orchestr Pavla Linky
- 44. tanec třetího stupně

2002

- 45. Spi, děťátko, spi - ukolébavka malé děti
- 46. Fly like an eagle - sbor třetího stupně
- 47. Pierre Phalése – Pavanne et Gagliarde, orchestr Pavla Linky

2003

- 48. Kuchyňská kapela – školkové děti s Alenou Adamovou
- 49. Vpletla v kytku rozmarýnu – tanec dívek
- 50. Kongo – africká píseň v podání sboru dospělých
- 51. I got rhythm - orchestr
- 52. Proměny kapely Čechomor v podání druhého stupně

2004

- 53. Kakao – tanec dětí a dospělých
- 54. Píseň o čarovné vůni – druhý stupeň
- 55. Rufty, tufty – tanec třetího stupně
- 56. Freilach – hebrejská píseň v podání pelhřimovského orchestru
- 57. Až chlapečku, zavřeš víčka – ukolébavka pro nejmenší děti

2005

- 58. Hanácká lidová – školkové děti s Alenou Adamovou
- 59. Poutník a dívka - sbor mládeže (druhý a třetí stupeň)
- 60. Dou, dou přes zahradu – tančí všichni chlapeci

2006

- 61. Tingluti, tangluti
- 62. Pohádka O malé Mette

DVD

Icons:

Title   Date   Archive No.

**VIDEO
DVD 1**

Icons:

Title   Date   Archive No.

**VIDEO
DVD 2**

Příloha 5 – Fotky z jednotlivých ročníků kurzu

Title   Date   Archive No.

FOTKY

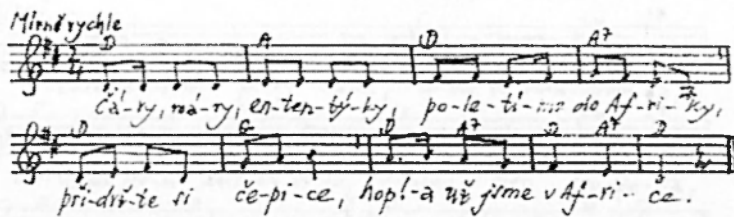
↙

Pět minut v Africe

Hudba P. Jurkovič
Text J. Žáček

Mírně rychle

Čá-ry, má-ry, en-ten-ty-ky, po-la-ti-mo do Af-ri-ky,
při-dí-že si če-pi-ce, hop!-a už jsme v Af-ri-ce.

Lvi a lvice pod palmami
hrozitánsky špulí tlamy,
loví myši v odže,
přibývají na váze

Sloni troubí na choboty
od pondělka do soboty
a pak zase pozpátku
od úterka do pátku.

Pštrosi mají krásné peří
pyšně si ho nakadeří,
kýchně-li však nablízku,
strčí hlavu do písku.

Plameňáci purpuroví
na jezeře ryby loví,
volavky a marabu
hrál si tam na babu.

Pavidni křičí zdola
na žirafu: Hej ty, hola,
jak se máš tam nahoře?
Dohlédneš až za moře?

Žirafa jen mhouří víčka
žduchá hlavou do slunička.
chodí k němu na tdčky,
okusuje obláčky.

Rondo: píseň začíná refrémem, po rytmicky recitované sloce následuje vždy znovu refrén, který pak skladbu také uzavírá.

Hra na kouzla

Hudba P. Jurkovič
Text V. Provažník

Mimě, ležato
 kout-ka, kouzlem ří-ka-dlo, ly-kou-lem si zt-čat-lo.
zelo, nepřiply
 Po-tla Nedla, kom to padla? Padla Nedla do št-ka-dla. Ze št-čat-la
Mimě, ležato
 po-hát-ku o princez-mě na hrá-ku. *Forquity Mimě, ležato*
 Pa-dla Nedla-čá-ry-má-ry, slo-vič-ka.
šmi
 Uš je ce-lá pís-nič-ka.

Blatouchy

Hudba P. Jurkovič
Text V. Provažník

Velké, taneční v krásku, úsečně
 U po-to-ka dvě de-večky ta-ha-ly se o ra-ner-ky, u po-to-ka, bum a ouchy
 Ta-ha-ly se o ra-nečky, rohá-ře-ly li-va-nečky, li-va-nečky, bum a ouchy.
 Co-bě-je to za ca-pou-chy.
 Vy-vě-tly si za bla-tou-chy.

Měsíce

Hudba P. Jurkovič
Text V. Čvrták

Leden je mě-síc pl-ný le-du, ú-nor ta-vo-ka štěstí-an-ka,
 břez-en-dá pr-mí kvít-ku mo-du, v dubnu ve sítí štěstí-an-ka,
 kvě-ten se ni-ko pod-la kvít-tí, čer-ven-ší na svět slunce-an-ty.
 Dvo-krát je mě-síc a kvít-í a mách gi-nou ču-pi-oi no-ří,
 zá-mě nám do-dá-mí na-spe-řní, v lě-tě bě-há-me bo-ří.
 Čer-ve-nec po-já -ho-dob-ě vo-mí, srp-en-si bles-kem zá-řiv-ě-
 v zá-ří ve re-ždem pod jáb-lo-mí, v říj-nu dít-ě-řek-á po-řá-
 křís-ti-ka sro-ka' sro-mím sá-ji, v lís-tov-ici zrajou hu-řav-ě-
 v lís-tov-ici zrajou hu-řav-ě-

Chytré srnky

Hudba P. Jurkovič
Text V. Fischer

Živě
 Hop, hop přes pí-ko-p
 hop, skok přes po-tok, k-ší-er-na na pa-žouk.
 Hop, hop přes pí-ko-p
 hop, skok přes tr-
 K-pýka je nebrní.

Hop, hop pře: blata
bží za nové srnčata
Hop, skok přes trn,
K-pýka je nebrní.

Hop, skok pře: po ok
bží srnec povětrný,
Hop, hop do smrč,
rážky na nás vystřelí.

Hop, hop přes pí-ko-p,
bží srnka povětrná
Hop, skok, a je pryč
Kdo chceš, tat si za n' křič.

Sněžný muž neboli Yeti

Hudba P. Jurkovič
Text J. Žáček

V tí-ma-čar-ji by-d-ě, ye-ti je to sko-ro na-ti-ty,
 u-mí sot-va dvě tři vě-ty, ta-to lo-vo-
 nia-mu-by.

S prskem, kým nebo holt
čeka na ně u nory,
jednou ranou jich pár skoli,
uvaří k nim brambory.

Poeve všechny srnye, lety,
sesifence, brairnic,
ať si dají do trumpe y,
ať se dají do tance.

Od pondělka

text JIM ZÁČEK

ŽIVĚ

Od pondělka do pátku budu kreslit po-ká-d-ku.

Koho do ní namaluju, toho do ní namaluju, aby by-la

v pořádku? Princeznu a babu ža-qu,

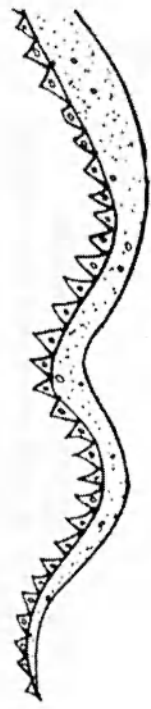
draka, co má dračí spády?

Honzu, nebo loupežníky?

Sebe a své kamará-ůy. Od pondělka do pátku

budu kreslit pohádku. Potom vám ji ce-lou po-vím,

potom vám ji ce-lou povím, u-mím ji i pozpát-ku.

Dračí trampoly

text JIM ZÁČEK

Těhle drak má sedm hlav, pořád je z nich venj paf.

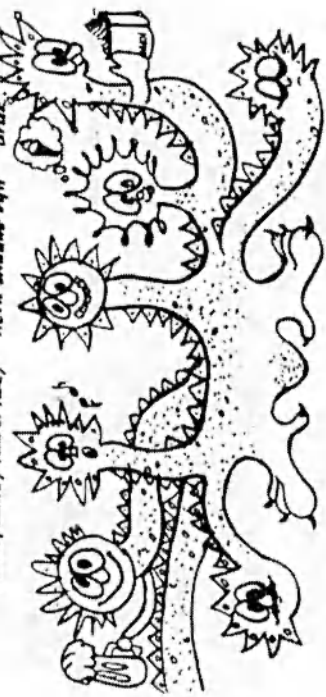
Hlava s hlavou se mu hádá, co by která prachův náda:

První hlava chce číst knihy, druhá spěché na došti-ny,

třetí zpívá trala-la-la, čtvrtá by zas neda spala,

pátá už se vi-dí-v-kně, šestá touží po amrzi-ně.

Sedmá hlava z toho obádeje, obádeje se nebo smáá ne?

Kočky písnička o čarovné vůni

text Jitka Záček

Mléko, mléko, mléko, mléko, mléko, mléko, mléko, mléko, mléko, mléko, mléko

1. Ach, tu vůně, pá-vo-vě a pa-ní, tu mě lá-ka, musím honem za ní. 2. Vůně baldařů-na s láskou zavní, nestřeží mi na to rozum to-ú-ě.

2. Tak tu vůni určitě svým nose, zapomenou kam já, ba i kdo jsem.

3. To je lepší než-li vůně jablek, letím za ní, naroshlo mi kyčelka.

4. A když padnu, olíznu si rýnu. Ach ta vůně, vůně blahovůně.

5. Ach ta vůně, pánové a paní, ta mě láka, musím honem za ní.

Po každé sloce následuje přelha:

1. Aho, vy nevíte, co je to baldařůn.

2. Já taky nevím, co je to baldařůn, ale můžete si to najít ve slovníku.

3. Ve slovníku to bude napsané mezi baldařůnem a halperinou.

4. A už mě nezdrávejte, nemám na vás čas.

Komár

text Václav Čtvrtek

Dostal komár píšťálku, píšťá-ličku tenoučnou, hrával na ni každý večer u rybní-ka za loučkou.

Celé lé-to na ni hrál, potom mu ji vltř vzal, vltř vzal.

Vltř mi větre, píšťálku, píšťá-ličku tenoučnou, vltř mi vzal komára u rybníka za loučkou. Kaž- den bude muset hrát, až bude chtít tancovat, tancovat.

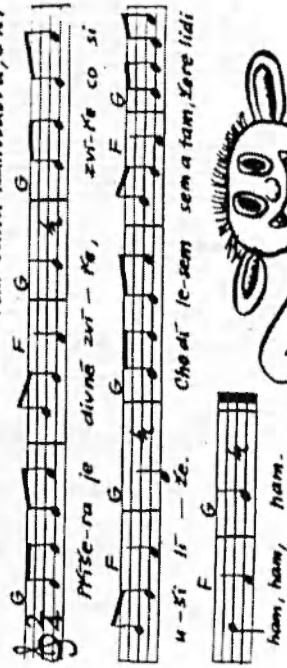
Na jaři tu píšťálku, píšťá-ličku tenoučnou, vltř mi vzal komára u rybníka za loučkou.

Komár na ni skácnou hrát, vltř s mušskou tancovat, tancovat.

Prisera

text Jana Kalivodová, 8 let

Příče-na je divná zví-ře, zví-ře co si u-ší lí-že. Chodí le-sem sem a tam, leze lidi ham, ham, ham.

KAKAO SE ROZLILO

Hudba Pavel Jurkovič
Text Ján Vodňanský

V tempu menuetu

Handwritten musical score for "KAKAO SE ROZLILO". It consists of two staves. The first staff is in treble clef with a key signature of one sharp (F#) and a 3/4 time signature. The second staff is in bass clef with the same key signature and time signature. The lyrics are written below the notes. Chord symbols (D, Hui, G, A, B, A7) are written above the notes.

ka-ka-o se rozli-lo, moc a moc se zlobi-lo
a ludmi-to pla-ka-la nad tou kou-ři ka-ka-a.

kakao se rozlilo,
moc a moc se zlobilo
a ludnita plakala
nad tou kouři kakaa.

Pardon, rekla ludnita,
to ja som se rozlila!
Mimada se kakaa,
reklo: Nic se nedalo.

JELN

Hudba Pavel Jurkovič
Text V. Štrébová, 9 let

Handwritten musical score for "JELN". It consists of three staves. The first staff is in treble clef with a key signature of one flat (Bb) and a 4/4 time signature. The second and third staves are in bass clef with the same key signature and time signature. The lyrics are written below the notes. Chord symbols (Dmi, Gmi, Dmi, Ami, Dmi, C, Dmi) are written above the notes.

ti-me do-me je-le-na, ma rozbi-ta ko-le-na,
na ko-le-nech napla-ti, spade totit do par-ti.

Už ma doma jelena,
už ma rozbitá kolena,
na kolenech napláti,
spade totit do parti.

Už ma doma jelena,
už ma rozbitá kolena,
ma na nich napláti,
dava pozor na parti.

Pod našim ohýnkem

živě
 mírně
 pod našim ohýnkem rostou tam dvě růže,
 pod našim ohýnkem rostou tam dvě růže.
 jsou na něm jabáčka, trhá je Anička,
 jsou dobrá, jsou sladká, jsou jako med.

Travička zelená

živě, veselé
 Travička zele-ná, to je moje perle-na,
 travička zele-ná, to je moje perle-na.
 Tak se zpora začne pušit, načel jí se dama smůt.
 Travička zele-ná, to je moje perle-na.
 Travička zelená, to je moje perle-na,
 travička zelená, to je moje perle-na.
 Když si zamýšlím na ní žití,
 když si zamýšlím na ní smůtu.
 Travička zelená, to je moje perle-na.

Upletla v kytku z rozmarýny

živě
 vpletla v kytku z rozmarýny - říjny devatera
 divný květ,
 háže-la ju po vo-děnce,
 háže-la ju po vo-děnce, aby plula v sířq
 svěř.

Po voděnce nehledá, která tře v tu sířanu, pověz ty mi, rozmarýno, pověz ty mi, rozmarýno, kam až je se dostanu.

Těkla voda podle mířna, až splavla se vřila, a ta mlá rozmarýna, a ta mlá rozmarýna za kula se chýřila.

Modrají se pomněčky

jako mazurka
 modrají se pomněčky, zelená se křemýřina,
 kula se se rama v tom křemýřu, kula se se rama rama - řu.

Zatím se mi pomněčky, zatoní se do křemýřina, aby byla veselá, ta jilavská křemýřina.

1. Každý, kdo s námi chceš po moři plout,
kdo ve strážním koši se cítíš jak pán;

Ref.:

Ať jsi Petr nebo Jan, poznáš, co umí,
poznáš co umí.
ať jsi Petr nebo Jan, poznáš, co dokáže
oceán.

2. K Hornovu mysu když loď vlny brázdí,
blesk na ni utočí ze všech stran;
Ref.

3. Ty, kdo se nebojíš útesů v bouři,
když brány pekla jsou dokořán;
Ref.

4. Dej se k nám, srdce kdo statečné máš,
kdo s životem dávnou jsi rozžehán.
Ref.

Hava nagila

Izrael

Ha - va na - gila, ha - va nagila, ha - va nagila
ve - nis me - cha. - cha. Hava ne - ranne - na, hava ne - ranne - na,
ha - va ne - ranne - na, venis me - cha. U - ru, u - ru a - chim.
ur'na achim be - lev ssamey ach ur'na achim be - lev ssamey ach, ur'na achim,
(tlesk.) ur'na achim be - lev ssa - mey - ach. —

/:Hava nagila, hava nagila, hava nagila venis mecha./
/:Hava nerannena, hava nerannena, hava nerannena, venis mecha./
Uru, uru achim /:ur'na achim belev ssamey ach./ - 4x
/:ur'na achim. (tlesk.) /:ur'na achim belev ssamey ach.

Příloha 7 – Formulář dotazníku

Vyhodnocení dotazníků – vlastní výzkum

K vlastnímu výzkumu jsem použila dotazník, který jsem rozdala všem rodičům-návštěvníkům kurzu.

Dobrý den,

v rukou držíte dotazník, který mi velice pomůže se zpracováním diplomové práce týkající se pelhřimovského hudebního kurzu. Prosím, abyste ho vyplnili a do konce kurzu mi ho odevzdali. Dotazník je anonymní.

Některé otázky jsou testové (zaškrtněte správnou/více správných variant), jiné otázky jsou netestové – můžete se rozepsat do volného prostoru pod otázkou, popřípadě na poslední, prázdnou stranu (odpovědi na ní prosím očísľujte). Pokud je ve vaší rodině víc dospělých odpovídajících a zodpovídajících za ty samé děti, nakreslete do čtverečku nad první otázkou všichni stejný piktogram (stromeček, sluníčko, ..., co Vás napadne).

Odpovědi nemusí být stručné (ale můžete odpovídat i v bodech), budu ráda, když se rozepíšete, prosím jen o čitelnost a srozumitelnost. Na některé otázky reagovat nemusíte (pokud jsou například směřovány učitelům nebo lidem navštěvujícím kurz pravidelně). S případnými dotazy se obraťte na mě, jsem Vám plně k dispozici.

Děkuji za spolupráci, přeji krásný a obohacující pobyt na kurzu.

Pavla

Veverková

1) Jste žena/muž?

2) Žijete

- a) na venkově
- b) ve městě

kraj:

.....
.....

3) Do Pelhřimova jste přijel/a

- a) sám
- b) s partnerem
- c) s dětmi
- d)

jiné.....

4) S kolika dětmi jste letos přijel/a na kurz,
v jaké jsou skupině (P-předškolní, A-první st., B-druhý st., C-
třetí st.)

*příklad: 1P, 2A (mám tři děti, jedno je předškolní, dvě
prvostupňové)*

.....
.....

5) Jak jste se o kurzech dozvěděl/a?

.....
.....

6) Pokolikáté jste letos na kurzu, jaké jsou důvody návratu?

.....
.....

7) Jezdíte i na jiné *hudební kurzy*?

- a) ano
- b) ne

pokud jste odpověděli *ano*, na jaké?

.....

8) Jaké je Vaše dokončené vzdělání?

- a) základní
- b) středoškolské
- c) vysokoškolské

9) Jaké je Vaše hudební vzdělání – specifikujte (ZUŠ, konzervatoř,
AMU, hudební obory na VŠ, ...).

.....
.....
10) hrajete na nějaký hudební nástroj/hudební nástroje? (vypište)

.....
.....
na jaké úrovni? (amatérsky, profesionálně, v rámci výuky,
v souboru,...)

.....
.....
11) Jste učitel?

- a) ano
- b) ne

12) Využíváte něco z *pelhřimovských kurzů* ve své vlastní výuce?
(notový materiál, způsob práce, ...)
- pokud *ano*, prosím, rozepište se!

*pokud se otázky 13, 14, 15, 16, 27 týkají více dětí z rodiny, napište o
všech, i když se ptám v jednotném čísle. Místa na papíře je dost!*

13) Vaše dítě

a) navštěvuje ZUŠ (nástroj, zpěv, tanec) – pokud nástroj, jaký?

- .....
.....
b) vyučujete ho doma
c) bere soukromé hodiny
d) jiné

.....
.....
14) Pokud Vaše dítě hraje na nástroj,

- a) vybralo si ho samo
- b) byl mu vybrán

15) Do jaké míry přispěl *pelhřimovský kurz* k rozhodnutí dítěte začít
se učit na nějaký hudební nástroj?

.....
.....
16) Do jaké míry přispěl *pelhřimovský kurz* k Vašemu rozhodnutí, aby se dítě učilo hudbě?
.....
.....

17) „Muzicírujete“ také doma s rodinou? Pokud ano, jak a kdy (Vánoce, oslavy, často, jen výjimečně, ...)?
.....
.....

18) Jak moc ovlivňuje *pelhřimovský kurz* hudební klima rodiny (zaškrtněte 1 a více odpovědí)

- a) vůbec
- b) doma si zpíváme „zpěvníkové“ písničky
- c) tančíme na písničky
- d) mluvíme o kurzu
- e) jiná

možnost.....

19) Zpěvníky kupujete

- a) jeden do rodiny
- b) pro každého jeden
- c) jen pro některé (ne pro ty, co nezpívají, neumí ještě číst, ...)

20) Schováváte si brožurky z loňských ročníků?

- a) ano
- b) ne

21) Používáte v rodině zpěvníky během roku?

- a) ano
- b) ne

pokud ano, při jaké příležitosti, v jaké míře?
.....
.....

22) Jak trávíte volný čas v Pelhřimově? (napište o sobě i o dětech)
.....
.....

23) Vystihněte hlavní přínosy lektorského teamu. Pokud jste zažili oba lektorské teamy (tedy kolem Jany Žižkové a Pavla Jurkoviče), popište a srovnajte oba přístupy. **Prosím, vyvarujte se zavádějícího hodnocení lepší/horší**, pokud už chcete takto srovnávat, podložte nějakými rozumnými argumenty. V popisu se můžete soustředit např. na rozvržení práce, pracovní morálku, průběh zkoušek, výběr repertoáru, způsob práce s dětmi a dospělými, koncepci závěrečného vystoupení, ...).

24) Jaký je přínos *pelhřimovského kurzu* pro Vaši rodinu (3 hlavní body)

- a)
- b)
- c)

24) Co máte nejraději? ....očísľujte v pořadí (první-1, poslední-5)

a) dopolední zpívání a tancování
b) dopolední bloky (pokud se jich neúčastníte, nečísľujte)
c) podvečerní zpívání a tancování
d) večerní zpívání pro dospělé
e) jiné:

25) Jaký typ hudby (co se hraje v rámci kurzu) Vás oslovuje nejvíce? (způsob hodnocení jako u otázky č.24)

- a) lidové písničky
- b) písničky z celého světa
- c) autorské písňe (Uhlíř, Svěrák, Jurkovič, Eben,...)
- d) stará hudba
- e)

jiné.....

proč?

26) Dáváte přednost

- a) zpívání/hře na nástroj
- b) tancování

proč?

.....
.....

27) Co mají rády vaše děti? (způsob hodnocení jako u otázky č.24)

a) dopolední společné zpívání a tancování
b) dopolední bloky/školku
c) podvečerní zpívání a tancování
d) samostatnou přípravu (např. na vystoupení)
e) nácvik pohádky
f) jiné

28) Seznamujete další lidi (mimo výuku ve škole) s náplní kurzu?

- a) ano
- b) ne

pokud ano,
jak?.....

A JE TO!

Seznam použité literatury a pramenů

Literatura:

- Berkovec, Jiří: Slavný ouřad učitelský, Městský úřad Příbram, 2001
- Gregor, Vladimír; Sedlický, Tibor: Dějiny hudební výchovy v českých zemích a na Slovensku, Supraphon, 1990
- Jenčková, Eva: Hudba a pohyb ve škole, Tandem 2002
- Jeřábková, Jarmila: Taneční průprava, SPN 1979
- Jurkovič, Pavel: Na cestách k hudbě, esej o hudební výchově, Karolinum, 2006
- Jurkovič, Pavel: Otvírání paměti, Karolinum 2005
- kol. autorů: Didaktika J.A. Komenského, SPN 1953
- Kühnová, Barbora: Česká hudební společnost - tradice, současnost [diplomová práce], Praha 2006
- Kurková, Libuše: Dětská tvořivost v hudbě a pohybu. SPN, 1981
- leták o Orffově Schulwerku
- leták s pozvánkou na hudební kurz do Valtic
- leták s pozvánkou na kurz manželů Pospíšilových do Janova
- Lýsek, František: Dětský sborový zpěv, SPN Praha 1958
- Orff, Karl, Schulwerk – pohled zpět a výhledy do budoucnosti
- Písničky pro celou rodinu – zpěvníky z let 1987-2008
- Poš, Vladimír: Perspektivy Orffovy školy v hudební výchově, Supraphon Praha, 1969
- Sedlák, František: Hudební vývoj dítěte, Supraphon 1974
- Slovník české hudební kultury: Editio Supraphon Praha, 1997
- soupis výletů zpracovaný Hankou Halíkovou
- tabulka s účastí zpracovaná Hankou Halíkovou
- videa ze závěrečného vystoupení z let 1988, 1990, 1993, 1994, 1995, 1996, 1997, 1998, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007 (Foto-video Pavel Liška)
- výroční zpráva ČOS: Slavonice 2006 v duchu idejí Karla Orffa
- záznamy o účasti jednotlivců zpracované Hankou Halíkovou

Prameny:

dotazník zadaný 12.7. 2007 v Pelhřimově

e-mailová korespondence s Jarmilou Kotůlkovou ze dne 4.9. 2008

rozhovor s Lenkou Pospíšilovou 5.9. 2008 v Praze

rozhovor s Jiřinou Rákosníkovou 10.9. 2008 v Praze

dotazník pro pelhřimovskou mládež zadaný 10. 9. 2008

rozhovor s Janou Žižkovou 19.9. 2008 v Praze

rozhovor s Pavlem Jurkovičem 22.9. 2008 v Praze

rozhovor s Pavlem Linkou 30.9.2008 v Příbyslavi

e-mailová korespondence s Rafaelou Drgáčovou ze dne 3.10. 2008

e-mailová korespondence s Jitkou Kafkovou ze dne 7.10. 2008

rozhovory s Hankou Halíkovou - 3.9.2008, 25.10. 2008 v Praze

e-mailová korespondence s Alenou Adamovou ze dne 26.10. 2008

e-mailová korespondence s Ludmilou Battěkovou ze dne 11.11.2008

e-mailová korespondence s Pavlou Sovovou ze dne 23.11. 2008